

Het jaar van de hoop

De gemeente weer
een sterk gezicht geven

Outreaching sociaal werk
laat mensen niet los

Talent werven:
inspiratie uit de zorg

Diverse steden &
gemeenten vertrouwen
veel op onze diensten.

**Aarzel niet langer
bel GRATIS
0800 64 400**
voor meer
informatie.

“ **ZEG** **OK** ”

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat,
betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeed?
Met of zonder opmaak en drukken?
Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog
in het vaandel. Neem vrijblijvend contact
met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

*Uw partner voor
kwaliteitsvolle bedelingen!*

VLAAMSE POST

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

STEFAN DE WICKERE

GF

GF

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 10 **Estafette Yves De Smet**
- 12 **Interview met Vera Celis en Kristof Hendrickx: 'Netwerk Brandweer staat op de kaart.'**
Het voorzitterschap van Netwerk Brandweer blijft in de Kempen, maar niet in dezelfde brandweerzone. Een gesprek met burgemeesters Vera Celis en Kristof Hendrickx, de nieuwe voorzitter en haar voorganger.
- 18 **Bedreigt de oplopende inflatie het lokale financiële evenwicht?**
- 22 **De Vlaamse begroting door een lokale bril**
- 24 **Een eigen smoel om sterk te staan**
Om je troeven uit te spelen moet je ze eerst kennen: weten welk DNA of welk profiel je hebt. Voor deze branding of profilering schakelen lokale besturen vaak een communicatiebureau in.
- 28 **Gemeenten moeten een rol spelen in Europees bestuur**
- 35 **Burgemeesters erg bezorgd om woonnoden jonge gezinnen en alleenstaande ouders**
- 36 **De toekomst van Steven Van de Walle: 'We moeten het merk overheid heropbouwen.'**
- 40 **Nieuwe infrastructuur _ Meer dan de bouw van een nieuw stadhuis**
- 44 **Creatief in het werven van talent: inspiratie uit de zorg**
Lokale besturen moeten medewerkers blijven aantrekken om goede kwaliteit van zorg te blijven garanderen. Hoe trek je met een beperkt budget ten strijde in de 'war for talent'?
- 48 **Gezinnen aanklappen en ze hun rechten leren kennen**
- 50 **Solidariteit met de Vesdervallei, model voor wederopbouw door de Turnhoutse stadsregio**
- 52 **Weten waar goed gelegen bouwgronden liggen**
- 56 **Mee in de shift naar circulaire economie Intekenen op de Green Deal Anders Verpakt**
- 58 **In contact met Michael Vanderhoydonk**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 62 **Filip fileert**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover Diana (94) weet zich met zorg omringd door - in wijzerzin - Lowie, Laura, Stefaan, Sabina en Tamara van team Pluim, de gezamenlijke dienst gezinszorg van Herent en Kortenberg. Overigens zonder Covidzorgen, want alle aanwezigen waren gevaccineerd én getest voor de opname. Fotograaf Bart Lasuy

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle, Tomas Coppens HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92

VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsg.be/lokaal-abonnement

Praat mee over Lokaal met #VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsg

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ING Debt Manager: jij zit aan de knoppen!

Actief schuldbeheer: dit zijn woorden die weerklank vinden bij elke financieel directeur. Maar wat betekent dat nu? Welke lokale overheid kan beweren dat zij alle elementen in handen heeft om haar eigen schuld actief te beheren? Met ING Debt Manager kan het.

Innovatie op basis van betrouwbare en beproefde technologie

Het online platform ING Debt Manager is ontwikkeld door ING in samenwerking met Finance Active, een internationaal erkende expert op dit gebied. Dat maakt het mogelijk een innovatieve en robuuste digitale toepassing aan te bieden.

Ann Minsart, financieel directeur van de stad Leuven: "Ik werkte al met Finance Active in het verleden. Ik ben heel blij dat ik een vertrouwd product kan gebruiken om onze leningen beter in het oog te houden."

Alle indicatoren van je portefeuille, dagelijks bijgewerkt en in één oogopslag

ING Debt Manager brengt alle indicatoren van de leningportefeuille samen op één pagina. Elke gebruiker kan de pagina gemakkelijk en snel zo instellen dat de data worden weergegeven die voor hem of haar het nuttigst zijn.

Marianne de Ru, financieel directeur van Anderlecht: "Het dashboard is echt een pluspunt. Andere banken bieden dat op dit moment niet aan."

Praktische simulaties waarmee je eenvoudig de impact op je portefeuille meet

Simulaties van leningen worden in een paar stappen uitgevoerd. Hun resultaten worden in de bestaande portefeuille geïnjecteerd om de impact beter te kunnen meten.

Marianne de Ru: "Ik heb enkele simulaties van leningen gedaan en de tool werkt prima."

Ann Minsart: "Ik vond het heel interessant om met echte en actuele marktgegevens te ontdekken hoe de aflossingstabellen er zouden uitzien en wat de geschatte evolutie van de rentevoeten zou zijn. De simulatiemogelijkheden zijn heel interessant en die module is momenteel mijn favoriet."

Eenvoudige reporting dankzij analyses en rapporten op maat

ING Debt Manager biedt alle nodige rapporten en analyses, die je op elk moment kunt raadplegen en gemakkelijk kunt exporteren naar andere tools.

Marianne de Ru: "Het platform genereert een hele reeks tabellen en gegevens, die je vervolgens kunt sorteren in de tool zelf en nadien kunt exporteren. Voor mij is dit echt een pluspunt voor de rapportage die het Gewest van ons verlangt."

Je leningen en bijhorende rente-indekkingen in detail

ING Debt Manager houdt ook rekening met de aanwezige derivaten. Alle gegevens met betrekking tot leningen en rente-indekking zijn te allen tijde in detail beschikbaar en worden dagelijks bijgewerkt. De tool maakt projecties voor leningen met een variabele rentevoet op basis van geschatte markttendensen.

Een volledig autonoom beheer van je schuld

De filosofie van ING Debt Manager is om financieel directeurs van lokale overheden in staat te stellen hun portefeuille zelfstandig te beheren. De eerste gebruikers zijn unaniem: de lat ligt erg hoog.

Marianne de Ru: "Wat ik een voordeel vind, is dat je direct toegang hebt tot de gegevens. Je bent dus volkomen autonoom om ze te bewerken op maat van je eigen situatie."

Ann Minsart: "Andere instellingen bieden wel simulatiemogelijkheden aan, maar die zijn absoluut niet zo gebruiksvriendelijk als ING Debt Manager."

Schulden eenvoudig en autonoom beheren?

Ga naar ing.be/debtmanager

do your thing

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

Leven met onvoorspelbaarheid

Ook 2022 belooft weer beheerst te worden door de coronapandemie. Nochtans hadden we in de loop van 2021 de hoop om na de succesvolle uitrol van de vaccinatiecampagne de pandemie stilaan achter ons te kunnen laten. Niets is minder waar gebleken. Nieuwe varianten hebben opnieuw tot allerhande beperkende maatregelen geleid. In plaats van een terugkeer naar 'normaal', heeft niemand rond de jaarwisseling eigenlijk enig idee hoelang deze pandemie nog zal duren, hoeveel besmettingsgolven met nieuwe varianten er zullen komen en wat de impact van deze nieuwe varianten zal zijn.

Dit is een situatie waar we als mensen niet goed mee om kunnen. Als het even kan, hebben we liever wat voorspelbaarheid en controle en houden we de touwtjes van ons leven graag zelf in handen. Dat dit in de coronapandemie allesbehalve het geval is, veroorzaakt bij velen ongerustheid, verwarring en soms zelfs angst. Het vormt ook een voedingsbodem voor discussies tussen bijvoorbeeld voor- en tegenstanders van vaccinatie en voor de betogingen die we de afgelopen weken hebben gezien.

De vraag is vervolgens hoe we hier als samenleving mee omgaan, wetende dat 'eenvoudige' oplossingen zoals de vaccinatie of het gebruik van het CST belangrijke, maar onvoldoende maatregelen zijn en we nog een hele tijd met deze situatie van maatschappelijke onzekerheid zullen worden geconfronteerd. Een eerste belangrijk punt hierin is om te erkennen dat er geen eenvoudige, instrumentele oplossingen zijn. De coronapandemie is niet maakbaar gebleken. We krijgen ze voorlopig niet uit onze samenleving verdrongen. Ze zal nog enige tijd – of voor altijd? – onder ons blijven. Wanneer we de pandemie niet kunnen aanpassen, zullen we onszelf moeten aanpassen. We moeten de adaptiviteit van onszelf, onze activiteiten en instellingen vergroten in functie van de pandemie. En er zijn wel mogelijkheden om de noodzakelijke aanpassingen enigszins voorspelbaar te maken, bijvoorbeeld door het gebruik van een coronabarometer.

Ten tweede moeten we de strijd tegen de coronapandemie op een andere manier organiseren. Tot nu toe werd er steeds vanuit een crisisstrategie geredeneerd, waarbij onder andere voor vaccinatie en noodopvang naar de lokale besturen werd gekeken. Dat was logisch

bij de start van de pandemie om snel in voldoende volume te kunnen voorzien. Naarmate de pandemie vordert en ook de komende maanden of jaren nog een onderdeel van onze samenleving lijkt te worden, moeten de sectoren zelf ook meer worden ingezet. Denk bijvoorbeeld aan de bedrijfsgeneeskundige diensten of de CLB's voor vaccinatie of aan het onderwijs voor de (nood-)opvang van kinderen. Dit leidt ook tot een billijker spreiding van de inspanningen.

We houden misschien niet van verrassingen en onvoorspelbaarheid, we zijn wel weerbaar en hebben een groot aanpassingsvermogen.

Een derde aspect is de inzet op en ondersteuning van veerkracht en weerbaarheid van de mensen. In een lange situatie van uitzichtloosheid is de mentale gezondheid voor velen een minstens zo grote uitdaging als de fysieke dreiging van het virus. Daarin kunnen overheden maar ook werkgevers een belangrijke taak opnemen. Positief benaderen wat mensen kunnen doen om deze situatie aan te pakken, inzetten op fysieke en mentale gezondheid is daarbij essentieel. We houden misschien niet van verrassingen en onvoorspelbaarheid, we zijn wel weerbaar en hebben een groot aanpassingsvermogen.

2022 belooft opnieuw een jaar te worden waarin we als samenleving worden uitgedaagd. Laten we de hoop voor ogen blijven houden, berusting vinden in wat we niet kunnen veranderen en vanuit verantwoordelijkheidszin zorg dragen en hulp en ondersteuning bieden aan iedereen die het nodig heeft.

kort

Burgemeesters vragen meer betrokkenheid bij inrichting opvangcentra

Lokale besturen zijn een onmisbare partner voor de federale overheid bij de inrichting van opvangcentra voor asielzoekers. Samenwerking staat centraal, maar er zijn nog werkpunten. Dat blijkt uit een onderzoek dat Fedasil in opdracht van staatssecretaris Sammy Mahdi uitvoerde bij 62 gemeenten met een of meer opvangcentra. De resultaten zijn gebundeld in een syntheserapport.

LIVIA AERTS

De relatie tussen buurtbewoners en bewoners van opvangcentra is belangrijk voor een goede integratie in de gemeente, maar loopt niet altijd op wieltjes. Gebrek aan kennis bij bewoners over de gewoontes en normen (63%), taalbarrières (43%) en gevoelens van onveiligheid (30%), maar bijvoorbeeld ook een gebrek aan contact (26%) en foute of polariserende informatie op sociale media (20%) steken stokken in de wielen. Bij de opening van een opvangcentrum vormen protest en verdeeldheid (38%), maar ook onwaarheden op sociale media (38%) de grootste struikelblokken.

Zijn de opvangcentra er eenmaal, dan verlopen zowel de relaties tussen de gemeentelijke diensten en bewoners van opvangcentra als de contacten tussen burgers en bewoners van opvangcentra veelal constructief en positief, zo blijkt. Hetzelfde geldt voor de integratie van het opvangcentrum in de gemeenten, en dan vooral voor gemeenten die al meer dan tien jaar asielzoekers opvangen.

Als belangrijkste verbeterpunten in hun samenwerking met Fedasil noemen de burgemeesters snellere communicatie over beslissingen (48%), meer betrokkenheid bij beslissingen (35%) en meer frequente overlegmomenten (30%).

Uit het syntheserapport blijkt duidelijk dat lokale besturen constructieve partners zijn bij de inrichting van opvangcentra, maar ook dat zij geconfronteerd worden met bezorgdheden en uitdagingen die een rem op het proces zetten. We onthouden hierbij vooral de vraag naar meer betrokkenheid van lokale besturen bij de procedure van opening en meer informatie over operationele beslissingen. Ook de nood aan bijkomende instrumenten om fake news en onwaarheden op sociale media te bestrijden komt duidelijk aan bod. De VVSG zal hierover verder in gesprek gaan met de staatssecretaris om acties op te zetten. _ Nathalie Debast

oproepen

Gemeente zonder gemeentehuis

TOT 4 FEBRUARI _ oproep 2 - thematische projecten

TOT 18 FEBRUARI _ oproep 3 - grootschalige transformaties

Voor de oproepen 2 en 3 van Gemeente zonder gemeentehuis kun je projecten indienen betreffende innovatieve dienstverlening en de werkplek van de toekomst. Digitale democratie komt hier niet aan bod.

Aan het einde van de duurtijd moet de vernieuwing die je voor ogen hebt, effectief operationeel zijn. De maximale subsidie voor oproep 2 bedraagt 500.000 euro per project, voor oproep 3 is dat 2 miljoen euro per project.

Alle informatie met voorbeelden op <https://gzg.vlaanderen.be> -

Niet helemaal zeker binnen welke oproep je project valt?

Stel gerust je vraag via gzg@vlaanderen.be.

TOT 15 FEBRUARI _ European Capitals of Inclusion and Diversity Award 2022

Neemt jouw stad of gemeente concrete stappen om intolerantie en discriminatie tegen te gaan? Stel je dan kandidaat voor de eerste European Capitals of Inclusion and Diversity Award 2022.

<https://eudiversity2022.eu/the-award/apply/>

Vorbereiding publieke laadpalen op kruissnelheid

Om publieke laadpalen te plaatsen op hun openbaar domein zullen gemeenten gebruik kunnen maken van de concessie die de Vlaamse overheid momenteel voorbereidt. De Vlaamse overheid duidt per regio een 'CPO' (laadpaalleverancier) aan. Dat maakt de plaatsing van die laadpalen een stuk minder omslachtig voor de lokale besturen. Over de procedure en timing bezorgde minister Peeters de schepenen voor Mobiliteit van alle gemeenten een toelichtende brief.

Alle relevante informatie in verband met de uitrol van laadinfrastructuur op het gemeentelijk openbaar domein brengen we stelselmatig samen op de VVSG-webpagina e-mobiliteit. _ Erwin Debruyne

Nieuw Ruimterapport verschenen

Het Ruimterapport Vlaanderen 2021 beschrijft, analyseert en evalueert de toestand van de ruimte in Vlaanderen

op basis van de recentste beschikbare cijfers en aan de hand van talrijke infographics en kaarten. Daarmee is een zeer leesbaar document ontstaan dat een lokaal bestuurder of gemeentelijk personeelslid een goed overzicht geeft van de ruimtelijke staat en de uitdagingen die er zijn. Zo leren we dat zes gemeenten inmiddels een conceptnota voor een gemeentelijk beleidsplan klaar hebben en dat in één gemeente (Geel) het ontwerp voorlopig is vastgesteld.

De VVSG was via een stuurgroep betrokken bij de opmaak van het rapport. Hiaten of bedenkingen kun je melden aan het Departement Omgeving of aan de VVSG. _ Xavier Buijs

Het Ruimterapport Vlaanderen 2021 is te downloaden of gratis te bestellen via vlaanderen.be/publicaties, zoek op 'ruimterapport'.

Lichte verhoging van personeelstoelage in kader van leefloonwetgeving

Vanaf deze maand verhoogt de personeelstoelage voor het behandelen van leefloondossiers met drie euro tot 518 euro. Dit bedrag geldt per dossier dat een volledig jaar in behandeling is. Deze kleine verhoging vindt haar oorsprong in de omzetting van de bestaande toelage voor de huurwaarborgen voor mensen die niet in staat zijn hun waarborg zelf te betalen, naar een verhoging van de tegemoetkoming in de personeelskosten van het OCMW.

Om echter de stijging van het aantal dossiers, de complexiteit ervan en de nood aan degelijke begeleiding van cliënten te kunnen opvangen blijft betere ondersteuning van de OCMW's nog steeds nodig, zoals in het VVSG-memorandum wordt vooropgesteld. _ Peter Hardy

Inspiratie voor bovenlokaal jeugdbeleid

Het leven van kinderen, tieners en jongeren stopt niet aan de gemeentegrens. De leefwereld van kinderen en jongeren is naast lokaal ook intergemeentelijk. Met *Grenzen Over* brengt Bataljong een inspiratiegids voor bovenlokaal jeugdbeleid. Vanuit de intensieve begeleiding van tien jeugdregio's maak je kennis met twaalf succesfactoren voor intergemeentelijke samenwerking, en met de verschillende mogelijkheden van juridische structuren. Bataljong stelt ook vragen aan ministers Somers en Dalle, over de toekomst van de referentieregio's en wat de plannen van Vlaanderen zijn met intergemeentelijke samenwerkingen rond jeugd. De gids zoomt doorlopend in op kansen voor kinderen en jongeren en op de uitdagingen in dit veelbelovende samenwerkingsverhaal.

Bekijk de publicatie op bataljong.be/publicatie-grenzen-over en bestel ze op papier via bieke.nackaerts@bataljong.be

Besturen in coronatijden

De coronacrisis stelde de burgemeesters, en de lokale besturen in het algemeen, zwaar op de proef. Dit boek analyseert de resultaten van een grote bevraging van Radio 2 en het Centrum voor Lokale Politiek van de Universiteit Gent, waaraan 90% van de Vlaamse burgemeesters deelnam. Enkele belangrijke hoofdrolspelers beschrijven daarnaast hoe zij de coronaperiode vanuit hun specifieke rol hebben ervaren. De auteurs staan ook stil bij het debat dat is ontstaan over de rol van de burgemeester in het bestrijden van een pandemie en aan de financiële gevolgen en uitdagingen voor de lokale besturen. De publicatie is daarom interessant voor beleidsmedewerkers en mandatarissen op alle politieke niveaus die concrete lessen willen trekken uit de coronacrisis.

H. Reynaert en T. Verhelst (red.),
(Lokaal) besturen in coronatijden
Uitgeverij Vanden Broele, Brugge
30 euro

De Taskforce Bouwshift legt een ei

Naar aanleiding van stevige discussies in het parlement over de bouwshift en de manier om die te realiseren besloot Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir tot de oprichting van een taskforce. Die mocht uitzoeken hoe de bouwshift het best wordt doorgevoerd. Ook vertegenwoordigers van de VVSG kregen er een plaats in. Begin december presenteerde de Taskforce haar eindrapport. We overlopen enkele opvallende conclusies.

STEFAN DEWURGERE

De 'opgave' is zo'n 30.000 hectare slecht gelegen bouwgrond te herbestemmen. De taskforce stelt voor dat Vlaanderen een planinitiatief neemt om de gronden te herbestemmen waarvan het vanuit natuuroogpunt het belangrijkste is dat ze open blijven. Het gaat dan onder andere om watergevoelige gebieden en grotere bossen die zich niet in een gepaste bestemming situeren. Samen goed voor zo'n 11.000 ha. Voor de overige 19.000 ha zou eerst op regionaal vlak moeten worden nagegaan welke gronden beter niet meer worden bebouwd en welk overheidsniveau daar dan een planinitiatief voor neemt. Omdat Vlaanderen ongetwijfeld al grote moeite zal hebben om haar prioritaire gebieden te herbestemmen, komt dat initiatief wellicht op de schouders van de gemeenten en de provincies terecht.

Om te voorkomen dat een planinitiatief te laat komt, stelt de taskforce voor de stolp te zetten. Weliswaar enkel over wat op het gewestplan beschouwd wordt als woonreservegebied, niet over de slecht gelegen woongebieden, en maar tijdelijk. Het idee van een algemene stolp tot 2040 wordt dus niet overgenomen.

De taskforce is van mening dat het nu onvoldoende duidelijk is waar verdichting wel of niet is aangewezen. Ze adviseert dan ook om de kernen af te bakenen en vervolgens per kern de verdichtingsmogelijkheden aan te geven. Zo te zien onderschat de taskforce de complexe realiteit. Met het afbakenen van kernen dreigt de planningscapaciteit van de lokale besturen gekaapt te worden, zonder dat dit in de praktijk ook maar iets wijzigt. Bovendien dreigt het vooraf bepalen van de verdichtingsmogelijkheden het maatgericht werken juist weer te bemoeilijken.

Daarnaast becijfert de taskforce dat ook in de open ruimte zelf tal van functies zitten die daar eigenlijk niet thuishoren. Ze stelt daarom – terecht – voor maatregelen te nemen die stimuleren dat de open ruimte daadwerkelijk wordt gebruikt voor landbouw en natuur.

Wat betreft de planschaderegeling vindt de taskforce een ruimhartiger vergoeding juridisch helemaal niet nodig. Ze berekende dat afhankelijk van aan welke knoppen wordt gedraaid, het herbestemmen van 30.000 ha slecht gelegen bouwgrond tussen de 1,8 miljard en 31,5 miljard euro aan planschade kost. Een aanbeveling aan welke knoppen het best wordt gedraaid, doet ze niet. Dat is immers een politieke keuze, stelt ze. Bovendien spreekt ze zich niet uit over wie de factuur van de planschade moet betalen. Wel doet ze suggesties over hoe Vlaanderen de gemeentelijke inkomsten ten behoeve van de bouwshift kan vergroten. Daarbij wordt gedacht aan het – weliswaar geoormerkt – voortzetten van het Open Ruimtefonds, het aanpassen van de openruimtecriteria van het Gemeentefonds, de oprichting van een Bouwshiftfonds, gespijsd met de recurrente ontvangsten uit de registratierechten, en tot slot een invoering van een heffing op bijkomend ruimtebeslag buiten de kernen.

Na deze eerste reactie is de VVSG voornemens een formeel standpunt in te nemen op het advies van de taskforce. Wil jij eraan meewerken als lokaal mandataris of personeelslid? Neem dan contact op met xavier.buijs@vvsg.be. – Xavier Buijs

Nieuw afwegingskader voor invoering 30 km/u in bebouwde kom

Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken Lydia Peeters lanceerde begin december een nieuw afwegingskader voor het invoeren van 30 km/u op gewest- en gemeentewegen binnen de bebouwde kom.

Er wordt vertrokken vanuit de functie van de weg. Een weg kan namelijk een verkeersfunctie, een verblijfsfunctie of een combinatie van beide vervullen. Voor wegen die voornamelijk een verblijfsfunctie vervullen, stelt het afwegingskader een snelheidsregime van 30 km/u voor. Hier kan het gemotoriseerde verkeer, gezien de lage toegelaten snelheid, op een veilige manier gemengd worden met de actieve weggebruikers. Voor wegen die voornamelijk een verkeersfunctie vervullen, stelt het af-

wegingskader een snelheidsregime van 50 km/u voor. In deze situatie zijn er voldoende veilige infrastructurele voorzieningen voor de actieve weggebruikers noodzakelijk, bijvoorbeeld verhoogd aanliggende fietspaden.

Steden en gemeenten die extra willen inzetten op 30 km/u in de bebouwde kom, kunnen aansluiten bij de fietsdeal 'Coalitie van 30'. Zo kunnen ze ervaring en kennis uitwisselen met andere gemeenten. – Erwin Debruyne

Vlaamse Planningsprijs 2021 voor Antwerpen en Gent

In Beveren-Waas werden op 18 november 2021 de Vlaamse Planningsprijzen uitgereikt op de jaarlijkse Werelddag van de Stedenbouw. In de categorie 'Afgerond planningstraject' gaat de prijs naar de stad Antwerpen. De stad Gent is bekroond in de categorie 'Vernieuwend Planningsconcept'.

Boven vlnr: Johan Braet (Kabinet minister Demir), Claude Marinower en Samuel Van de Vijver van stad Antwerpen. Onder vlnr: Johan Braet; Filip Watteeuw, Simon Verledens en Kim Paduwat van stad Gent

De Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning VRP reikt om de twee jaar de Vlaamse Planningsprijs uit aan een innovatief project in de Vlaamse planningsdiscipline en -praktijk. Dit jaar werden voor het eerst twee categorieën afgebakend. In de eerste categorie – beloftevolle planningsprocessen en vernieuwende planningsconcepten – ligt de nadruk op vernieuwing in de planningsdiscipline. Planningsmethodieken of instrumenten die hun waarde al hebben bewezen, realisaties die de kwaliteitseisen uit de planfase in praktijk hebben omgezet, worden in de tweede categorie beoordeeld.

Negen lokale besturen dongen afgelopen jaar mee naar de Vlaamse Planningsprijs. De projecten getuigen stuk voor stuk van groot vakmanschap en doorgedreven samenwerking tussen vele partijen.

Waterplan - Stad Antwerpen

Eind 2019 heeft de stad Antwerpen een Waterplan afgerond dat momenteel volop wordt omgezet in projecten en processen. Zo wil Antwerpen water opnieuw een plek geven in de stad. Het plan streeft naar geïntegreerde, stadsbrede en concrete oplossingen op korte en lange termijn. In plaats van zich alleen toe te spitsen op de problemen die de klimaatverandering veroorzaakt, richt het zich ook op de kwaliteiten die blauwe en groene infrastructuur kunnen bieden voor een dicht stedelijk weefsel. Een verhalende insteek moet het waterbewustzijn bij iedereen vergroten.

De jury was bijzonder onder de indruk van de brede inhoudelijke werkwijze die ook wordt vertaald in wijkwaterplannen. Het thema is zeer urgent en de methodiek is perfect overdraagbaar naar elke stad of gemeente in Vlaanderen.

Bouwblokvisie voor vergroenen en verweven - Stad Gent

Net als in andere steden is de druk op ruimte in Gent bijzonder groot, vooral vanuit de woonmarkt. Andere, vaak kwetsbare functies moeten dan vaak wijken voor residentiële ontwikkelingen. Extra groot is die druk in de binnengebieden van de binnen- en kernstad. De stad ontwikkelde daarom een geïntegreerde bouwblokvisie die nieuwe kansen wil geven aan die binnengebieden door ze te ontharden en te vergroenen en bestaande gebouwen maximaal te hergebruiken voor de maakeconomie en voor voorzieningen.

De visie maakt duidelijk welk programma er binnen welk bouwblok mogelijk is. Een 'verwevingscoach' begeleidt potentiële initiatiefnemers in de ontwikkeling van binnengebieden. Door de intense samenwerking tussen de verschillende diensten draagt de bouwblokvisie sterk bij tot meer leefkwaliteit in dichtbevolkte wijken.

De jury loofde de gedetailleerde analyse die aan de basis ligt van het hele beleidskader en was zeer positief over de omgang met een 'urban urgency' waarvoor tot nu toe weinig werkbare kaders werden gevonden. – VRP

Te weinig afgestudeerde artsen komen naar het platteland, ze gaan liever in de stad aan de slag. Als huisarts is het interessant om een huisartsin-opleiding aan de zijde te hebben om er later eventueel een associatie mee aan te gaan. Maar als ze niet tot hier komen, kunnen er ook geen associaties ontstaan. Bovendien kunnen ze zo ook niet ervaren wat het is om arts te zijn op het platteland.

Annemie Daem, voorzitter van Huisartsenkring Brecht-Wuustwezel, over het nijpende tekort van vaste huisartsen in landelijke gemeenten – Gazet van Antwerpen 15/12

Sinds mei 2020 is ons digitale loket gekoppeld met de e-box. In die elektronische brievenbus kunnen burgers al hun overheidsdocumenten veilig digitaal ontvangen, bewaren en beheren. De koppeling van ons digitale loket met de e-box was voor onze gemeente dus een logische stap.

Burgemeester Bert Moyaers (Vooruit) van Herk-de-Stad, een van de achttien Limburgse gemeenten die de digitale postbus van de overheid al in gebruik hebben genomen – Het Belang van Limburg 15/12

Water verzamelen, woningen energiezuiniger maken, elektrische mobiliteit, openbaar vervoer beter organiseren, fietspaden aanleggen: het zijn allemaal maatregelen waarmee we de klimaatcrisis opvangen en die heel dicht bij de burger staan. Daar hebben we de lokale besturen dus heel hard bij nodig.

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers (Open VLD) over het lokale energie- en klimaatpact, dat door EU-commissaris Frans Timmermans als inspirerend voorbeeld voor Europa wordt genoemd – De Morgen 20/12

De uitdagingen voor lokale besturen zijn niet gering. Ze krijgen meer bevoegdheden toegeschoven van hogere instanties, zonder dat daar een evenredig aantal extra middelen en medewerkers tegenover staat. De gemeenten worden geconfronteerd met materies die steeds complexer worden. Hiervoor is gespecialiseerd personeel nodig. Maar de fusie is er vooral in het belang van de inwoners, die we zo goed mogelijk willen bedienen.

Sandro Di Nunzio (Open VLD) eerste schepen van Lochristi, dat met Wachtebeke fusiegesprekken aanknoopt voor 2025 – Het Nieuwsblad 17/12

“Nu al heb je vaak een vergunning nodig om je voortuin te verharderen of een oprit of een terras aan te leggen. Maar er zijn heel wat vrijstellingen en lokale besturen hebben een grote marge om strenger of soepeler te zijn. Sommige lokale besturen hebben vrij gedetailleerd vastgelegd waar en hoeveel je mag verharderen. Maar nogal wat gemeenten leggen geen duidelijke regels op. De vraag rijst of de Vlaamse overheid niet beter de regels kan bepalen.”

Docent bestuursrecht Stéphanie De Somer (VUB, UAntwerpen) – De Standaard 11/12

Yves De Smet

Schepen Denderleeuw

Yves De Smet, schepen in Denderleeuw, kreeg het estafettestokje van schepen Jo De Ro uit Vilvoorde om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Denderleeuw.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Ik wil vooral de mensen die het iets moeilijker hebben een stem geven en erover waken dat we niemand achterlaten.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Op mijn vijftiende werd ik bestuurslid van de Jong-socialistenafdeling in buurgemeente Liedekerke. Onze allereerste actie herinner ik me nog heel goed, ze ging over huisvuil sorteren – dat was eind jaren 80 niet vanzelfsprekend.

Kom je uit een politiek nest?

Nee, totaal niet. Maar politieke interesse en de drang om het voor de zwakkere medemens op te nemen is er altijd geweest. Op school noemden ze me soms lachend 'Rooien Yves'.

Wat zie je als je grootste prestatie?

Ik ben wel trots op wat er de voorbije drie legislaturen binnen mijn beleidsdomeinen gerealiseerd zal zijn, maar waar ik supertrots op ben zijn de vernieuwingsplannen voor het dorpscentrum. In 2011 stond ik als schepen Ruimtelijke Ordening aan de wieg van ons bipolair masterplan Centrum-Station. Nu kan ik als schepen Openbare Werken de daad ook echt bij het woord voegen.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Ja. Mijn gsm ligt altijd binnen handbereik en mijn mails worden zo vlug mogelijk beantwoord. Ik zie het als mijn politieke plicht om bereikbaar en beschikbaar te blijven voor onze inwoners.

Heb je vrienden in de politiek?

Nee, wel een paar collega's waarmee ik zeer goed opschiet. Maar dat is dan louter professioneel, samen op reis gaan of je diepste emoties delen zoals je met echte vrienden of familie doet, zit er niet direct in.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Alle belangrijke dossiers bespreek ik met mijn administratie. Ik geef hen zeer veel ruimte qua inspraak en betrek hen nauw bij beleidskeuzes en beslissingen. Ik vind het dan ook zeer belangrijk om als team in vertrouwen te kunnen samenwerken.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Ik ben recht door zee. Achterbaks gedoe, besluiteloosheid, rond de pot draaien en achterkamerpolitiek is niet aan mij besteed.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Op politiek vlak is dit eigenlijk hetzelfde als hierboven, omdat ik dagelijks vaststel dat dit in de politiek niet altijd goed uitdraait.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid?

Ik vind het ongelooflijk belangrijk dat alle politici met respect met elkaar omgaan. Je hoeft het inhoudelijk niet eens te zijn, maar het debat moet op een correcte, serene manier gevoerd worden.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Ik zou eerder een historisch moment willen noemen: de invoering van de algemene enkelvoudige stemplicht in 1948, toen ook vrouwen stemrecht kregen. Het principe om iedereen als gelijke te behandelen en te beschouwen. Alle mannen en vrouwen die daar destijds voor op de barricade stonden, zijn mijn voorbeelden.

Wie zijn je huidige helden?

De vele mensen en organisaties van de klimaatcoalitie die veel beter dan de politieke wereldleiders door hebben dat het hoog tijd wordt om de ambities voor het klimaat op te krikken. Er zijn geen excuses meer. Actie!!!

Waar zou je nu het liefste zijn?

Ergens met de hele familie op lang weekend. Het is een jarenlange familietraditie dat we twee keer per jaar allemaal samen naar een vakantiewoning in de Ardennen trekken. Door de coronacrisis hebben we dit al twee jaar moeten afgelenen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

Ik zou liever een zin aanhalen die ik te weinig gebruik: 'Ik zie jullie graag.' Ik heb dikwijls het gevoel dat ik veel te weinig tijd vrijmaak voor de mensen die ik echt graag zie... Het is al verbeterd, maar er is nog veel marge.

Wat koester je het meest?

Zonder twijfel mijn gezin, mijn petekindjes, mijn familie, vrienden en uiteraard onze drie newfoundlanders.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Eenzaamheid. Het gevoel dat je niemand hebt om op terug te vallen.

Wat is je favoriete bezigheid?

Samen met mijn echtgenote en onze honden een mooie natuurwandeling maken aan zee of in de Ardennen maakt mij oprecht gelukkig.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Uiteraard. Want alleen door onder de mensen te komen en te weten wat er leeft in je gemeente kun je de juiste beslissingen nemen.

Wat is je motto?

Live your life... follow your dreams.

Aan wie geef je de estafettestok door?

Aan Silke Beirens, schepen in Oostende. –

Begin oktober volgde **Vera Celis**, burgemeester van Geel, haar collega-burgemeester van Arendonk **Kristof Hendrickx** op als voorzitter van Netwerk Brandweer. De zonevorming was nodig om dienstverlening op een hoog niveau aan te bieden. De federale financiering van de brandweerzones blijft voor de lokale besturen echter een groot zorgpunt. Een gesprek met de vorige en de nieuwe voorzitter.

Netwerk Brandweer staat op de kaart

‘Het zou heel wat jaren duren voordat er deuren opengingen of overheden ons advies zouden komen vragen, zeiden ze. Dat hebben we toch veel sneller voor mekaar gekregen dan gedacht.’

STEFAN DE WICHERE

**Vera Celis:
'De brandweer
moet een
aantrekkelijke
werkgever zijn,
als we jongeren
willen blijven
motiveren om als
beroepskracht,
vrijwilliger of
administratief
medewerker tot
het korps toe
te treden. Dat
vraagt modern
personeelsbeleid.'**

Het voorzitterschap van Netwerk Brandweer blijft in de Kempen, maar niet in dezelfde brandweerzone. Arendonk, waar Kristof Hendrickx burgemeester is, maakt deel uit van de Hulpverleningszone Taxandria die twaalf gemeenten in de Noorderkempen overkoepelt. De stad Geel van burgemeester Vera Celis is de grootste van de vijftien gemeenten die samen de Brandweerzone Kempen vormen. Beiden zijn burgemeester sinds 1 januari 2013. 'We hebben de dynamiek van de lokale brandweerkazerne met de eigen manier van werken, de eigen cultuur en identiteit niet echt meegemaakt,' zegt Vera Celis. 'In 2013 stond alles in het teken van de prezonevorming, gevolgd door de zonevorming twee jaar later. Natuurlijk vraagt het tijd om het zonale denken ingang te doen vinden in alle gemeenten en kazernes. Dat proces is nog altijd aan de gang, daar zal een generatie over gaan.'

Waarom was een organisatie als Netwerk Brandweer nodig?

Kristof Hendrickx: 'Twee jaar na de brandweershervorming dreigde een zekere versnippering. Niet elke zone deed de dingen op dezelfde manier. De Vereniging Vlaamse Brandweervrijwilligers VVB werd opgericht naast de Brandweervereniging Vlaanderen BVV. Er was behoefte aan overleg en kennisuitwisseling, en aan een brandweer in Vlaanderen die met één stem spreekt. We hebben toen Netwerk Brandweer in het leven geroepen. Alle twintig zones zijn toegetreden, ook de Brandweerzone Brussel was onmiddellijk een gesprekspartner. Dat was toch een duidelijk signaal dat deze organisatie nodig was.'

Vera Celis: 'Er zijn problemen waar alle zones mee te maken hebben, zoals het statuut van de beroeps- en vrijwillige brandweermensen of de financiering van de brandweer. Het overleg tussen de zonecommandanten onderling en met de burgemeesters is zeer belangrijk om ervaringen en kennis te delen.'

Wat heeft Netwerk Brandweer de voorbije jaren kunnen realiseren?

Kristof Hendrickx: 'Bij de start hadden we een bureau van enkele zonecommandanten en mezelf als voorzitter, veel meer was er niet. Intussen staat er een stevige organisatie op poten met een dagelijks bestuur, een raad van zonecommandanten en de voorzitter, en

een brandweerraad met alle zonevoorzitters en -commandanten. Een sterk, professioneel team met een coördinator begeleidt de zonecommandanten en -voorzitters. In een twintigtal expertisegroepen buigen specialisten van de verschillende hulpverleningszones zich over belangrijke thema's zoals de opleiding of de werving. Omdat we Netwerk Brandweer als gesprekspartner op de politieke agenda wilden krijgen, hebben we vrij vlug toenadering gezocht tot de VVSG. We hebben ons heel sterk gespiegeld aan het verhaal van Interafval, de vereniging van de afvalintercommunales. Er werd ons gezegd dat het heel wat jaren zou duren, voordat er deuren opengingen of overheden ons advies zouden komen vragen. Dat hebben we toch veel sneller voor mekaar gekregen dan gedacht. Zo zijn we al enkele keren uitgenodigd in de commissie Veiligheid van het Federale Parlement. Dat Netwerk Brandweer ook bij de brandweermensen zelf goed bekend is, blijkt uit het voorbeeld van de opleidingen en de voortgezette opleidingen. Die worden georganiseerd door de federale overheid, maar door de COVID-19-crisis konden ze niet doorgaan. Netwerk Brandweer is niet bij de pakken blijven zitten en heeft zelf een digitaal leerplatform opgezet met enkele webinars. Het eerste was op 5 mei 2020, dat heeft intussen 35.600 views. Een webinar over incidentgevaarlijke stoffen haalde er 35.800. Dat hoefden we niet te doen, maar we hebben wel ingespeeld op een behoefte van de basis.'

Wat is de rol van de voorzitter?

Kristof Hendrickx: 'De voorzitter moet de verbinding leggen tussen de brandweermensen die de gespecialiseerde en technische kennis hebben, en de politiek. Voorzitter zijn is vooral luisteren naar problemen en oplossingen die de zonecommandanten aandragen, en die overbrengen naar de federale en Vlaamse overheid. Soms moet je de politieke kleur wat loslaten om te spreken namens de brandweer in zijn geheel, op andere momenten kan de politieke kleur helpen om een deur sneller geopend te krijgen.'

Het memorandum van het Netwerk in aanloop naar de Vlaamse en federale verkiezingen van 2019 vraagt een volwaardige plaats voor de brandweer in het besluitvormingsproces. Is die vraag nog steeds actueel?

Vera Celis: 'Absoluut. Ik ben sinds drie jaar

voorzitter van de Brandweerzone Kempen, daarvoor was ik zes jaar ondervoorzitter. Ik stel vast dat de brandweer nog onvoldoende gehoord wordt. In Netwerk Brandweer spreken burgemeesters en zonecommandanten met één stem en toch krijgen ze een probleem regelmatig niet opgelost omdat andere politieke niveaus er een andere mening op nahouden. In de beleidsnota van minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden bijvoorbeeld moet je werkelijk zoeken naar het woord brandweer. Bij de opmaak van de nota is er veel te weinig overleg en dialoog geweest met de brandweer. Dat is ontgoochelend en weinig respectvol. De brandweer is een zeer performante organisatie met veel specialisten. Ik sta vaak versteld van de kennis en competentie van de brandweercommandanten, maar ze krijgen nog steeds geen volwaardige plaats in het besluitvormingsproces op hoger niveau. Dat is een oud zeer. VVSG-voorzitter Wim Dries en ik zullen het gesprek aangaan met de minister onder andere over de volwaardige plaats die de brandweer moet innemen als partner in veiligheid. We zouden graag zien dat de commandanten mee betrokken worden bij het uittekenen van het wettelijk kader voor de brandweer. Zij weten als geen ander wat er nodig is qua statuten, financiering, rekrutering, preventie.'

De financiering van de brandweer is een ander belangrijk punt in het memorandum. Waar zit het probleem?

Vera Celis: 'Dat probleem gaat ruimer dan de brandweer: lokale besturen nemen steeds meer taken op, maar daar hangen niet altijd de benodigde financiële middelen aan vast. Onder de noemer van de lokale autonomie krijgen de gemeenten allerlei problemen in hun bakje en ze moeten de financiering maar rond zien te krijgen. Als samen met de bevoegdheden en verantwoordelijkheden de middelen niet meekomen van het federale of Vlaamse naar het lokale niveau, kun je de gemeenten niet blijven aanspreken. Een hulpverleningszone wordt bijvoorbeeld geacht een uitgebreide communicatiedienst te hebben. Ik ben het

STEFAN DEWICKERE

daar helemaal mee eens. Je moet goed opgeleide mensen met een sterk profiel aantrekken om de organisatie een toekomst te geven en de dienstverlening te verbeteren. Maar dat vraagt natuurlijk middelen. Als de federale overheid een goed draaiende organisatie en degelijke dienstverlening vraagt, moet ze daar middelen voor vrijmaken. Ook daarom is de volwaardige plaats van de brandweer op het hogere echelon zo belangrijk: om op die spijker te blijven kloppen.'

Kristof Hendrickx: 'Alle gemeentebesturen blijven investeren in veiligheid. In alle brandweerzones wordt elke euro twee keer omgedraaid, overal wordt naar zelfs de kleinste efficiëntiewinsten gezocht. Dat kun je niet blijven volhouden. Op allerlei beleidsdomeinen wordt de factuur doorgeschoven naar de gemeenten. Daarom staat financiering ook op één in zowat elk lokaal memorandum.'

Bij de zonevorming was vastgelegd om de kosten voor de brandweer 50/50 te verdelen tussen het federale en lokale niveau. Is dat dan niet gebeurd?

Kristof Hendrickx: 'Al jaren is er een verschil in visie over hoe die verdeling moet worden ingevuld. Als je alle dotaties en investeringen voor brandweer, civiele veiligheid, kenniscentrum enzovoort optelt, kom je inderdaad aan die 50/50-verhouding. Maar dat gaat niet op voor de brandweerzones, daar blijft de discrepantie zeer groot. Er is nooit gedefinieerd waarover die 50/50 exact gaat, en dat is de basis voor het meningsverschil. We praten eigenlijk naast elkaar. Laten we dus eerst maar tot een akkoord komen over een goede definitie van die gelijke verdeling, zodat we over hetzelfde praten.'

Kristof Hendrickx: 'Alle gemeentebesturen blijven investeren in veiligheid. In alle brandweerzones wordt elke euro twee keer omgedraaid, overal wordt naar zelfs de kleinste efficiëntiewinsten gezocht.'

STEFAN DE WICKERE

Vera Celis:
‘Als de federale overheid een goed draaiende organisatie en degelijke dienstverlening vraagt, moet ze daar middelen voor vrijmaken.’

Netwerk Brandweer pleit ook voor een modernisering van het brandweerstatuut. Dat is een zeer breed thema. Wat komt daarin voor u op de eerste plaats?

Vera Celis: ‘De brandweer moet een aantrekkelijke werkgever zijn, als we jongeren willen blijven motiveren om als beroepskracht, vrijwilliger of administratief medewerker tot het korps toe te treden. Dat vraagt modern personeelsbeleid. Dat heeft te maken met de financiering en de verloning, maar ook met de selectieprocedures, de opleiding, de mobiliteit binnen de zone en tussen verschillende hulpverleningszones, de arbeidstijden enzovoort.’

Kristof Hendrickx: ‘Het belangrijkste is dat we vrijwilligers kunnen aantrekken en behouden. Want als we het alleen met beroeps mensen moeten doen, wordt de brandweer helemaal onbetaalbaar. Daarom hebben we binnen Netwerk Brandweer een werkgroep opgericht die bezig is met de vrijwilliger van de toekomst. Ook de mobiliteit van beroepspersoneel is een aandachtspunt. Bij de zonevorming was er niet voor iedereen een ideale plek binnen de zone. Voor sommige mensen zou vlottere mobiliteit en meer flexibiliteit tussen de zones een goede oplossing kunnen zijn. Dat thema is de voorbije jaren wat blijven liggen.’

De referentieregio Kempen is een optelsom van de twee brandweerzones. Hoe kijkt u daarnaar als voorzitter van de brandweerzone en als burgemeester?

Kristof Hendrickx: ‘De IOK-werking was een van de voorlopers op heel de regiovorming. We hebben ook al een lange traditie van burgemeestersoverleg in de Kempen.’

Vera Celis: ‘De referentieregio Kempen is een logische, natuurlijke afbakening, alle gemeenten zijn historisch betrokken bij de IOK-werking.’

Kristof Hendrickx: ‘Ik vermoed al wat je volgende vraag zal zijn: zit er een fusie aan te komen tussen de twee brandweerzones?’

Euhm.

Kristof Hendrickx: ‘Een fusie is op dit moment niet aan de orde, omdat een zone overzichtelijk en beheersbaar moet blijven. Onze zonecommandant moet best wel wat mensen aansturen. Ik denk dat de schaalvergroting naar hulpverleningszones nodig was, maar dat zij nu een behapbare grootte hebben. Er zijn misschien wel zaken waarin we elkaar nog meer kunnen helpen, denk aan de backofficefuncties. Maar in de provincie Antwerpen plegen de vijf zonecommandanten al heel veel overleg. En bovendien is er Netwerk Brandweer dat alle zones verbindt. Er is geen behoefte aan een fusie. En ik ben er helemaal niet zeker van dat schaalvergroting of een fusie van hulpverleningszones financieel voordeel zal opleveren.’

Vera Celis: ‘We weten intussen wel dat een fusie zeker in het begin meer kost dan ze opbrengt. Schaalvergroting was absoluut noodzakelijk om de dienstverlening op een kwalitatief hoog niveau te blijven aanbieden en om tegemoet te komen aan nieuwe verwachtingen op het vlak van bijvoorbeeld IT of communicatie. Maar de grootte van de huidige brandweerzones in de Kempen is prima, groter hoeven ze op dit moment niet te worden.’ —

Succesvolle bedrijven en handelaars dankzij smart cities

Lokale besturen zetten steeds meer in op slimme mobiliteit, duurzaamheid en levenskwaliteit. Via nieuwe technologische oplossingen – waaronder data analytics – komen smart cities tot stand. Bewoners, bezoekers én lokale bedrijven en handelaars plukken hier de vruchten van. Hoe ziet zo'n slimme stad er in de praktijk uit?

Sensoren die overvolle vuilnisbakken signaleren, slimme bushokjes die pendelaars in real time verkeersinformatie geven, defecten aan waterleidingen die automatisch gerapporteerd worden ... Via diverse technologische oplossingen wil een smart city het leven van bewoners en bezoekers zo aangenaam, comfortabel en veilig mogelijk maken.

Slimme oplossingen bevorderen de stad

Een slimme stad rolt de rode loper uit voor leveranciers van nieuwe technologieën die vervolgens voor specifieke projecten ingezet kunnen worden. Zo lokken lokale beleidsmakers innovatieve start-ups naar hun stad, of faciliteren ze de creatie van bedrijvenparken waar kleine en grote ondernemingen met elkaar in contact komen en nieuwe ideeën uitwisselen. En uiteraard zetten beleidsmakers ook maximaal in op communicatie met burgers om hen warm te maken voor slimme oplossingen die wonen, werken en winkelen in de stad bevorderen.

Leuven leert bezoekers beter kennen

In de praktijk levert de toepassing van data analytics vandaag al aantrekkelijke toepassingen op. Zo worden in Leuven in real time bezoekers geteld, waarbij tegelijk

Belangrijke pijlers waarvoor nieuwe technologische toepassingen oplossingen aanreiken:

- **Mobiliteit**, in combinatie met duurzaam transport, is een van die pijlers. Iedereen wint bij vlot stadsverkeer zonder files en vertraging, waar bovendien de fiets en andere schone vervoersmiddelen de plak zwaaien.
- **Duurzaamheid** is een andere pijler. Hieronder vallen ook een lager energieverbruik, minder afval en meer groene zones.
- **Levenskwaliteit**, samen met een vlotte online toegang tot gezondheidszorg en stadsdiensten, speelt een belangrijke rol.
- Last but not least: de **lokale handel en werkgelegenheid** zijn ook fundamenten van een slimme stad.

hun herkomst gedetecteerd wordt. Aan de basis liggen de mobiele telefoons op het netwerk van Proximus, die voortdurend locatie-informatie doorgeven. De data analyse gebeurt op het niveau van de gsm-masten en met anonieme en geaggregeerde data van groepen van meer dan dertig personen. Handelaars toetsen de informatie over de drukte in de stad af aan de resultaten die ze zelf verzamelen. Dat laat hen onder meer toe hun personeelsbezetting te optimaliseren.

Op basis hiervan kan ook een aantrekkelijk citymarketingbeleid gevoerd worden. Zo kunnen ondernemers en bedrijven de beste locatie voor een winkel of kantoor kiezen, in functie van de passage van potentiële klanten in de buurt.

Data maken Gent mobieler

Ook Gent ontwikkelt zich als een datagedreven smart city. Zo zet de stad in op de verduurzaming van de mobiliteit en het transport. Het doel: de leefkwaliteit voor inwoners en ondernemers verbeteren. Real time data analyse laat toe om zo de verkeersgegevens en -informatie in real time te verwerken en visualiseren. Zowel voor de partijen die de mobiliteit in een stad beheren, als voor de burgers en ondernemingen die op die mobiliteit rekenen is dit nuttige informatie. Via data analytics kan ook een druktebarometer uitgebouwd worden, iets wat in deze coronatijden een zeer interessant werkinstrument is.

ONTDEK NU ONZE
SMART CONCEPTS

Onze smart concepts kunnen u helpen

Legt uw doelpubliek de lat hoog op vlak van beleving en persoonlijke interactie? Bezorg de bezoekers van uw evenement of stad de beste ervaring, verhoog uw operationele efficiëntie en zorg voor een vlotte mobiliteit dankzij onze innovatieve en digitale oplossingen.

Bedreigt de oplopende inflatie het lokale financiële evenwicht?

Meer dan 5,6% bedroeg het inflatiecijfer eind november, het hoogste niveau in ruim tien jaar. Energieprijzen stijgen, lonen moeten sneller worden aangepast, kortom: de lokale financiën zijn in gevaar. Of is het verhaal genuanceerder dan dat?

Lokale besturen zijn kwetsbaar voor de oplopende inflatie. De automatische indexaanpassing van de lonen in de publieke sector maakt immers dat een stijging van de levensduurte snel doorsijpelt naar de loonkosten. Dat blijkt duidelijk uit de grafiek. Daarin zien we dat de inflatiegebonden jaar-op-jaarstijging van de loonkosten altijd met enige vertraging volgt op de evolutie van de gezondheidsindex. Dat is ook logisch, want telkens wanneer de gezondheidsindex 2% gestegen is en de zogenaamde spilindex over-

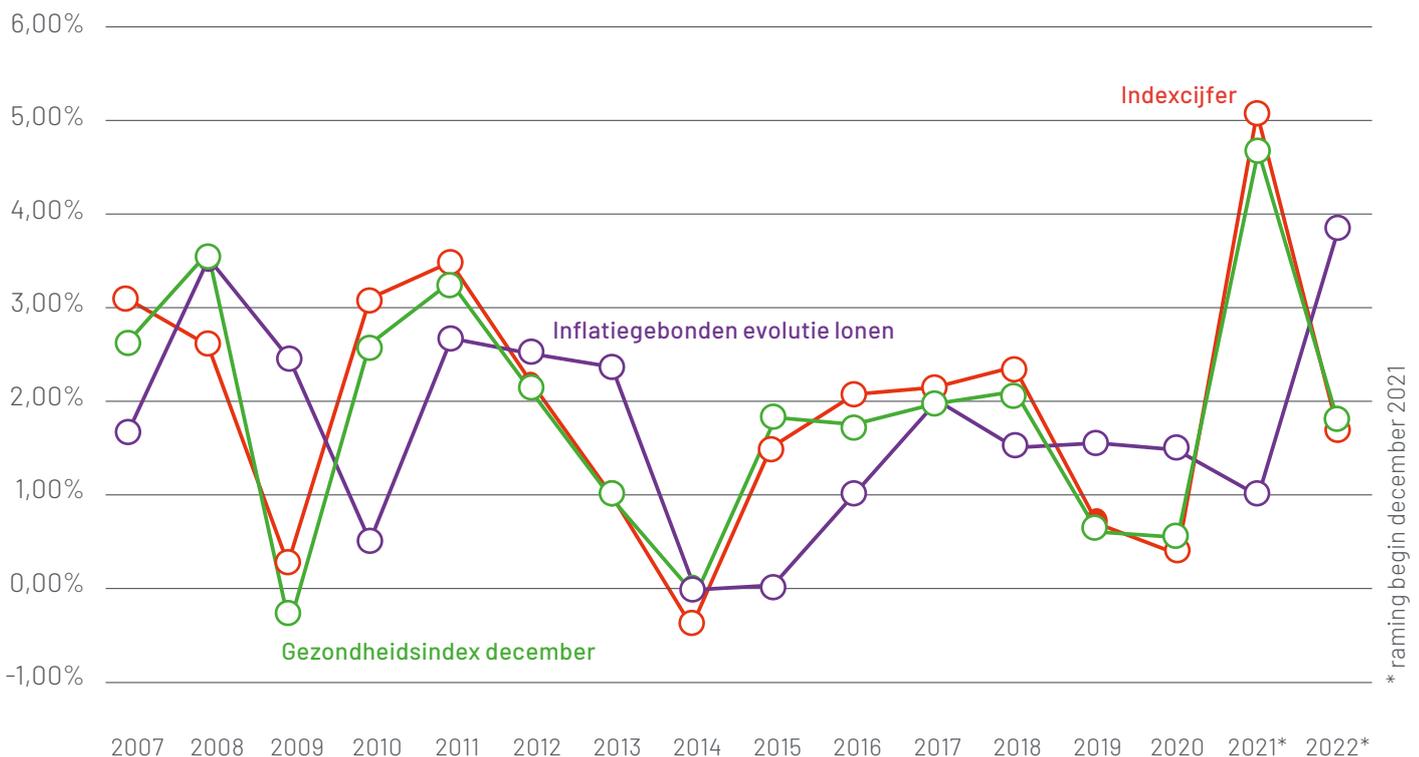
schrijdt, worden twee maanden later de lonen bij de overheid met 2% verhoogd. Sociale uitkeringen zoals het leefloon stijgen al een maand eerder. In het najaar van 2020 verwachtte het Federale Planbureau nog dat de eerstvolgende overschrijding van de spilindex pas voor november 2021 zou zijn, met een looneffect vanaf januari 2022. In werkelijkheid werd het augustus 2021, met dus een loonsverhoging met 2% vanaf oktober. Wellicht gingen veel Vlaamse lokale besturen in hun aangepaste meerjarenplanning voor 2021 uit van een in-

flatiegebonden stijging van de loonkosten met 0,5%, terwijl het in werkelijkheid 1% werd.

In euro uitgedrukt gaat het voor 2021 voor de Vlaamse gemeenten en OCMW's (zonder de onderwijslonen die de Vlaamse overheid betaalt) om een extra uitgave van ca. 29 miljoen euro. Voor 2022 verwachten we een inflatiegebonden loonstijging die ca.

Loonkosten en inflatie

Ook al koelt de inflatie vanaf 2022 weer af – tenminste, dat is de verwachting van sommigen, zoals het Planbureau –, de lonen blijven op het hogere niveau. Dat is mogelijk anders voor bijvoorbeeld energiekosten.

STEFAN DE WICKERE

2,5% hoger ligt dan eind 2020 geraamd, of 148 miljoen euro. Opgelet, het gaat daarbij niet alleen om de eigenlijke lonen. Er is ook meer geld nodig voor de pensioenfinanciering (eerste en tweede pijler), want die hangt rechtstreeks samen met de loonkosten. In elk geval kent 2022 met 3,87% de hoogste inflatiegebonden loonstijging sinds 2008.

Maar lokale besturen hebben natuurlijk niet alleen de eigen personeelsuitgaven, ze staan ook in belangrijke mate in voor de financiering van de politie- en hulpverleningszones. Aangezien hun uitgaven voor het grootste deel naar personeel gaan, trekken we de hierboven vermelde percentages door. We maken hierbij abstractie van eventuele andersluidende afspraken tussen de gemeenten en de zones. Voor 2021 zou dat neerkomen op 7 miljoen euro extra, voor 2022 op een bijkomende dotatie van 37,5 miljoen.

Ook al koelt de inflatie vanaf 2022 weer af – tenminste, dat is de verwachting van sommigen, zoals het Planbureau –, de lonen blijven op dat hogere niveau. Dat is mogelijk anders voor bijvoorbeeld energiekosten. Die zijn vandaag de belangrijkste motor van de oplopende inflatie, wat dan weer te maken heeft met een reeks economische factoren, zoals de herleving na de coronacrisis, hier en daar stokkende aanvoerlijnen enzovoort, maar ze keren later mogelijk naar een lager niveau terug. Toch gaan we er in deze analyse van uit dat de totale

lokale energiekosten voor 2021 en 2022 gemiddeld 20% boven het niveau zullen liggen van wat de Vlaamse gemeenten en OCMW's eind 2020 hadden geraamd. Dat betekent een jaarlijkse meeruitgave van ca. 48 miljoen euro.

Op de korte termijn lijken dit ons de belangrijkste effecten van de verhoogde inflatie op de lokale uitgaven. Als de prijsstijgingen aanhouden, is ook een renteverhoging niet uitgesloten, maar die sijpelt via nieuw aangegane leningen of tussentijdse intrestaanpassingen slechts langzaam door in de kosten van de schuldfinanciering. Ook de investeringsuitgaven zouden door de gestegen prijzen voor grondstoffen kunnen toenemen. Dan rijst de vraag of besturen hun investeringskredieten zullen optrekken, dan wel noodgedwongen snoeien in de beoogde projecten om het totale bedrag gelijk te houden.

En aan de pluskant?

Aan ontvangstenzijde verwachten we in 2021 en 2022 relatief weinig effecten. De belangrijkste algemene financieringsbron voor lokale besturen, het Gemeentefonds, groeit jaarlijks met 3,5%, dus los van de effectieve inflatie. In periodes zoals nu betekent dit dus een reële daling. De inkomsten uit de aanvullende personenbelasting (APB) ondergaan wel de gevolgen van de stijging van de levensduur: als lonen worden geïndexeerd, stijgt de daarop betaalde personenbelasting en dus ook de APB. We gaan er

gemakshalve van uit dat de inflatiegebonden stijging van de inkomens resulteert in een even grote toename van de eraan gekoppelde personenbelasting.

In 2021 merken lokale besturen dat nog niet, want de APB-ontvangsten komen dan nog voort uit verdiende inkomens in 2019 (voor ca. twee derde) en 2020. In 2022 is er mogelijk wel een klein effect. We ramen het op één derde (het deel van de inkomsten van 2021 dat al in de lokale APB-ontvangsten van 2022 terecht komt) van 0,5% (de hoger dan verwachte loonstijging in 2021), of 0,17%. In klinkende munt gaat het om ca. 3,5 miljoen euro meer dan wat de besturen eind 2020 voor 2022 hadden ingeschreven.

Daarnaast ontvangen gemeenten ook een pak middelen uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV). Deze inkomsten hangen niet alleen af van het aantal opcentiemen dat de gemeente heft, maar ook van de waarde van de kadastrale inkomens op het grondgebied. Die KI's worden jaarlijks geïndexeerd op basis van het gemiddelde indexcijfer van consumptieprijzen van het jaar voordien. Voor de indexatie van de KI's van 2022 geldt dus het gemiddelde indexcijfer van consumptieprijzen van 2021. De OOV-inkomsten van 2021 ondergaan nog geen positieve invloed van de gestegen inflatie, die van 2022 wel. We gaan ervan uit dat de indexering (en dus ook de OOV-inkomsten 2022) 1% hoger ligt dan wat de besturen eind 2020 op basis van de toenmalige ramingen van het Planbureau impliciet verwachtten, wat ca. 25 miljoen euro extra inkomsten kan betekenen. De impact van de hogere inflatie op de ontvangsten op andere

Lokale besturen hebben niet alleen de eigen personeelsuitgaven, ze staan ook in belangrijke mate in voor de financiering van de politie- en hulpverleningszones.

STEFAN DEWICKERE

Figuur: Mogelijk effect van de oplopende inflatie op de lokale financiën (miljoen euro)

	2021	2022
Extra uitgaven		
Personeel	29 mln	148 mln
Dotaties politie en brandweer	7 mln	37,5 mln
Energie	48 mln	48 mln
Totaal in euro	84 mln	233,5 mln
Totaal in % exploitatie-uitgaven	0,65%	1,82%
Extra ontvangsten		
Gemeentefonds	–	–
APB	–	3,5 mln
OOV	–	25 mln
Totaal in euro	0 mln	28,5 mln
Totaal in % exploitatie-ontvangsten	0,0%	0,2%
Saldo	-84 mln	-205 mln

belastingen en retributies blijft in 2021 en 2022 wellicht beperkt. Ze hebben een veel kleiner aandeel in de totale gemeentelijke inkomsten en zijn bovendien niet rechtstreeks gekoppeld aan het indexcijfer van consumptieprijsen.

Het mogelijk effect van de oplopende inflatie op de lokale financiën in 2021 en 2022 zoals we dat op basis van de belangrijkste uitgaven- en ontvangstencategorieën zien, is voorgesteld in de bovenstaande figuur.

De vermelde bedragen, die uiteraard maar een ruwe raming vormen, moeten we vergelijken met het geraamde beschikbare budgettaire resultaat van het boekjaar. Dat bedrag moet positief zijn voor het verplichte financiële evenwicht. Eind 2020 gingen de Vlaamse gemeenten en OCMW's samen uit van een positief saldo voor 2021 van 1078 miljoen euro. Voor 2022 zou het nog 755 miljoen euro bedragen. Op het eerste gezicht beschikken de besturen dus over een buffer om

de inflatietegenvallers van respectievelijk 84 en 205 miljoen euro op te vangen. Maar het totale bedrag voor alle 300 besturen samen zegt natuurlijk weinig of niets over de situatie per bestuur. We sluiten niet uit dat de toch grotendeels onverwachte stijging van de levensduurte in sommige gevallen wel al in 2022 aanleiding geeft tot besparingen of tot een zoektocht naar bijkomende inkomsten.

Het effect op het totale meerjarenplan 2020-2025 hangt vooral af van de vraag of de inflatieopstoot tijdelijk was (met vooral een blijvend effect op de loonkosten, die na twee indexaanpassingen op een hoger dan verwacht niveau uitkomen), dan wel een structurele periode met sterkere prijsstijgingen inluidt. Economen zijn hierover vandaag verdeeld. Ze zullen achteraf wel kunnen uitleggen waarom één scenario het uiteindelijk heeft gehaald...

In elk geval is een situatie van blijvende prijsstijgingen zonder of met slechts een beperkte reële groei nefast voor de lokale financiën, want de uitgaven gaan dan structureel sneller stijgen dan de ontvangsten, waardoor de budgettaire marges steeds kleiner worden. —

JAN LEROY

senior expert data en analyse

DE NIEUWSTE POCKET UIT DE REEKS VERZELFSTANDIGING EN SAMENWERKING OP LOKAAL VLAK!

PERSONEELSTOPICS BIJ LOKALE VERZELFSTANDIGINGS- EN SAMENWERKINGSSTRUCTUREN

MARIJKE DE LANGE

In deze content focussen we op het personeelsbeleid in entiteiten van lokale besturen die hun activiteiten onderbrengen in een vorm van verzelfstandiging of samenwerking met een publieke rechtsvorm.

WAT KAN U VERWACHTEN?

- Personeelsbeleid bij autonome gemeentebedrijven, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en welzijnsverenigingen;
- Capita selecta voorzien van een korte schets van het thema en een vermelding van de juridische bron;
- Methodieken om personeel tussen gemeente, OCMW en lokale verzelfstandigings- en samenwerkingsstructuren te delen.

Deze uitgave is in de eerste plaats bedoeld voor personeelsverantwoordelijken van lokale verzelfstandigings- en samenwerkingsstructuren met een publieke rechtsvorm.

OVER DE AUTEUR

Marijke De Lange is stafmedewerker personeelsbeleid lokale besturen bij VVSG.

Personeelstopics bij lokale verzelfstandigings- en samenwerkingsstructuren is de nieuwste pocket uit de reeks **Verzelfstandiging en samenwerking op lokaal vlak**. Deze reeks geeft het meest complete overzicht van de juridische mogelijkheden, aangevuld met inspirerende praktijkverhalen.

**PERSONEELSTOPICS BIJ LOKALE
VERZELFSTANDIGINGS-
EN SAMENWERKINGSSTRUCTUREN**

ISBN (print): 9782509040084

Formaat: 160 x 240 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

De Vlaamse begroting door een lokale bril

Op 21 oktober werd de Vlaamse begroting 2022 ingediend. Ook dit jaar dook Lokaal erin met de vraag welke middelen er naar de lokale besturen gaan. In de tientallen documenten die de begroting bevat, vonden we onderstaande bedragen terug. We concentreerden ons op de beleidsdomeinen Binnenlands Bestuur en Financiën en Begroting.

In dit artikel vergelijken we de kredieten in de ontwerpbegroting 2022 met de initiële begroting 2021. Het belangrijkste krediet voor de lokale sector stijgt tot 4,1 miljard euro (+6,14%). Dit krediet omvat de basisfinanciering van de gemeenten en OCMW's, namelijk het Gemeentefonds en zijn aanvullende dotaties, de regularisatiepremies voor de vroegere contingentgesco's, de financieringslijn voor open ruimte en de dotatie gebaseerd op de responsabiliseringsbijdrage (het deel dat besturen moeten bijdragen voor de financiering van de pensioenlasten van hun statutaire ambtenaren, indien de basisbijdrage die ze betalen niet volstaat), maar ook de dotaties voor de provincie Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. De stijging met 234,7 miljoen euro is onder meer het gevolg van de stijging van de dotatie aan het Gemeentefonds met 100,2 miljoen euro (+3,5%) en de stijging van de dotatie gebaseerd op de responsabiliseringsbijdragen met 34,1 miljoen euro. Vlaanderen compenseert de gemeenten vanaf 2022 ook gedeeltelijk voor het verlies van

de ontvangsten uit energiedividenden, daar staat 37,4 miljoen euro tegenover. Daarnaast stijgt het krediet door de vastgelegde groei van het Openruimtefonds met 20% (+26,3 miljoen euro) en de opname in dit krediet van middelen voor de uitvoering van de compensatieregeling voor niet-VIA-personeel in het kader van VIA 6. Ook de aanvullende dotatie voor de centrumsteden bij het Gemeentefonds stijgt met 5,7 miljoen euro (+3,5%).

Het krediet voor de ondersteuning van steden die duurzamer en creatiever willen worden, stijgt met 531.000 euro tot 26,9 miljoen euro (+2%) door een toename van de dotatie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Op dit begrotingsartikel worden de subsidies voor het Kenniscentrum Vlaamse Steden (ingebod in de VVSG) gebudgetteerd, samen met projectsubsidies en de nominatieve subsidies voor Dilbeek, Halle, Vilvoorde, Ninove, Denderleeuw, Zottegem en Geraardsbergen. De eerste vier krijgen jaarlijks een subsidie om de grootstedelijke uitdagingen aan te pakken waarmee ze

geconfronteerd worden. Denderleeuw, Zottegem en Geraardsbergen krijgen sinds 2019 dan weer een subsidie, omdat ze een mobiliteitsknooppunt voor openbaar vervoer zijn, meer dan 20.000 inwoners hebben en niet erkend zijn als centrumstad of regionale stad. Ook de subsidies aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de werkingskosten van het Vlaamse stedenbeleid behoren tot dit begrotingsartikel.

Het krediet voor het investeringsfonds lokale besturen blijft behouden op 30,8 miljoen euro. In dit investeringsfonds zitten de vroegere middelen van het federale grotestedenbeleid, de budgetten voor stadsvernieuwing en de middelen voor het plattelandsfonds.

De lokale verkiezingen van 2024 naderen en dus trekt Vlaanderen ook daarvoor het budget op. Voor de opslag van stempapier, bijstand technische expertise, software-aanpassingen en aanpassingen aan het digitale systeem wordt in 2022 979.000 euro gereserveerd.

Audit Vlaanderen, de Vlaamse entiteit die de organisatiebeheersingssystemen bij de lokale besturen evalueert en de audits voor de Vlaamse overheid uitvoert, ziet het krediet voor haar lonen door indexering stijgen tot 4,2 miljoen euro (+2,3%). Het krediet voor de werkingskosten blijft ondanks een indexering ongeveer stabiel op 3 miljoen euro vanwege een besparing (-0,2%).

De opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV) zijn voor de meeste gemeenten de belangrijkste fiscale ontvangstenbron. Vlaanderen ziet de ontvangsten uit de basisheffing, waarop de gemeenten opcentiemen heffen, in 2022 toenemen met 2,73%. De ramingen houden rekening met de groei van het kadastraal inkomen met 0,6% ten opzichte van vorig jaar en een jaarlijkse indexering van 1,94%.

Bij de opcentiemen onroerende voorheffing en de verkeersbelasting lopen gemeenten soms inkomsten mis als gevolg van Vlaamse belastingverminderingen of -vrijstellingen. Voor enkele van deze gederfde ontvangsten krijgen ze een

Het krediet voor de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties daalt lichtjes tot 122,1 miljoen euro (-3,8%).

compensatie, waarvan die voor de vermindering voor energiezuinige woning de grootste is (32 miljoen euro). Door een geraamde stijging van deze compensatie en de overheveling van ongebruikt krediet van 2021 stijgt het totale krediet tot 38,6 miljoen euro (+129,9%). De volgende jaren zal dat krediet dalen door een verstrenging en gedeeltelijke uitdoving van de toekenningen van de verminderingen.

Gemeenten krijgen één opdecim op de jaarlijkse verkeersbelasting, jaarlijks goed voor ongeveer 100 miljoen euro. Vlaanderen verwacht dat de ontvangsten uit de verkeersbelasting ook dit jaar zullen dalen (-3,72%) ten gevolge van de vergoening van het wagenpark. Dat verlies wordt niet gecompenseerd door de indexering van de tarieven (+2%) of een vergroting van het wagenpark (+0%).

Het Departement Financiën en Begroting staat ook in voor de terugbetaling van de leningen die Vlaanderen in 2018 overnam van de gemeenten die fuseerden. Voor 2022 komt dat neer op

Het belangrijkste krediet voor de lokale sector stijgt met 6,14% tot 4,1 miljard euro.

300.000 euro rentebetalingen en 6 miljoen euro kapitaalsaflossingen.

Andere domeinen

De financiële stromen vanuit de Vlaamse overheid naar de lokale besturen beperken zich natuurlijk niet tot de bovenstaande beleidsdomeinen. Hier volgt een summier overzicht van belangrijke subsidies in de andere beleidsdomeinen. Het krediet voor de subsidiëring van de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties daalt lichtjes tot 122,1 miljoen euro (-3,8%). Bij Welzijn en Gezin zijn enkele grotere kredieten gedeeltelijk bestemd voor de lokale besturen: voor thuis- en ouderenzorgbeleid (242,5 miljoen euro, +4,1%), voor de klassieke en alternatieve financiering vanuit het

Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (in totaal 817,7 miljoen euro) en voor thuis- en gezinszorg (773,9 miljoen euro, +4,6%). Het krediet voor de aanleg van bedrijventerreinen blijft gelijk en bedraagt 19 miljoen euro. De subsidies in uitvoering van de Vlaamse intersectorale akkoorden stijgen met 10,2 miljoen euro (+27,4%). Een deel daarvan gaat naar de lokale besturen. Daarnaast staat Vlaanderen in voor de uitbetaling van de lonen en de werkmiddelen van het gemeentelijk onderwijs. Uit de begroting konden we niet opmaken hoeveel deze precies bedragen. Hetzelfde geldt voor de subsidies voor schoolinfrastructuur. —

BEN GILOT

VVSG-stafmedewerker financiën

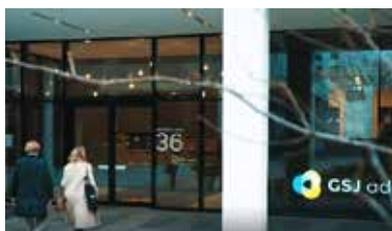
“Brengt het nieuwe jaar een bouwshift en gaan de steden en gemeenten daarvoor moeten betalen?”

GSJ advocaten deelt haar kennis

Reeds meer dan 35 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **65 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

Een eigen smoel om sterk te staan

Steden en gemeenten zijn geen commerciële merken, maar moeten tegenwoordig wel met een wervend verhaal naar buiten treden. Ze moeten hun troeven uitspelen om talentvolle medewerkers, nieuwe inwoners of investeerders aan te trekken, ze moeten weten of ze winkelende, sportieve of cultuurzoekende bezoekers willen lokken. Daarvoor is zelfkennis vereist, en dus weten welk DNA of welk profiel je stad of gemeente heeft.

Om je troeven uit te spelen moet je ze eerst kennen. Voor deze branding of profilering schakelen lokale besturen vaak een communicatiebureau zoals Karakters uit Gent in. Zaakvoerder Bram Vandekerckhove heeft al tientallen trajecten achter de rug, onder meer met vier van de dertien Vlaamse centrumsteden. 'Steden zoals New York en Amsterdam maar ook Antwerpen zijn een jaar of dertig geleden met zo'n branding begonnen, het maakt deel uit van hun stadsmarketing. Een stad bestaat uit een ingewikkelde structuur van entiteiten, bevolkingsgroepen en onderdelen. In een consistentie-oefening proberen we alle onderdelen van de identiteit en alle doelgroepen in één verhaal te krijgen waarmee de stad of de gemeente naar buiten komt. Almaar meer lokale besturen zien de laatste ja-

ren het belang in van een goede branding. Ze denken na over hun *smoel*.' Om dat gezicht te tekenen begint Karakters telkens met een degelijke positioneringsoefening. Het is een zoektocht naar het DNA, naar zowel de traditie als de toekomst van de gemeente of de stad.

Geen kunstmatige saus

Dit DNA zoekt Patricia Robinne, zaakvoerder van het Truiense bureau Idearté, in cocreatie en met participatie: 'We houden brainstormsessies met de inwoners per leeftijdsgroep, de -12-jarigen, de tieners, een groep mensen van 18 tot 25, van 25 tot 55 en dan de medioren tot 65 en de senioren van 65-plus. Dit zijn gemengde groepen, inclusief vakspecialis-

Patricia Robinne:
'Als stad ben jij de regisseur, jij bepaalt hoe het winkelverhaal luidt. Is duurzaamheid belangrijk, probeer dan winkels aan te trekken die dat uitstralen en zoek voor een nieuw kunstwerk kunstenaars die met duurzame materialen werken.'

Branding is volgens Patricia Robinne meer dan een logootje. Mensen die bij de sessies betrokken zijn, worden later de ambassadeurs van het merk.

STEFAN DE WICKERE

ten. Naast al deze inwonersgroepen is er een inspiratiegroep van domeinspecialisten. Daarnaast houden we een sessie met het personeel waarbij alle afdelingen vertegenwoordigd zijn. Ten slotte interviewen we de schepenen en de burgemeester. In deze analysefase werken we zowel inhoudelijk op basis van vragen en woorden als visueel en scheuren we tijdschriften stuk om er moodboards mee samen te stellen.' Het is de manier van Idearté om de inhoudelijke en visuele identiteit te bepalen. 'We halen uit dit proces ongelooflijk veel stof voor de branding. Zo komen we tot een sterke identiteit.' Volgens Patricia Robinne heeft elke stad daar behoefte aan. 'Branding is niet alleen een logootje. Daarom laten we de mensen meedenken, en die mensen die bij de sessies betrokken zijn, worden later de ambassadeurs van het merk.'

Ook Karakters zorgt ervoor het betreffende lokale bestuur door en door te kennen. 'We praten met de administratie. Zo nodig koppelen we tien keer terug met de sportdienst, totdat iedereen mee in het verhaal zit. We dringen die branding dus niet op. Evengoed praten we met de belangrijkste stakeholders, we worden een deel van het stadsweefsel en trekken de branding door in de volledige uitstraling van de stad,' zegt Bram Vandekerckhove

die als het ware infiltreert in die lokale besturen. 'Al hangt het ook af van het budget hoever we gaan, zo deden we in Keerbergen enkel een positioneringsoefening met het college en werkten we een merkenarchitectuur uit voor de bibliotheek en het gemeenschapscentrum. Dat was een kleinere oefening dan voor Machelen-Diegem dat evengoed 10.000 inwoners telt. Daar werkten we zelfs de signalisatie van de sportterreinen uit. Ook in Bilzen gaan we nu verder. Door grondig te werken samen met de administratie zal dat vruchten afwerpen, ook bij de komende fusie.' Hij maakt zich sterk dat er door de brandingoefening in een gemeente inhoudelijk dingen veranderen. 'Soms trekken we zelfs problemen recht. Daarom is het voor ons ook fundamenteel om de bevolking erbij te betrekken en heel participatief te werken. Positionering is geen kunstmatige saus, integendeel, je haalt naar boven wat er al in de gemeente leeft. Als je de bevolking er op een slimme manier bij betrekt, kun je hun trots vergroten. We koppelen daar de verhalen aan vast, zo werken de inwoners mee aan hun stad.' Over kleuren kun je niet discussiëren, geeft hij toe. 'Maar we kunnen wel luisteren naar de doelgroep en naar wat die wil bereiken. Dat proberen we dan maximaal mee te nemen. Hierdoor ontstaat er

een gedragenheid. Mensen kunnen zich erin herkennen en zo bouw je mee aan een betere stad of gemeente.'

Gedragen DNA

Patricia Robinne probeert met Idearté het DNA van een stad of gemeente te vatten in drie woorden: USP (unique selling proposition/point), ESP (emotional selling proposition?) en Why. 'Dit moeten drie heldere en duidelijke ankerpunten worden waaraan de gemeente alles aftoetst. Ook als een televisieserie vraagt om in de gemeente te komen filmen, moet dat passen bij de profilering.' Alles draait om die drie magische woorden. 'Veel organisaties hebben ellenlange visies en missies die niemand kent, terwijl iedereen die drie woorden moet kennen, en ook moet weten waar ze voor staan. *Less is more.*' Voor haar zullen deze woorden mee het uitzicht van de stad bepalen. 'Dit zijn de dromen voor je stad. Als stad ben jij de regisseur, jij bepaalt hoe het winkerverhaal luidt. Is duurzaamheid belangrijk, probeer dan winkels aan te trekken die dat uitstralen en zoek voor een nieuw kunstwerk kunstenaars die met duurzame materialen werken.'

Op mijn vraag wat er eerst is, de duurzaamheid of het duurzaam willen zijn, reageert Patricia Robinne met een kip-of-ei-wedervraag. 'Wat is er eerst? Zo'n

positionering kan duidelijkheid scheppen. Meestal zijn er al plannen, en door de diepte-interviews zijn we er ook van op de hoogte, maar met een duidelijke profilering wordt het gemakkelijker om keuzes te maken. Stel dat burgers meer groen willen en je legt het marktplein opnieuw aan, dan kun je je plannen nog bijsturen, of als je een evenement organiseert, kan dat versterkend werken.'

Volgens Bram Vandekerckhove is Kopenhagen nooit vertrokken met het idee de fietsstad bij uitstek te worden. 'Maar ze geloofden in de noodzaak van fietsen voor de mobiliteit in hun stad en toen ze zagen dat het werkte en de stad een voorbeeld voor de wereld werd, trokken ze dat door tot in de branding en stads-promotie.'

Als de branding goed zit, voelen mens en stad er zich beter bij. 'Er moet trots zijn en een toekomstperspectief,' zegt Patricia Robinne. 'Het logo en de branding is de eerste indruk die mensen van je stad of gemeente krijgen. Ik vind dat steden en gemeenten zich anders moeten durven profileren. Durf anders te zijn. Bovendien willen de eigen inwoners zo'n identiteit, dat maakt de stad sterker, maar het moet passen. De associaties moeten kloppen. Als mensen het nieuwe logo niet op hun T-shirt willen, dan zit je verkeerd.'

Bram Vandekerckhove gelooft dat iedereen veel leert van een dergelijk brandingstraject. 'Ook van de politici krijgen we enthousiaste reacties, omdat ze een aantal dingen kunnen opruimen, omdat ze een houvast krijgen, een duidelijk kader, waar ze toch zo'n tien jaar mee verder kunnen.'

Omdat burgers mee de identiteit bepalen en de politici zich hierin vinden, maakt Patricia Robinne zich sterk dat

Patricia Robinne:
'Het logo en de branding is de eerste indruk die mensen van je stad of gemeente krijgen. De associaties moeten kloppen. Als mensen het nieuwe logo niet op hun T-shirt willen, dan zit je verkeerd.'

STEFAN DEWICKERE

een branding ook over veranderende verkiezingsuitslagen meegaat. 'De inspiratiegroep bepaalt mee hoe de identiteit eruit zal zien, en als er nieuwe mensen aan de macht komen, moeten ze in die burger geloven.' Volgens Bram Vandekerckhove is het trouwens na een jaar of zes een budgetneutrale oefening geworden. 'Dikwijls kun je veel rationaliseren en ook digitaliseren. Je hoeft geen stock enveloppen en briefpapier voor tien jaar in huis te hebben. Door een sterke branding heb je dikwijls minder materiaal nodig dan als elk onderdeel een eigen logo heeft. Als je maar één soort banner hebt, kun je die gemakkelijk vervangen als er eentje kapotgaat. In de loop van het traject kun je zo rationaliseren en slimmer omgaan met je producten. We ontwikkelen ook digitale strategieën, we trekken het verhaal door. Dat zijn allemaal facetten.'

Merkenarchitectuur

Omdat het visuele belangrijk is, komt na het bepalen van het DNA de vormgeving aan bod. Zeg maar de architectuur van het merk. Dat is uitgebreid. Bram Vandekerckhove somt zowel de teken- of illustratiestijlen, de *tone of voice*, het kleurenpalet, de *grids* als de beelden en de fotografische stijl op. 'We creëren een illustratiestijl, zodat je meteen al in de

tekeningen ziet of het gaat om stad X of stad Z.' Voor Bilzen werkt Karakters aan de hand van de geometrische vormen in de stad, in Turnhout was dat het drukkersverleden met de speelkaarten. 'Maar de helft van de mensen in Turnhout vond dat verleden geweldig en de andere helft had er een hekel aan. We zijn wel vertrokken van die speelkaart, maar niemand ziet nog dat de t van Turnhout uit een speelkaart afkomstig is. Dat zijn onze bouwstenen, de blokken waarmee we spelen. Op veel Turnhoutse stadscommunicatie zie je geen logo meer, alleen die twee t's op een dynamische manier gebruikt. De k van Keerbergen is klassieker.'

Bij Idearté worden veel visuals ontworpen, aan het einde van de rit blijven er nog drie over. 'We vragen ons dan of het tijdloos genoeg is, digitaalvriendelijk en eerder emotioneel of rationeel. We maken varianten,' zegt Patricia Robinne. Ze is stellig: design kan de tijd doorstaan. 'Denk maar aan sommige meubelen. Daarom moet je met een professioneel bureau aan de slag gaan. Na zes jaar ben ik nog altijd trots op onze handtekening van Sint-Truiden, ze is tijdloos en past bij het warme en uitnodigende karakter van die stad. We hebben toen ook fluokleuren voorgesteld. Die werden eerst niet opgepikt, maar nu zien we dat het cultuurcentrum ermee werkt.'

Karakters bewaakt de branding mee. Volgens Bram Vandekerckhove is nazorg noodzakelijk. 'Dikwijls volgt de communicatiedienst het op, maar wij blijven stand-by, na zes jaar krijgen we van Oostende nog vragen of het wel klopt.'

Bilzen werkt nu samen met Karakters aan de branding, maar wat gebeurt er na de fusie met Hoeselt? Bram Vandekerckhove: 'Gemeenten die fuseren vormen een nieuwe identiteit. Het is net iets moeilijker, want je zit met verschillende snelheden en tradities. Dat zagen we ook in Lievegem. In Bilzen gaan we geen complete rebranding doen, er wa-

Bram Vandekerckhove:
'Positionering is geen kunstmatige saus, integendeel, je haalt naar boven wat er al in de gemeente leeft. Het brandingstraject kan zelfs bepaalde problemen recht trekken en inhoudelijk dingen veranderen.'

ren al logo's maar geen branding. Er was veel versnippering en behoefte aan een overkoepelend verhaal. We trekken de branding tot in het oneindige door. Zo hangen er close-upbeelden in heel Bilzen, dat is een overkoepelend verhaal in de stad. In Oostende, onze enige stad aan zee, heeft elk stedelijk gebouw een aantal consistente zaken gekregen, de eerste laag was de kubus met de O erop, dan de benaming van het gebouw, en als derde laag ook bepaalde borden zoals die met de openingsuren. Dat hebben we ook gedaan in de nieuwe bibliotheek van Turnhout, waar het gebouw een rebranding kreeg tot en met de fotografie in het onthaal. Je pakt het publieke domein mee in het verhaal van de gemeente. Zulke trajecten duren al gauw een jaar en lopen soms nog jaren door.'

Zo is Idearté in mei 2021 met een traject met Maaseik gestart, de lancering vindt plaats in maart 2022. 'Het moet uniek worden. Dat creatieve kun je niet door een machine laten uitvoeren,' zegt Patri-

cia Robinne die creativiteit het nieuwe imago noemt, nu het visuele zoveel meer aandacht krijgt. Ze herinnert zich nog de tijd van de huisstijlboeken die in de kast belandden en er jaren bleven liggen. 'Nu stellen we veeleer een inspiratiegids samen die we om de zoveel maanden aanvullen met telkens nieuwe toepassingen, want er moet ook geüpdatet worden. Het beelddeel van het logo creëren we zo dat je er sterk mee aan de slag kunt blijven of dat je extra kleine elementen kunt toevoegen of het kleurenpalet kunt uitbreiden.' Volgens haar blijft branding daarom altijd in beweging. 'Je moet telkens visueel vernieuwen.'

Digitalisering

Volgens Patricia Robinne wint het digitale aan belang: 'En een bewegend beeld krijgt op sociale media meer aandacht dan een stilstaand beeld. Dat visuele beeld voegen we toe aan de branding. Digitaal kan het leuk en sterk zijn. Waren het vroeger stilstaande visuals, nu is het

bewegend beeld, met animatie.' Bram Vandekerckhove ziet die evolutie sinds corona nog versnellen: 'Op dat vlak is het geen evolutie maar een heuse revolutie in de stad. Lokale besturen zijn in een hogere versnelling moeten gaan. En bekeken we vroeger alles vanuit print, nu werken we evengoed met een podcast of een video. Dat maakt het logo helemaal relatief, want we creëren ook auditieve logo's, een deuntje of instrumentaal muziekje dat karakteristiek is voor de stad of de gemeente en dat gebruikt wordt als wachtmuziek aan de telefoon in het stadhuis, of bij officiële inhuldigingen of bij filmpjes op sociale media. Enerzijds is dat bijna een jingle, maar anderzijds ook een langer stuk. Dit zijn nieuwe facetten want media en communicatie zijn veel ruimer geworden. Denk hierbij – naast de sociale media en de aankleding van het publieke domein – ook aan events.' —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

Slimme
kantooroplossingen!

Merak
✦

Ontdek meer diensten op: www.merak.be

© Merak nv | (0)15 28 40 60 | info@merak.be
Steenhoevestraat 6, B-2800 Mechelen

Dit jaar viert de Raad van Europese gemeenten en regio's (CEMR) zijn zeventigste verjaardag. Tijd voor een balans: wat heeft het netwerk gedurende al die jaren verwezenlijkt? **Stefano Bonaccini**, CEMR-voorzitter en tevens president van de Italiaanse regio Emilia-Romagna, praat over de manier waarop lokale en regionale besturen omgaan met de nieuwe uitdagingen die de coronapandemie, de klimaatverandering en de ongelijkheid tussen regio's met zich meebrengen.

Gemeenten moeten een rol spelen in Europees bestuur

'Zeventig jaar is lang in de politiek en je zou veel kunnen opnoemen,' steekt Stefano Bonaccini van wal, wanneer we hem vragen wat de belangrijkste verwezenlijkingen zijn van zeven decennia ten dienste van lokaal en regionaal Europa. 'In de beginjaren heeft de CEMR sterk bijgedragen aan het Europese project via de jumelages. Die waren in de nasleep van de oorlog van fundamenteel belang om mensen van over heel het continent opnieuw met elkaar te verzoenen. Vandaag de dag zijn er naar schatting ruim 20.000 jumelages in Europa. Wij streven ook de ontwikkeling van de lokale democratie en autonomie na. De belangenbehartiging van de CEMR op dit vlak heeft in 1985 geleid tot de ondertekening van het Europees Handvest voor de Lokale Autonomie. Nu is dit verdrag geratificeerd door alle 47 lidstaten van de Raad van Europa. Zij engageren zich om de lokale democratie te respecteren. Het Congres van Lokale en Regionale Overheden beoordeelt of dit Handvest in de lidstaten wordt toegepast. Regelmatig wordt elk land door het Congres gecontroleerd.'

In de loop der jaren heeft de koepelvereniging haar actieterrein wel uitgebreid naar vele andere domeinen, zoals gendergelijkheid, milieu en internationale samenwerking?
'Bij twee sleuteldossiers wil ik even stilstaan.

Ten eerste hebben we er samen met andere netwerken van lokale en regionale besturen voor gezorgd dat we nu in de Europese teksten de garantie hebben dat de lokale en regionale besturen geraadpleegd worden bij het opzetten en verdelen van Europese fondsen met betrekking tot het cohesiebeleid. Dat is een groot succes voor onze steden, gemeenten en regio's. Het was niet mogelijk geweest zonder het uitstekende werk van de leden van de Cohesion Alliance. Zij hebben zich op initiatief van het Comité van de Regio's in 2018 verenigd voor de handhaving van een sterk regionaal beleid.'

'Ten tweede, recenter heeft de CEMR ervoor gezorgd dat de lokale besturen en hun verenigingen niet langer als "lobbyisten" worden beschouwd. Zij moeten zich voortaan inschrijven in het transparantieregister van de EU. We maken nu integraal deel uit van het Europese bestuur, we worden dus niet meer over dezelfde kam geschoren als vertegenwoordigers van de privésector. Een belangrijke ontwikkeling.'

In maar een paar decennia is de wereld drastisch veranderd. Wat is de bestaansreden van de CEMR vandaag?

'Dankzij de Europese integratie kennen de lidstaten de langste periode van vrede ooit. Maar vandaag moeten we een nieuwe strijd leveren. We hebben gezien dat een pande-

PIERRE VANDER AUWERA
communicatieadviseur CEMR
PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

‘In de beginjaren heeft de CEMR sterk bijgedragen aan het Europese project via de jumelages. Die waren in de nasleep van de oorlog van fundamenteel belang om mensen van over heel het continent opnieuw met elkaar te verzoenen.’

mie ons leven in een paar dagen tijd volledig overhoop kan gooien. Maar we hebben ook gezien dat de lokale en regionale besturen een vooraanstaande taak hebben vervuld in het tegemoetkomen aan de basisbehoeften van de burger en het waarborgen van de cohesie en veiligheid van onze gemeenschappen in deze tumultueuze tijden.’

‘Midden in de crisis heeft de CEMR zeer snel gereageerd. Onze leden kregen de ruimte om met elkaar te bespreken hoe lokale besturen sociale maatregelen en verzorgingsmaatregelen namen. We hebben nauwkeurig bekeken welke verwoestende weerslag de crisis had op de lokale overheidsfinancien en aan de alarmbel getrokken om aan te geven dat lokale besturen minder investeringscapaciteit hebben voor een duurzame toekomst.’

‘Die sensibilisering staat wel nog maar in de kinderschoenen, zowel Europees als nationaal. Samen met het Comité van de Regio’s hebben we het povere overleg met vertegenwoordigers van gemeenten en regio’s bij het uitwerken van de nationale herstel- en veerkrachtplannen aan de kaak gesteld. We mogen niet zwijgen en moeten ons recht opeisen om bij dit proces betrokken te worden. Gelukkig kunnen de lokale besturen rekenen op de steun van de Commissie en het Europees Parlement, en de CEMR zal het dossier de komende maanden op de voet blijven volgen.’

Het klimaat blijft boven aan de wetgevingsagenda van de EU staan, met het maatregelenpakket ‘Fit for 55’, het Sociaal Klimaatfonds enzovoort. Hoe dragen steden en regio’s bij aan de groene transitie?

‘De strijd tegen de klimaatverandering is bijzonder belangrijk voor de lokale besturen. Zoals we afgelopen zomer in België, Duitsland en Nederland hebben gezien, krijgen we steeds vaker te maken met overstromingen. Kijk ook naar de branden in Griekenland, Frankrijk, Turkije en in mijn eigen land, Italië. Klimaatverandering is niet langer een

probleem voor morgen, het is al dagelijkse kost geworden. Het engagement van de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, voor de Green Deal is een duidelijk signaal dat de EU sneller wil vergroenen. Maar zonder de steun van Europa en de nationale staten aan de lokale en regionale besturen zullen deze mooie bedoelingen dode letter blijven. Nog iets belangrijks: de Europese Unie moet zich afvragen hoe we ervoor kunnen zorgen dat geen enkele regio achterblijft, ook niet de minder goed bedeelde en vaak afgelegen gebieden.’

‘Het is daarom niet voldoende om geld vrij te maken na een ramp, zoals we de voorbije zomer hebben gezien. We moeten preventieve maatregelen nemen ter ondersteuning van gemeenten en regio’s, zodat ze zich kunnen aanpassen aan de klimaatverandering en de steeds extremere weersomstandigheden. Ziedaar een paar domeinen waar de CEMR kan optreden en iets kan doen.’

‘Samen met het Comité van de Regio’s hebben we het povere overleg met vertegenwoordigers van gemeenten en regio’s bij het uitwerken van de nationale herstel- en veerkrachtplannen aan de kaak gesteld.’

In hoeverre kan het Europese programma Next Generation bijdragen tot de ondersteuning van steden en regio's?

'Volgens de EU-uitgavenregels moet 37% van het bedrag in het herstellfonds gaan naar de strijd tegen klimaatverandering. In Italië zijn er bijvoorbeeld plannen om meer regio's op het HST-netwerk aan te sluiten, om het fietspadennetwerk en dat van emissievrije bussen uit te breiden. De burger vraagt meer actie en de herstelplannen zijn een geweldige mogelijkheid om die verwachtingen in te lossen. En dan heb je ook nog de digitalisering. In Italië gaat 25% van het herstelplan daar naartoe. Met dat geld zal men digitaliseringsprojecten van overheidsdiensten en de ontwikkeling van digitale overheidsdiensten ondersteunen. We willen ook van zogenaamde "kwetsbare" regio's slimme en duurzame regio's maken door investeringen in sociale woningen of door lokale sociale diensten te versterken.'

'Nu de meeste plannen goedgekeurd zijn, moeten we ze gaan uitvoeren. Laten we hopen dat de voorzitter van de Commissie niet zal vergeten dat ze gezegd heeft dat de lokale en regionale besturen centraal zullen staan in het herstel.'

De pandemie heeft een schokgolf teweeggebracht voor de lokale financiën. Hoe kijkt u daarnaar?

'De pandemie is echt nefast geweest voor de lokale financiën. Terwijl de crisis heeft laten zien welke vooraanstaande rol de lokale en regionale besturen hebben gespeeld, is haar impact op onze financiën en op onze investeringscapa-

citeit op lange termijn groot. Onze berekeningen laten een "schaar-effect" zien. Er is een sterke daling van de lokale belastinginkomsten, terwijl de lokale uitgaven gestegen zijn, meer bepaald als gevolg van sociale maatregelen, het aankopen van uitrusting voor de gezondheidszorg, de steun aan bedrijven, de toeristische industrie, het culturele en het verenigingsleven. We zagen ook dat de lidstaten de gemeenten en steden financieel telkens anders ondersteunden. In sommige lidstaten werden de belangrijkste financiële effecten van de crisis gecompenseerd, elders was dat veel minder het geval. We volgen de hervorming van het huidige systeem van economisch bestuur van de EU nauwlettend op en pleiten voor een gunstig lokaal en regionaal investeringskader.'

Zitten de lokale besturen en hun verenigingen mee aan tafel over de toekomst van Europa?

'Vandaag vindt 77% van de Europeanen dat de lokale besturen en het maatschappelijk middenveld geraadpleegd moeten worden over de inzet van EU-geld voor Next Generation. Dit is een duidelijk signaal dat de gemeenten en regio's een hoofdrol moeten spelen in het Europese

De brug tussen Europa en lokaal bestuur in vier C's

Congres van Lokale en Regionale Overheden: een instelling van de Raad van Europa met vertegenwoordiging uit 47 lidstaten. De 648 leden van het Congres zijn regionaal of lokaal raadslid, burgemeester of hoofd van een regionale overheid. De VVSG vaardigt via haar bestuursorganen één effectieve en twee plaatsvervangende lokale mandatarissen af naar dit orgaan.

Cohesiebeleid: het beleid dat honderdduizenden projecten verspreid over heel Europa financieel ondersteunt via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Europees Sociaal Fonds (ESF). Vele Vlaamse steden en gemeenten krijgen via deze weg cofinanciering om lokale projecten mee uit te voeren, onder andere voor innovatie, groene en digitale transitie.

Corona, crisisbeheer en relance: In heel Europa en ook wereldwijd stonden lokale besturen in de frontlinie bij het managen van de COVID-19-crisis. Steden en gemeenten leerden daarbij van elkaar door nuttige expertise en praktijken uit te wisselen, met de CEMR en andere koepelverenigingen als draaischijven. Een overzicht van initiatieven vind je op [vvsq.be/corona-europa](https://ec.europa.eu). Het door de EU ondersteunde Belgische herstel- en veerkrachtplan legt de nadruk op groene transitie, digitale transformatie en economische weerbaarheid. Lees er meer over via <https://ec.europa.eu>, navigeer naar 'Business, Economy, Euro / Recovery from the coronavirus / Recovery and Resilience Facility' en klik door naar de plannen per lidstaat. De pagina vvsq.be/relance geeft een overzicht van de Vlaamse relance- en veerkrachtplannen.

Conferentie over de Toekomst van Europa: een door burgers aangestuurde reeks debatten en discussies, waarbij mensen uit heel Europa hun ideeën kunnen delen en een gemeenschappelijke toekomst vormgeven. Dit gebeurt via een meertalig digitaal platform en door middel van zowel nationale als Europese burgerpanels. Lees meer via <https://futureu.europa.eu> en zie ook vvsq.be/CoTEU.

bestuur. Zij zijn het best geplaatst om Europa dichterbij de burger te brengen. En de crisis die we doormaken, herinnert ons er dagelijks aan: alleen door hand in hand te werken – Europa, de lidstaten en de gemeenschappen – zullen we kunnen werken aan het welzijn van de bevolking. En ik kan u verzekeren dat we klaar staan om de burgers te mobiliseren voor de discussies over de toekomst van Europa: de CEMR zit mee aan tafel in dit democratisch proces. De Conferentie over de Toekomst van Europa is een echte uitgelezen kans om in te zetten op onze steden, gemeenten en regio's. We moeten het moment grijpen om ze tot in het hart van het Europese project te brengen.' —

Gegevensbescherming
is nog nooit zo belangrijk
geweest als vandaag

De toename van telewerken als gevolg van de pandemie, de toename van technologieën en communicatiemiddelen en de meer geavanceerde criminele aanvallen hebben als gevolg dat ook de bedreigingen voor gegevens toenemen en een steeds grotere impact hebben.

Door de toenemende digitalisering, wordt de overheid steeds vaker als doelwit uitgekozen. Bovendien heeft de burger geen andere keuze dan zijn of haar gegevens toe te vertrouwen aan overheidsinstanties en -diensten die, omwille van hun toegang tot authentieke bronnen, regelmatig gevoelige informatie verwerken. De verantwoordelijkheid van overheidsdiensten is groot. Er zijn verschillende bedreigingen die tot een gegevenslek leiden. We kunnen ze niet allemaal opsommen, maar we lijsten de belangrijkste toch even op.

Wat zijn de belangrijkste bedreigingen?

1. DE AANVALLEN

RANSOMWARE

U heeft er waarschijnlijk al van gehoord, ransomware is een aanval die als doel heeft gegevens te versleutelen, waardoor ze ontoegankelijk worden. De daders vragen een som geld in ruil voor de sleutel om alles te ontcijferen. In het beste geval gaat er een paar uren of een paar dagen werk verloren na het terugzetten van de back-ups. In het ergste geval bestaan de back-ups niet, werken ze niet, of zijn ze zelf ook versleuteld als gevolg van de aanval. De gevolgen hiervan kunnen rampzalig zijn.

Erger nog, de laatste jaren hebben hackers de neiging om de gegevens weg te halen alvorens ze te versleutelen, en dreigen ze deze te publiceren als het losgeld niet wordt betaald. Een goed back-up-beheer is bij een dergelijke aanval dan ook niet altijd voldoende.

De methodes die leiden tot een ransomware-aanval zijn talrijk. Laten we het hebben over de meest voorkomende: phishing.

PHISHING

Het versturen van kwaadaardige e-mails, wanneer gericht aan een persoon die niet opgeleid is om dergelijke aanvallen te herkennen, kan leiden tot de installatie van malware zoals ransomware, banking trojans of andere, of gewoon tot het stelen van logins en wachtwoorden. Ongevraagde en dringende verzoeken, verdachte bijlagen, ongeloofwaardige domeinnamen, vreemde verzoeken om informatie... De tijd van phishing-e-mails vol grammaticale fouten is onder tussen voorbij. Bovendien detecteert antivirussoftware niet alle kwaadaardige bijlagen of elke gevaarlijke macro in een Excel-document.

HET HACKEN VAN EEN ONGEPATCHT SYSTEEM

Malware kan op verschillende manieren een informatiesysteem binnendringen. Naast phishing zijn er nog veel meer mogelijkheden. Een klassieke aanval kan van op afstand de controle over een kwetsbare machine overnemen en van daaruit inbreken in een netwerk. Een systeem met de meest recente beveiligingsupdates en correcte configuraties is moeilijker om binnen te dringen dan systemen zonder deze bescherming. Indien echter een kritieke patch ontbreekt, is het vaak kinderspel. Zo kan men met een specifieke vorm van broncode het systeem van op afstand uitbuiten. Deze broncode kunnen worden verkocht op het dark web en daarna zijn ze soms gratis beschikbaar op het reguliere internet. Dit is een methode die door script kiddies wordt gebruikt. Zij kunnen veel schade aanrichten, ook al zijn het geen deskundige hackers.

DIEFSTAL VAN GEBRUIKERSACCOUNTS

U bent waarschijnlijk bekend met een wachtwoordbeleid dat een lang en complex wachtwoord vereist zodat het moeilijk te raden of kraken is. De huidige trend bij veel criminelen is om lijsten van accounts en bijbehorende wachtwoorden te achterhalen - die op de één of andere manier al gecompromitteerd zijn - en deze te testen op verschillende diensten en platforms. Deze aanval noemt credential stuffing. Bij dit soort aanvallen is de zwakke plek niet noodzakelijk een gemakkelijk te vinden wachtwoord, maar het hergebruik van wachtwoorden door gebruikers op verschillende systemen. Als een wachtwoord op één systeem wordt gecompromitteerd, wordt de deur voor andere systemen opengezet.

2. ONOPZETTELIJKE LEKKEN

Een lek kan ook per ongeluk gebeuren. Veel overheidsdiensten stappen over van papier naar digitale versies. Indien de analyse bij de digitalisering niet correct wordt uitgevoerd, kunnen gegevens weglekken. Dit soort fouten kan ontstaan als gevolg van een verkeerde beslissing, die technisch of architecturaal is of voortkomt uit gewone 'business logic'. Een configuratiefout kan er bijvoorbeeld toe leiden dat te veel gegevens naar een derde partij worden gestuurd, met een gegevenslek als gevolg. Anderzijds kan een ontwerpfout in de werking van een dienst, omwille van een verkeerde analyse of een snelle implementatie van een dienst, de bron zijn van een gegevenslek. Denk aan het recente geval van Bruvax, waarbij de vaccinatiestatus van elke Brusselaar beschikbaar werd. Dit kan worden voorkomen.

Welke maatregelen nemen?

Men kan veel maatregelen nemen om de risico's te beperken. Net als de lijst van bedreigingen hierboven zijn deze maatregelen verre van volledig. Ze kunnen wel veel problemen voorkomen.

- Maak **back-ups** en test ze regelmatig. Deze back-ups moeten ook onveranderlijk zijn en/of off-site worden opgeslagen. Op die manier kan een ransomware die uw netwerk ondanks alle verdedigingsmechanismen zou infecteren, in ieder geval uw back-ups niet versleutelen;
- **Versleutel uw gegevens.** Of het nu gaat om back-ups, mobiele media of zelfs gevoelige databases, evalueer steeds het versleutelen van gegevens. Gegevens die via kabel worden doorgegeven moet men op dezelfde wijze evalueren;
- Voer een **goed wachtwoordbeleid**. Wachtwoorden moeten sterk zijn en gecontroleerd worden dat ze geen deel uitmaken van reeds gekende lekken. Gebruik een tweede authenticatiefactor als extra maatregel - vooral voor gebruikersaccounts die toegankelijk zijn via het Internet - en gebruik een wachtwoordbeheerder;
- Zorg ervoor dat **uw systemen goed gepatcht** zijn; anti-malware oplossingen, maar ook programma's, besturings-systemen, uw VPN, afhankelijkheden in uw applicatiecode ... ;
- Organiseer **bewustmakingssessies** voor het personeel - vooral over phishing maar ook over goede IT-praktijken in het algemeen, zoals het vermijden van het hergebruik van wachtwoorden bij verschillende accounts;
- Zorg ervoor dat uw **Data Protection Impact Assessments volledig uitgevoerd** worden zodat fouten in de analyse en het ontwerp van uw systemen vermeden worden.
- Voer een **goed risicobeheer** uit: wanneer risico's naar behoren worden geanalyseerd en geformaliseerd, zal het toezicht en de opvolging doeltreffender zijn;
- Laat **periodieke organisatorische en technische audits** uitvoeren door een externe en onpartijdige partij.

Wat moet ik doen als er toch een gegevenslek is?

De te ondernemen acties variëren sterk naargelang de aard en de omvang van het lek. In elk geval moet u uw functionaris voor gegevensbescherming (Data Protection Officer - DPO) op de hoogte brengen. Deze zal u helpen het probleem op te lossen. Hij of zij zal u bijstaan bij de analyse van het lek, bij de te nemen risicobeperkende maatregelen en bij de eventuele kennisgeving aan de Gegevensbeschermingsautoriteit en aan de betrokken personen.

Met wie kan ik contact opnemen om mij te helpen?

Contacteer uw functionaris voor gegevensbescherming, een verplichte partner voor overheidsinstanties, die u in de bovenstaande omschreven situaties kan helpen bij de analyse en in het nemen van specifieke maatregelen.

Privanot is een multidisciplinaire en gemeenschappelijke DPO-dienst met jaren ervaring in de overheidssector. De DPO-dienst wordt reeds voorzien in verschillende sectoren, administraties, gemeenten, intercommunales, enz. De DPO-dienst adviseert en informeert over de nodige maatregelen die zowel de organisatie zelf kan nemen, alsook eventuele maatregelen of instructies voor de dienstverleners (afhankelijk van de specifieke situatie).

Privanot heeft een technische dienst, die op de bovenstaande risico's toezicht houdt en die de maatregelen auditeert bij haar verschillende cliënten. Op die manier heeft u minder risico om geconfronteerd te worden met gegevenslekken. Gezien geen enkel systeem foutloos is, vindt u in Privanot een partner die u in elke noodsituatie kan bijstaan.

Dankzij een team van deskundige juristen en IT-auditors voorziet Privanot zowel de juridische als de technische aspecten van uw organisatie. Op deze manier wordt de compliance opgevolgd en worden de data van de burgers naar behoren beschermd.

Om gebruik te maken van de diensten van Privanot of voor meer informatie over dit artikel, neem contact op via info@privanot.be of bel ons op 02/500.14.15

Nils Quairiat
Security Manager van Privanot.

Burgemeesters erg bezorgd om woonnoden jonge gezinnen en alleenstaande ouders

Dat jonge gezinnen geen eigen woning meer kunnen kopen in hun gemeente ervaren de burgemeesters als een van de grote problemen op de woningmarkt. Ook de bouwshift zal tegen 2040 niet gehaald worden, omdat de huidige regeling onbetaalbaar is voor de lokale besturen. Ze willen een sterke rol spelen, maar kijken voor blijvende oplossingen vooral naar de centrale overheden. Dat blijkt uit een VVSG-enquête.

De helft van de burgemeesters vindt het een groot probleem dat jonge gezinnen geen woning kunnen kopen in hun gemeente. Burgemeester Veerle Baeyens van Haaltert: 'Jonge mensen brengen dynamiek mee, ze zijn de toekomst van een gemeente en ze dromen van een eigen woning. Het is moeilijk om ze in de gemeente te houden, als er weinig betaalbaar te vinden is als eerste woning.' Ook het tekort aan sociale woningen is een probleem. 'Meer sociale huurwoningen en betaalbare kavels zijn belangrijk om de druk op de markt weg te nemen en wonen betaalbaar te houden,' zegt burgemeester Hans Eyssen van Holsbeek. Meer dan acht op de tien burgemeesters vinden dat de centrale overheden ook de private sector moeten stimuleren, activeren en ondersteunen om betaalbare en energiezuinige woningen te bouwen. Dit zou zeker jonge gezinnen kunnen helpen, luidt het. Heel wat burgemeesters maken zich ook zorgen over de hoge huurprijzen en de ondermaatse woningkwaliteit op de private huurmarkt. Marc Snoeck, burgemeester van Halle: 'Een eenvoudig huurappartement met twee slaapkamers kost hier op de private markt al gauw 850 euro, dat is erg veel voor een alleenstaande moeder met kinderen.'

Meer dan de helft geeft aan dat huursubsidies noodzakelijk zijn om te kunnen huren. Minder uitgesproken zijn de burgemeesters over een systeem van huurprijsregulering op de private huurmarkt.

Duurzame ingrepen en nieuwe woonvormen

Betaalbaarheid van wonen heeft ook te maken met de woonlasten zoals energiekosten. Meer dan de helft van de burgemeesters (53%) ziet voor de gemeente een taak weggelegd om inwoners te helpen renoveren. Als we de klimaatdoelstellingen willen halen, zien ze veel meer heil (72%) in het energiezuinig maken van de woningen dan in het sociaal tarief. Burgemeesters kijken verder dan de huidige context. Meer dan de helft (58%) denkt dat nieuwe en alternatieve woonvormen zoals cohousing en tiny houses mee de toekomst kunnen maken.

Bouwshift onbetaalbaar

De burgemeesters staan achter de doelstelling van de bouwshift. Toch geloven bijna negen op de tien burgemeesters niet dat hij tegen 2040 gerealiseerd zal zijn. Voornaamste hinderpaal is de planschadevergoeding die te hoog is voor de gemeente. Dat is ook zo in Ronse: 'We zijn bereid tot herbe-

LAVIA AERTS

stemming van woonuitbreidingsgebieden, maar dat kan alleen als de financiële last niet op de stad valt,' zegt burgemeester Luc Dupont. Gemeenten willen samen met de Vlaamse overheid inzetten op een leefomgeving van goede kwaliteit. De meerderheid van de gemeenten wil wel zelf kunnen uitmaken welke bouwgronden nog behouden moeten blijven en welke niet. 'Logisch, gemeenten hebben terreinkennis en kunnen voorkomen dat op slecht gelegen plekken wordt gebouwd,' aldus Ruth Vandenbergh, burgemeester van Kortrijk. Tegelijk zijn vier op de tien burgemeesters niet tegen een bovenlokale of regionale methodiek om te oordelen hoe met die slechter gelegen bouwgronden kan worden omgegaan.

Burgemeesters kijken verder dan de huidige context. Meer dan de helft denkt dat nieuwe en alternatieve woonvormen zoals cohousing en tiny houses mee de toekomst kunnen maken.

Bovenlokale maatregelen nodig

Twee op de drie burgemeesters willen dat de gemeente de touwtjes stevig in handen kan nemen, ook al beseffen ze dat het gemeentelijk niveau het probleem niet alleen kan oplossen. Daarvoor zijn bovenlokale instrumenten nodig. 'Dat burgemeesters de nadruk leggen op duurzame maatregelen is een goede zaak en verbaast ons niet,' aldus Wim Dries, burgemeester van Genk en voorzitter van de VVSG. 'We willen met de Vlaamse overheid praten over het recente Vlaamse klimaatplan waar renovatie een verplichting wordt voor kopers en verhuurders. Dit kan de kwaliteit van onze woningen echt verbeteren, maar het moet haalbaar zijn, zeker ook voor jonge starters die een eerste woning willen verwerven.' Ook de private huurmarkt moet onder handen worden genomen, zodat er meer betaalbare woningen van goede kwaliteit zijn voor mensen met een lager inkomen en voor wie net boven de inkomensgrenzen voor sociaal wonen zit. 'Ook het groeipad dat Vlaanderen voorziet voor de sociale huurmarkt moet worden voortgezet. Daarin spelen de woonmaatschappijen en ook de gemeenten zelf een belangrijke rol,' besluit Wim Dries. —

NATHALIE DEBAST

woordvoerder VVSG

JORIS DELEENHEER

VVSG-stafmedewerker woonbeleid

‘Vroeger had elke kleine gemeente een gemeentehuis, elke wijk een politiepost, een postkantoor. Naar dat nostalgische verleden moeten we zeker niet terug. Maar nu de overheid haar dienstverlening heeft gecentraliseerd, is de vrijgekomen ruimte ingenomen door allerlei semipublieke dienstverleners en private spelers. Het is hoog tijd dat de overheid weer zichtbaar aanwezig wordt.’ Dat zegt **Steven Van de Walle**, hoogleraar overheidsmanagement aan het Instituut van de Overheid van de KU Leuven.

‘De voorbije jaren is de klantenrelatie van de overheid met de burger sterk verbeterd. De dienstverlening is geprofessionaliseerd. Er kwam een duidelijke scheiding tussen front- en backoffice. Er kan veel meer online. Dat is een prima evolutie vanuit kwaliteits- en efficiëntie-oogpunt. Maar tegelijk is de overheid veel minder zichtbaar geworden, zeker in de minder gegoede wijken van een stad of in de kleinere gemeenten. Daardoor is er nauwelijks nog een emotionele connectie tussen inwoner en overheid.’

‘Enkele maanden geleden verscheen in de Groene Amsterdammer een artikel over hoe Den Haag uit Nederland verdwijnt. De rationaliseringsgolf in de publieke dienstverlening leidt tot veel meer concentratie van diensten en tot een overstap van fysiek contact naar het online gebeuren. De overheid, op alle niveaus, trekt zich fysiek terug. Gemeenten, scholen en politiediensten fusioneren, bibliotheken en postkantoren verdwijnen, ziekenhuizen verhuizen.’

‘De vrijgekomen ruimte wordt ingenomen door een kluit van dienstverleners die vaak met publieke

middelen worden gefinancierd: wijkkantoren, loophuizen of ontmoetingsplekken die enkele uren per week open zijn, regisseurs, brugfiguren. Maar evengoed zijn het buurtwinkels of repairateliers die op overheidssteun kunnen rekenen. Als je al die versnipperde en tijdelijke middelen uit al die verschillende lokale, Vlaamse en federale potjes optelt, kun je daar wellicht een voltijdse aanwezigheid van de overheid mee bekostigen.’

‘Een deel van het terrein is ook bezet door bijvoorbeeld ziekenfondsen en vakbonden. En door politieke partijen op de extreme flanken van het politieke spectrum die zich meer en meer profileren in die wijken en op het platteland. Ook private spelers zoals architecten, boekhouders, huisartsen, thuisverplegers worden door burgers ingezet als intermediairen in hun contact met de overheid. Als de overheid zich terugtrekt en anderen de leemte invullen, hoeft het niet te verwonderen dat het vertrouwen van de burger in de overheid afkalft. Ze wordt afhankelijk van het beeld dat anderen van haar schetsen en dat is vaak niet positief: “De overheid is afwezig, wij zullen je wel helpen.” Om dat te stoppen moet de overheid het terrein heroveren. Dat wordt verre van eenvoudig, maar enkel zo kan ze de controle herwinnen over het beeld dat de burger van haar dienstverlening heeft.’

Als de overheid zich terugtrekt en anderen de leemte invullen, hoeft het niet te verwonderen dat het vertrouwen van de burger in de overheid afkalft. Ze wordt afhankelijk van het beeld dat anderen van haar schetsen, en dat is vaak niet positief. Om dat te stoppen moet de overheid het terrein heroveren.

‘Natuurlijk moet de overheid haar backoffice professionaliseren, maar dat staat los van de manier waarop ze het frontoffice organiseert, fysiek en digitaal. Op sommige momenten en voor sommige groepen van inwoners blijft het fysieke contact belangrijk en daarom moet de overheid op de een of andere manier aanwezig en zichtbaar blijven in een wijk of kleine gemeente. Hoe die aanwezigheid er moet uitzien, is een open vraag. Het zou een goed begin zijn als de federale, Vlaamse en lokale overheden de krachten bundelden en alle

‘We moeten
het merk overheid
heropbouwen’

STEFAN DE WICKERE

Steven Van de Walle

is hoogleraar overheidsmanagement aan het Instituut van de Overheid van de KU Leuven. Zijn doctoraat handelde over het vertrouwen van de burgers in publieke diensten. De focus van zijn werk is de organisatie van de publieke dienstverlening en de interactie tussen burger en bestuur.

middelen samen inzetten in plaats van elkaar de loef te willen afsteken. Ook staat vast dat het geen zin heeft dat elke gemeente die opdracht zelf vorm geeft, dat lukt niet. We moeten tot een herkenbare, uniforme eerstelijnsfunctie van de overheid komen, een toegangspunt tot alle overheidsniveaus. De gemeente kan de regie voeren, dat lijkt me logisch. Fysiek heb je ter plaatse geen inhoudelijke specialist nodig die onmiddellijk een dossier afhandelt, wel iemand die kan helpen met eenvoudige handelingen, die een afspraak regelt, die helpt om online een formulier in te vullen, die ervoor zorgt dat gespecialiseerde ondersteuning of hulp bij de mensen aan huis komt.'

'Wat geldt voor de fysieke aanwezigheid gaat ook op voor de online werking. Ook daar zijn alle overheidsniveaus en andere spelers naast elkaar actief, vaak met net iets andere informatie — denk aan alle sites over corona en de coronasteun. Het federale en Vlaamse niveau proberen zich beide te profileren als eerste toegangspunt tot de overheid. Dat is contraproductief. De versnippering leidt ertoe dat we weliswaar wel goede e-governmentdiensten hebben in vergelijking met onze buurlanden, maar

Op sommige momenten en voor sommige groepen van inwoners blijft het fysieke contact belangrijk en daarom moet de overheid op de een of andere manier aanwezig en zichtbaar blijven in een wijk of kleine gemeente. Hoe die aanwezigheid er moet uitzien, is een open vraag.

dat de burgers er maar weinig gebruik van maken. Door de versnippering weet niemand precies waarheen en dan neemt de inwoner maar de telefoon of loopt eens langs in het gemeentehuis. Er is de voorbije jaren veel aandacht gegaan naar het backoffice, het frontoffice zijn we wat vergeten. Nu moeten we echt nadenken over hoe we boodschappen veel homogener kunnen maken en het merk overheid weer kunnen opbouwen via een centrale, digitale toegang met een uniforme look and feel.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

ABSENTEÏSME, STRESS, BURN-OUT, RE-INTEGRATIE

Psychosociale risico's succesvol voorkomen en beheren. Ethias Services staat aan uw zijde!

Ethias Services biedt u **een volledig gamma aan van diensten**, met een sterke focus op de preventie en het beheer van psychosociale risico's.

Hoe vlugger er wordt opgetreden, hoe beter de resultaten! Wij voeren **preventieve screenings** uit en begeleiden u in het opzetten en uitvoeren van corrigerende maatregelen om uw personeel te beschermen.

Wij organiseren bovendien verschillende **opleidingen** om de competenties van uw medewerkers te laten ontplooiën en om hen te helpen hun mentaal welzijn en hun veerkracht te verbeteren. Enkele voorbeelden van

onze opleidingen: stressbeheersing, omgaan met agressie, mindfulness, coachingtools, change management bij fusies, ethische dilemma's oplossen...

Stress en burn-out kunnen leiden tot een lange afwezigheid. Dankzij onze preventieve aanpak kunnen wij deze situaties **in een vroeg stadium aanpakken** en uw medewerkers gepast begeleiden, opvolgen en re-integreren.

Ons doel: u oplossingen aanreiken die u en uw medewerkers beschermen en ervoor zorgen dat uw blootstelling aan deze risico's tot een minimum wordt herleid.

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be - ethiasservices@ethias.be

Meer dan de bouw van een nieuw stadhuis

De stad Beringen heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan een nieuw stukje stad pal in het centrum. Het stadhuis, de vernieuwde bibliotheek, een ondergrondse parking en het nieuwe binnenplein werden op 8 oktober officieel geopend onder grote belangstelling van de Beringenaren.

BART LUSKY

BART LASIY

BART LASIY

Het stadhuis resulteerde in een geslaagde combinatie van oud en nieuw.

Op de verdiepingen 0, 1 en 2 is er telkens een frontoffice ingericht zodat de klant op een snelle manier optimaal wordt geholpen.

Toen in 2017 een scholengroep uit het centrum van Beringen wegtrok naar een nieuwe campus, betekende dit voor de stad een unieke kans die meteen deed dromen... dromen van een bruisend centrum dat de groei van Beringen symboliseert. De stad verwierf een strategische grondpositie door de aankoop van deze schoolgebouwen en ontwikkelde in het masterplan Beringen-centrum een duidelijke herbestemming voor de vrijgekomen schoolsites. Enkel het Sint-Jozefscollege had er niet meteen een duidelijk profiel in. Deze vaststelling liep parallel met de zoektocht naar een geschikte locatie voor het stadhuis. Het toenmalige stedelijk administratief centrum en het OCMW-gebouw bevonden zich beide buiten de stadskern in Beringen-Mijn en de deelgemeente Beverlo.

De vijf hectare grote projectsite bood de mogelijkheid om het gebied te hertekeken vanuit een centrumdynamiek. De keuze om terug te keren naar het centrum was dus snel gemaakt. Een PPS-project zag het daglicht en omvatte niet alleen de bouw van een nieuw stadhuis; ook de verbouwing van de bibliotheek, de bouw van drie private woonblokken, een brasserie-grand café en een ondergrondse parking en de aanleg van een nieuw publiek binnenplein maakten deel uit van het nieuwe stadsplan.

Het traject naar het nieuwe stadhuis oversteeg ruimschoots de contouren van een bouwproject, aangezien het parallel liep met de invoering van een nieuw klanten- en dienstverleningsconcept, de integratie van stad en OCMW, de introductie van het nieuwe werken met een nieuw werkplekconcept en het aanhaken op de digitale versnelling als gevolg van het coronavirus. Al van bij de start werd duidelijk dat deze interne projecten een evenwaardige behandeling verdienden als het bouwproject zelf.

De ondersteunende diensten van stad en OCMW waren al enkele jaren geïntegreerd, maar het nieuwe stadhuis vormde de kers op de taart van de integratie omdat alle medewerkers nu samen op één locatie terechtkomen. Het stadhuis zal meer dan ooit dienst doen als de centrale plek die verbondenheid en ontmoeting tussen medewerkers stimuleert in een wereld vol tijds- en plaatsafhankelijk werken. In een participatief traject – en met ondersteuning van extern preventieadviseur IDEWE – werkten de medewerkers eind 2018 zelf een hernieuwde visie op de werkplekinrichting uit. Dit leidde tot een visienota over het nieuwe werken. Samen met de nieuwe visie op het klanten- en dienstverleningsconcept werd deze consequent aangehouden in het (her-)ontwerp van het gebouw en de aanpassing van de plannen.

Het stadhuis zelf resulteerde in een geslaagde combinatie van oud en nieuw. De voorgevel en de kapel van het oude collegegebouw bleven bewaard, de rest moest plaatsmaken voor een glazen nieuwbouw. Vooral de omtoevring van de oude kapel naar een trouw- en raadzaal springt in het oog. De zaal is uitgerust met alle audiovisuele technieken om de gemeenteraad of een trouwpartij live te streamen. Op verschillende plaatsen in het gebouw kom je de streetart tegen van kunstenaar Océane Cornille i.s.m. Street art festival (Kurt Bosmans).

Vooral de omtovering van de oude kapel naar een trouw- en raadzaal springt in het oog.

Een zogenaamd vlekkenplan brengt de medewerkers thematisch samen, maar creëert ook een zekere vastheid in een kader van flexibele en niet-toegewezen werkplekken. Op de gelijkvloerse verdieping tref je het klantencontact en de dienst burgerzaken aan. Een verdieping hoger huizen de diensten die vallen onder het beleidsdomein mens. De tweede verdieping is voor de medewerkers van het beleidsdomein omgeving en stadsontwikkeling, het facilitair beheer en de diensten ICT en integrale veiligheid. Op de bovenste verdieping vinden we de ondersteunende diensten zoals HRM, IDPB, financiën, communicatie, juristen, secretariaat, planning en organisatie, maar ook de kabinetten van de burgemeester en de schepenen, bijgestaan door de algemeen en financieel directeurs. Deze indeling neemt niet weg dat in principe elke medewerker mag werken waar hij of zij verkiest. Dit biedt vooral voordelen in projectwerk maar ook om collega's van andere diensten beter te leren kennen.

Op de verdiepingen 0, 1 en 2 is er telkens een frontoffice ingericht. Op deze manier zit het backoffice ook binnen handbereik van de frontofficemedewerkers om bijkomende uitleg te vragen, zodat de klant op een snelle manier optimaal wordt geholpen.

Verder zijn er verschillende typologieën aan werkplekken beschikbaar met elk een eigen specifieke functie die rekening houdt met de taak van de medewerker op een werkdag. Van het klantencontactcenter, de loketten, actieve en stille werkzones, aanland- en uitwijkplekken tot brainstormruimtes en koffiehoecken; voor elk type werkplek is duidelijk met pictogrammen aangeduid welke attitudes er verwacht worden.

Ook de eerste fase van de omgevingsaanleg rond het stadhuis en de bibliotheek is inmiddels klaar. Het nieuwe publieke binnenplein heeft al vorm gekregen en in het najaar van 2022 zal dit in zijn volle glorie te bewonderen zijn na voltooiing van de tweede fase van de omgevingsaanleg rond de private appartementsgebouwen. Deze laatste gebouwen zullen dan ook klaar zijn, samen met de brasserie. —

KATRIEN GORDTS
redacteur Lokaal

TECHNISCHE FICHE

- **Opdrachtgevend bestuur:**
stad en OCMW Beringen
- **PPS consortium:**
THV The College
Ciril Vastgoed
Kumpen RED
Immogra
- **Aannemers:**
THV Democo – Willemen Construct
- **Architecten:**
UAU Collectiv en Jaspers – Eyers architecten
- **Interieurarchitect:**
DBV Architecten
- **Studiebureau:**
Arcadis
- **Budget:**
22.840.631,47 euro, dit bedrag omvat:
Aanleg publieke ruimte
Bouw van een nieuw stadhuis (nieuwbouw en renovatievleugel)
Aanleg ondergrondse parking
Renovatie en uitbreiding bibliotheek
- **Informatie:**
Pieter Vandergraesen
Programmamanager
PPS nieuw stadhuis Beringen
pieter.vandergraesen@beringen.be

Creatief in het werven van talent: inspiratie uit de zorg

‘We vissen allemaal in dezelfde vijver, maar de vijver is eigenlijk allang leeg.’ Deze uitspraak horen we steeds meer. Toch moeten lokale besturen medewerkers blijven aantrekken om goede kwaliteit van zorg te blijven garanderen. Dit artikel is een ode aan de creativiteit van lokale besturen. Het geeft tips en voorbeelden hoe je met een beperkt budget ten strijde kunt trekken in deze ‘war for talent’.

Je vacature goed in de markt zetten is zeer belangrijk. Door verder te kijken dan enkel het takenpakket spreek je meer potentiële kandidaten aan. Thuiszorgmedewerkers doen veel meer dan mensen wassen of eten koken. Door hun aanwezigheid doorbreken ze de eenzaamheid, kunnen ze tijdig signalen detecteren en aan preventie doen. Op die manier kunnen ouderen langer op een comfortabele manier thuis blijven wonen. Zorgbedrijf Meetjesland zet dit aspect uitdrukkelijk in zijn vacatures, en maakt de waarde van de medewerkers expliciet zichtbaar. Ook de dienst voor gezinszorg uit Koksijde brengt zijn schoonmaakteam origineel in beeld: zij voeren ‘oorlog tegen vuil’.

Maatwerk, ook voor medewerkers

Een lokaal bestuur heeft als werkgever veel te bieden. Denk maar aan werkzekerheid of werk dicht bij huis. Maar ook voor de combinatie werk-privé is een lokaal bestuur vaak erg interessant. Zo

moet je voor een aantrekkelijk ‘quality-of-life contract’ in wzc Molenstee in Kampenhout zijn. ‘In dit contract kan eigenlijk alles. Zo hebben we medewerkers die een 4/5-contract spreiden over vijf dagen of een halftijds contract in volle of halve werkdagen presteren. Wie het ’s morgens graag rustiger aan doet of kinderen naar school moet brengen, kan wat later beginnen. Omgekeerd kan ook: wie dit wenst kan vroeger beginnen en in de namiddag vroeger naar huis. Eerst waren we wat bezorgd: openden we geen doos van Pandora, hoe moesten we dit organiseren als er te veel medewerkers dit wilden? Maar uit de praktijk ervaren we dat dit echt wel werkt. Zo’n zes à zeven medewerkers, tien procent van ons personeel, kozen voor deze formule. Medewerkers gunnen het elkaar en zijn blij dat hun collega’s werk en privé beter kunnen combineren en daardoor bij ons kunnen blijven werken,’ vertelt Marc Dierick, directeur van wzc Molenstee OCMW Kampenhout.

Githa Praet:

‘We verlaten de klassieke ingrediënten van een standaardprocedure zoals het indienen van een cv of het voeren van een interview, leggen de nadruk op een gezonde portie zin om te starten en bieden iedereen de kans.’

JELLE JANSSEERS

Vaak hebben lokale besturen heel wat troeven maar zijn ze veel te bescheiden. Ga op zoek naar jouw authentiek verhaal en durf hiermee ook naar buiten komen.

Sleutelzorg Temse biedt jonge ouders een gelijkaardig 'schoolbelcontract' aan. Door de werkuren zo in te plannen en te spreiden over de week, staan de ouders op tijd aan de schoolpoort.

Experimenteren met selectieprocedure

Tussen het moment dat iemand een vacature leest en de effectieve indiensttreding moet de tijd bij knelpuntberoepen zo kort mogelijk zijn. Zo vermijd je dat andere organisaties met jouw kandidaat gaan lopen. Flexibeler aanwerven kan door onder andere de aanstellingsbevoegdheid en/of de rechtspositieregeling te delegeren of door bepalingen over werving en selectie zoveel mogelijk uit de lokale rechtspositieregeling te halen.

Zorgband Leie en Schelde gaat nog een stap verder en experimenteert momenteel met 'open hiring'. Zij werven kandidaten aan zonder sollicitatiegesprek. 'Sedert oktober werven we nieuwe schoonmaakhulpjes voor onze dienstencheque-onderneming op een innoverende manier, namelijk volgens de principes van open hiring,' vertelt algemeen directeur Githa Praet. 'Alles start bij een overtuigende en laagdrempelige vacaturetekst, waarmee we via heldere, aantrekkelijke en dynamische communicatie geïnteresseerden willen overtuigen om zich op een van onze aanmeldpunten in te schrijven. We verlaten de klassieke ingrediënten van een standaardprocedure zoals het indienen van een cv of het voeren van een interview, leggen de nadruk op een gezonde portie zin om te starten en bieden iedereen de kans. Wij beoordelen niet langer de kandidaat. Het is de kandidaat die uiteindelijk bepaalt

of er een match is. We geloven dat deze verfrissende insteek kan slagen. We hopen hiermee onze deur open te zetten en nieuwe talenten te ontdekken. De nieuwe collega krijgt de nodige begeleiding via een onthaalcoach en wordt on-the-job geëvalueerd. Ondertussen zijn we trots te kunnen melden dat onze eerste aanwerving binnen open hiring is verwezenlijkt. De kandidaat werd goed onthaald en is positief gestart!'

Zorgband Leie en Schelde is als pionier nog op ontdekkingsstocht om de principes op een praktische wijze ingang te laten vinden. Het is immers een totaal nieuw concept. 'Gaandeweg sturen we bij en we laten ons hierin ondersteunen vanuit Divergent-UGent. We hopen hiermee de nodige successen te boeken en anderen te inspireren.'

Durf ook te experimenteren met anderzortige selectieproeven. Je wilt immers niet dat goede kandidaten afhaken of zichzelf niet zijn tijdens de test. Wat denk je ervan om een kandidaat te leren kennen door samen een wandeling te maken? Of om, zoals Zorg Leuven, bewoners deel te laten uitmaken van de selectieproef? Dit brengt een andere dynamiek in het examen, en toont meteen waar jullie de klemtoon leggen. Evi Van Roosbroeck, teamcoördinator Werving & Onthaal Zorg Leuven, licht toe: 'Wij kiezen voor een selectieproef waarin de essentie van de functie meteen goed uit de verf komt. We betrekken namelijk bewoners bij de selectieproef van administratief medewerker en medewerker schoonmaak en

logistiek van het woonzorgcentrum. Tijdens de selectie komt een bewoner een onverwachte vraag stellen aan de sollicitant. Typisch zijn dit vragen waar niet meteen een goed antwoord op is. We kijken dan vooral hoe de sollicitant omgaat met de bewoner.' Er blijkt een heel groot verschil in communicatie met juryleden of communicatie met bewoners. Bewoners spreken de kandidaat veel ongeremder aan en ze vertellen veel. 'Het is interessant te zien hoe de kandidaat daarop inpikt. We willen immers mensen aannemen die oprecht interesse hebben in de mensen voor wie ze alle dagen zullen werken. De selectie samen met de bewoners maakte veel meer interne dynamiek op voorhand los in huis, de bewoners informeerden zelf bij medebewoners wat zij belangrijk vonden. Voor de sollicitanten voelde het logisch dat ze betrokken werden bij de selectie. "We komen wel bij hen thuis werken," zeiden ze.'

Instroom vergroten

Als de vijver waarin je vist leeg is, ga je dan een andere vijver zoeken? Zorgbedrijf Sint-Truiden zoekt liever naar een alternatieve instroom. 'Voor bepaalde verwachtingen leggen we de lat iets lager bij de sollicitatie,' vertelt Tom Vijgen, verantwoordelijke thuiszorg, 'maar investeren we zelf in de opleiding van de medewerker, zodat die op termijn wel het gevraagde niveau behaalt. Zo is een goede basiskennis van het Nederlands

Sollicitanten vinden het wel logisch dat bewoners betrokken worden bij het sollicitatiegesprek. 'We komen tenslotte bij hen thuis werken,' zeggen ze.

noodzakelijk op het werk, maar is het gevraagde niveau niet altijd aanwezig als de medewerker start. We zochten daarom een lokale partner die onze medewerkers op taalvlak bijschoolt. Daardoor kunnen we nu medewerkers aanwerven die vroeger niet in aanmerking kwamen. Nieuwe medewerkers kunnen niet alleen taalcoaching krijgen, sinds maart 2021 hebben we ook onze eigen jobcoach. Zij kan nieuwe medewerkers maar ook anciens vaardigheden en competenties op de werkvloer aanleren of hen ondersteunen bij complexe situaties.'

De lange termijn

De schaarste op de arbeidsmarkt is geen tijdelijk fenomeen en ook andere sectoren zoeken kandidaten. Daarom moeten we ook inzetten op jongeren en hen overtuigen om voor de zorgsector te kiezen. Maar onbekend is onbemind. Door bepaalde vooroordelen hebben jongeren niet altijd een correct beeld over onze thuis- en woonzorg. Daarom zet Zorgbedrijf Sint-Truiden sterk in op de begelei-

ding van stagiairs. 'We willen een goeie, warme stageplaats zijn voor de jongeren. Heel wat van onze medewerkers volgden de opleiding voor mentor omdat we toch hebben ervaren hoe belangrijk het is om hierop in te zetten. We willen dat mentoren dicht bij de stagiairs blijven staan en toegankelijk zijn. We hebben ook een onthaalbrochure op maat van stagiairs. We willen de studenten een leerrijke stage en warme ondersteuning bieden, zodat zij later als jobstudent of vaste werkracht bij ons aan de slag willen,' zegt Tom.

Geen valse bescheidenheid

Lokale besturen zijn vaak heel trots op hun medewerkers en mogen dit zeker ook laten zien. Door verschillende functies regelmatig in de kijker te zetten toon je niet alleen waardering voor je medewerkers, maar bereik je ook potentiële kandidaten. Dat kan met een artikeltje in de lokale krant, een bericht op de website of in de sociale media. Zo organiseerde Aalter een heuse campagne met Aalter Proper! Grote spandoeken met fo-

to's van het hele team verschenen in het Aalterse straatbeeld om de medewerkers even in de spotlights te zetten.

Je troeven als werkgever in de verf zetten is belangrijker dan ooit. Vaak hebben lokale besturen heel wat troeven maar zijn ze veel te bescheiden. Ga op zoek naar jouw authentiek verhaal en durf hiermee ook naar buiten komen. Zo zet Zorgbedrijf Meetjesland sterk in op het ondersteunen en waarderen van medewerkers, en dat mag geweten zijn. Zo haalden ze ook de bekroning Zorgwerkgever van het jaar binnen. 'Als een (toekomstige) medewerker je spontaan komt zeggen dat het Zorgbedrijf een warme werkgever is, dan weet je dat je goed zit en dat alle inspanningen vruchten afwerpen. Dat motiveert om op de ingeslagen weg door te gaan en om samen, als groep, voort te doen. Tevreden medewerkers zijn een uithangbord voor de organisatie, maar zorgen vooral voor tevreden bewoners en klanten,' vat Piet Vanwambeke, algemeen directeur Zorgbedrijf Meetjesland, samen. —

Tom Vijgen:
'Voor bepaalde verwachtingen leggen we de lat iets lager bij de sollicitatie, maar investeren we zelf in opleiding, zodat de medewerker op termijn wel het gevraagde niveau behaalt.'

JOKE VANDEWALLE

Regionale stafmedewerker
 thuiszorg VVSG

MELANIE DEMAERSCHALK

VVSG-stafmedewerker integriteit
 en kwaliteit woonzorg

Als lid kun je via vvsg.be/personeel-zorg de inspiratiebundel 'vissen in een lege vijver' lezen, met nog meer tips en inspirerende voorbeelden

OVER REGIE VOEREN
EN HET OPZETTEN
VAN ORGANISATIE-
NETWERKEN IN LOKAAL
SOCIAAL BELEID

LOKAAL BESTUREN IN DE GENETWERKTE SAMENLEVING

GRIET BRIELS & PETER COUSAERT

Netwerken is belangrijk: de 21e eeuw wordt niet voor niets de eeuw van de samenwerking genoemd. **Zo werk, leer en opereer je in een genetwerkte samenleving en heb je een belangrijke regierol.** Samenwerken en regie voeren mogen dan niet helemaal hetzelfde zijn, ze staan ook niet volledig los van elkaar.

In dit boek bieden we **een handig referentiekader om lokale besturen te helpen bij het vormen van hun regierol en organisatienetwerken succesvoller te maken.**

OVER DE AUTEURS

Griet Briels is stafmedewerker lokaal sociaal beleid bij VVSG.

Peter Coussaert is Diensthoofd Samenleven en Beleven bij VVSG.

LOKAAL BESTUREN IN DE
GENETWERKTE SAMENLEVING

ISBN (print): 9782509039217

Formaat: 240 x 160 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Gezinnen aanklampen en ze hun rechten leren kennen

Kinderarmoede bestrijden is geen sinecure. Daarom trekt maatschappelijk werker **Tessa Verwimp** naar de Molse scholen om er outreachend te werken. Na een jaar aanwezigheid zijn veel kwetsbare gezinnen haar dankbaar, omdat ze eindelijk weten waarop ze recht hebben. Ook de scholen maken dankbaar gebruik van haar rechtstreekse lijn met het OCMW. Dit aanklampend werken verdiende dan ook de federale prijs armoedebestrijding 2021.

‘Als OCMW werken we te dikwijls te veel vanuit het sociaal huis. Veel mensen, ook van andere organisaties, weten niet altijd wat het OCMW precies doet.’ Tessa Verwimp voelde het na zes jaar maatschappelijk werk op het OCMW kriebelen. Met haar ervaring als activerend begeleider en daarna langdurig begeleider van anderstaligen wilde ze meer outreachend werken. ‘Op het moment dat ik dat ter sprake wilde brengen, koos het gemeentebestuur voor een project outreachend werken op de Molse scholen, samen met de armenverenigingen. Ik heb me natuurlijk meteen kandidaat gesteld.’ In januari 2021 ging ze aan de slag.

Elke maand op school

Elke maand houdt Tessa Verwimp een halve dag ‘zitdag’ in elke Molse school. ‘Dat is fijn, zo leer ik de schoolcultuur beter kennen. Hoe ik die zitdag invul, hangt van de school af. Ik heb mijn aanbod en bekijk met elke school apart hoe we ermee omgaan. Zo kan ik ook uittesten wat het beste werkt. Dat begon al met het aankondigen van mijn aanwezigheid. Sommige scholen doen dat op Smartschool, andere geven ook een brochure mee of verkondigden mijn maandelijkse aanwezigheid in hun nieuwsbrief. Sommige directies of zorgcoördinatoren vermelden

mijn bestaan tijdens een persoonlijk gesprek met de ouders, dan vragen ze of het oké is dat ik contact met hen opneem. Ik heb in het begin ook zelf een foldertje gemaakt en vorige zomer een filmpje om me voor te stellen. Ik stel me heel toegankelijk op, ik ben op de plaats zelf en in een brief schreef ik dat mensen altijd bij me kunnen aankloppen voor vragen over vrijetijdsbesteding, over studie- en zorgtoelage. Dat is dus heel concreet, deze vragen zijn zeer toegankelijk en dat heeft het project zeker vooruitgeholpen. Maar ook na een nieuw berichtje op Smartschool of een aankondiging in het gemeentelijke informatieblad merk ik dat telkens meer mensen met schoolgaande kinderen zelf contact met me opnemen. Ze mailen me hun vraag. Ik laat open waar we afspreken: bij hen thuis, op school of in het sociaal huis.’

Ze ziet haar bereik groeien, traag maar zeker. In die scholen zitten natuurlijk ook leerlingen van buiten de gemeente Mol. Tessa Verwimp kan ook voor hen hetzelfde betekenen: ‘Ik zoek voor die gezinnen evengoed hun rechten uit. Als ze beter af zijn bij de OCMW’s in Balen of Dessel, dan ga ik met hen mee voor de overdracht.’

Aan de schoolfactuur werd in Mol de voorbije jaren al hard gewerkt, ze is duidelijk en

Tessa Verwimp:
‘Ik stel me heel toegankelijk op, ik ben op de plaats zelf en mensen kunnen altijd bij me aankloppen voor vragen over vrijetijdsbesteding, over studie- en zorgtoelage. Dat is dus heel concreet en toegankelijk en dat heeft het project zeker vooruitgeholpen.’

Dikwijls vallen mensen uit de lucht, ze weten niet dat het OCMW er ook voor hen is, dat ze er ook terecht kunnen om iets te vragen.

er wordt goed over gecommuniceerd. De scholen proberen zelf de kwetsbare gezinnen ook zoveel mogelijk bij te staan door activiteiten te organiseren waarvan de opbrengst dient om de schooluitstapen voor iedereen goedkoper te maken. 'Als gezinnen de schoolfactuur niet kunnen betalen, is dat echt het signaal dat er iets serieus mank loopt.' Omdat dit zo belangrijk is, wil Tessa Verwimp hier in de toekomst nog meer aandacht aan besteden.

Alle levensdomeinen

In het eerste half jaar had Tessa Verwimp 140 aanmeldingen, daarvan waren er 81 nieuwe gezinnen, de anderen zaten al in een traject met een van haar OCMW-collega's. In september en oktober waren er nog eens 44 nieuwe aanmeldingen. Op al die hulpvragen zoekt Tessa Verwimp een antwoord. 'Ik neem altijd de tijd en bespreek alle levensdomeinen. Ik zoek de rechten uit met het gezin, want veel gezinnen nemen niet al hun rechten op. Door gebrek aan ruimte en tijd laten veel mensen op dat vlak steken vallen, ze weten niet waarop ze recht hebben en bovendien is de procedure dikwijls ingewikkeld en omslachtig. Voor je een aanvraag kunt indienen, moet je veel documenten verzamelen of moet je erop wachten en gaandeweg vergeten mensen hun aanvraag. Ik zie ook dikwijls mensen uit de lucht vallen, ze weten niet dat het OCMW er ook voor hen is, dat ze er ook terecht kunnen om iets te vragen.'

Het vertrekpunt is dus niet per se financiële hulp. 'Integendeel, we vertrekken vanuit de administratieve vragen,

vanuit opvoedingsondersteuning of schoolse begeleiding. Dat kan soms ook huiswerkbegeleiding zijn of logopedie of andere dienst- of hulpverlening.

We zijn ons er heel goed van bewust dat we de route gemakkelijk moeten maken, maar COVID-19 heeft veel roet in het eten gegooid. Het was bijna nooit mogelijk om een stempel te krijgen à la "ik ga naar Tessa". Ik heb wel veel ouders gezien. Vrije tijd kwam veel aan bod. Aan nieuwe gezinnen in de gemeente vraag ik of ze weten waar alles is, dat kan ook gaan over de dansles of een of ander adres.'

Tessa Verwimp werkt hard aan de verlaging van de drempel naar de hulpverlening. Dat doet ze door mensen veel vrijblijvender te contacteren dan haar collega's op het OCMW doen. 'Het gaat meer om informatie of consultatie dan echt om het opstarten van een OCMW-traject. Bij mij is er niet per se een traject, zodra een traject kan beginnen, geef ik het door aan collega's. Dat is altijd wat zoeken, want je bouwt eerst een vertrouwensband op en dan laat je dat gezin weer los.' Ze ziet vooral veel gezinnen die volgens de maatstaven net niet arm zijn. 'Door hun lage inkomens hebben ze wel een zekere kwetsbaarheid. Als je die gezinnen loslaat, zijn ze over twee of drie jaar wel kwetsbaar genoeg om in aanmerking te komen voor verschillende vormen van ondersteuning. Maar omdat we preventief werken, willen we het niet zover laten komen. Outreachend werken is heel aanklappend werken. Met een paar van de eerste gezinnen waarbij ik in januari of februari mijn eerste voet tussen de deur zette,

ben ik nog altijd bezig en ik laat hen voorlopig niet los.' Het is en blijft een zoektocht voor Tessa Verwimp. 'Ik vind niet op alles een antwoord. Ik doe dit nu elf maanden en ben het meest trots op een gezin dat een negatieve ervaring had met de hulpverlening, en dankzij mij toch een traject heeft opgepikt met het OCMW. Zij stonden er ver af en waren zeer kwetsbaar.'

Dringende laptops

COVID-19 maakte dat gezinnen die tegen de armoedegrens leunen, zichtbaar werden voor Tessa Verwimp. 'De ouders hebben een inkomen maar de draagkracht is zeer beperkt door lage lonen of omdat ze net buiten de sociale voordelen vallen en tegelijk een hoge huur- of leninglast hebben, met daarnaast een groot huishouden of een kindje met een beperking. Dan wordt de aanschaf van een laptop voor school heel moeilijk. Deze mensen zouden nooit de stap naar het OCMW zetten, maar door COVID-19 kwamen ze versneld in ons vizier.'

De laptops waren dringend; zodra ze geleverd waren, probeerde Tessa Verwimp contact met de ouders op te nemen. Met een aantal lukte dat vlot, met anderen nooit. 'Ik ben erg blij dat een gezin dat na een laptop en een brief niet kwam opdagen, na enig aandringen toch contact opnam. Hulp was in dat gezin erg nodig en ik ben blij dat mijn aandringen succes heeft gehad.' COVID-19 was bovendien een handig gespreksonderwerp, gemakkelijker dan vragen hoe het gezin er financieel voorstaat. 'Mensen vertellen dan dat ze veel thuis hebben gezeten en niet konden werken waardoor ze geen inkomen hadden. "Anders red ik het wel," zegden ze, "maar nu niet." Dan konden we samen zoeken naar structurele oplossingen voor de lange termijn, maar eerst naar wat de dringendste kosten waren en of daar financiële steun voor mogelijk was.'

De druk op het OCMW wordt groter. Maar volgens Tessa Verwimp was die grotere toestroom er in ieder geval, ook los van dit project. —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

Solidariteit met de Vesdervallei, model voor wederopbouw door de Turnhoutse stadsregio

Eén jaar, één dorp, duizend handen: dat is de slagzin waarmee het solidariteitsinitiatief 1000 Handen heel snel middelen en werkkraft wist te mobiliseren bij burgers, bedrijven en overheden voor hulp in het door watersnood vernielde Trooz. Ook lokale besturen van de Turnhoutse stadsregio lieten zich vlot inschakelen. Sleutels hiertoe waren menselijke hulpvaardigheid maar ook een duidelijk afgelijnd concept, dat bovendien vlot kopieerbaar lijkt.

Overstromingen lieten de voorbije zomer een spoor van vernieling achter in het zuiden van België. Gemeenten in de Vesdervallei in Luik werden extra hard getroffen. Ook al zijn er financiële middelen te verwachten van verzekeringen en het Rampenfonds, tussenkomsten van overheden en schenkingen, zonder hulp van vrijwilligers zal het herstel van lokale gemeenschappen, huishoudens en natuur jaren duren. Wie bouwt de regio effectief weer op? Als antwoord op die vraag kreeg in de regio Turnhout op initiatief van armoedeorganisatie De Frakstok op korte tijd de vzw 1000 Handen vorm. 1000 Handen schaart zich rond het engagement om over één jaar, één dorp in het getroffen gebied herop te bouwen. De vzw heeft de steun van Turnhout, Oud-Turnhout, Vosselaar en Beerse, de

vier lokale besturen die samen de stadsregio Turnhout vormen. Ze coördineert de acties van de vier gemeenten, tientallen bedrijven, verenigingen, serviceclubs en honderden individuele vrijwilligers.

Solidariteitsmodel in kaart

Wat inspireert en motiveert is een duidelijk afgebakend, doelgericht plan. 'De stadsregio Turnhout adopteert in dit concept een welbepaald deel van Prayon, een deelgemeente van Trooz,' legt initiatiefnemer en architect Luc Vanhout uit. 'In de gemeente Trooz liggen zes zwaar getroffen zones. Wij concentreren ons op één kavel, één dorpskern met een 200-tal huizen en gemeenschapsinfrastructuur. De achterliggende gedachte is dat hulp bij wederopbouw maximaal rendeert en efficiënt is, als alle actoren

Steven Struyven:
'Je beseft de werkelijke omvang van de schade pas wanneer je ze met eigen ogen ziet. Geld op zich was niet het grootste probleem, het ging vooral om de snelle inzet van materiaal en menselijke capaciteit.'

Luc Vanhout:

‘Door de omvang van de werkzaamheden duidelijk te omschrijven en af te lijnen is het project voor alle betrokkenen inzichtelijk en haalbaar. En iedere individuele medewerker krijgt ook met een beperkte inspanning het gevoel deel uit te maken van een groter geheel.’

binnen de adopterende regio, zowel publieke als private, één op één in verbinding worden gebracht met hun collega's of tegenhangers in de geadopteerde zone. Door de omvang van de werkzaamheden duidelijk te omschrijven en af te lijnen is het project voor alle betrokkenen inzichtelijk en haalbaar. En iedere individuele medewerker krijgt ook met een beperkte inspanning het gevoel deel uit te maken van een groter geheel, wat de voldoening en de motivatie vergroot.'

Het opzet kadert overigens in een breder rastermodel, ook opgemaakt door Luc Vanhout en zijn collega's, dat het mogelijk maakt individuele kavels in het rampgebied toe te wijzen aan andere adoptieregio's elders in België. Het concept is dus opschaalbaar, en kopieerbaar voor nieuwe solidariteitsacties tussen lokale besturen en andere delen van het getroffen gebied.

Het hart van de gemeente weer doen kloppen

‘De bevolking en het bestuur van Trooz stelden dat onze manier van werken hoop geeft en dat we door de acties die we ondertussen hebben geleverd, de gemeente weer een menselijk gezicht hebben gegeven,’ zegt Luc Vanhout nog. De planmatige en integrale werkwijze van 1000 Handen maakte het gemakkelijk en evident voor de vier lokale besturen om mee in het initiatief te stappen, diverse hulpacties op hun grondgebied ernaar te kanaliseren en de coördinatie ervan te ondersteunen. Dat beamt zowel burgemeester Paul Van Miert van Turnhout als Marc Boeckx, administratief coördinator van de stadsregio Turnhout. Beiden verwijzen ze ook naar Steven Struyven, ingenieur en hoofd van de technische dienst van de gemeente Vosselaar, als de man die het engagement van de lokale besturen in 1000 Handen in een stroomversnelling bracht.

‘De bal ging aan het rollen, toen burgemeester Gilles Bultinck me nog in de

zomer de vraag van vzw De Frakstok doorspeelde om samen met een delegatie van 1000 Handen het terrein in Trooz te gaan bezoeken,’ vertelt Steven Struyven. ‘Op dat moment liep er al overleg in het managementteam over mogelijke hulpacties die onze gemeente kon ondernemen.’ Hij ging. De verwoesting die hij ter plaatse aantrof, tartte elke verbeelding. ‘Je beseft de werkelijke omvang van de schade pas wanneer je ze met eigen ogen ziet,’ zegt hij. ‘Naast huizen en gebouwen was ook al het werkmateriaal van de gemeentelijke diensten volledig vernield. Bij het personeel was er veel uitval. De ontreddering bij de inwoners en de overheden was compleet. Ik bekeek de toestand vanuit praktisch oogpunt, als mens maar ook vanuit mijn functie bij de technische dienst. De hoogdringendheid van noodhulp kon niet directer duidelijk worden. Geld op zich was niet het grootste probleem, het ging vooral om de snelle inzet van materiaal en menselijke capaciteit. Plaats je als overheid bestellingen voor nieuw materiaal, dan moet je dikwijls rekenen met leveringstermijnen van meerdere maanden. Bovendien zijn in de regio installateurs en bedrijven die kunnen bijspringen, veel schaarser dan hier.’

Nadruk op gemeenschapsinfrastructuur

Weer thuis voedden de presentaties van Steven Struyven over de situatie in Trooz het overleg zowel in Vosselaar zelf als met de diensthoofden en burgemeesters van Turnhout, Oud-Turnhout en Beerse. Op enkele weken tijd kwam er een concreet plan tot stand voor gemeentelijke inbreng in 1000 Handen. ‘Het is logisch dat we ons vanuit de gemeentebesturen toelieden op de wederopbouw van publieke infrastructuur, eerder dan op herstelling van woonhuizen en hulp aan individuele gezinnen,’ legt Steven Struyven uit. ‘Die aflijning maakt het ook voor de lokale besturen duidelijker en meer becijferbaar. Ons hoofdoel

was en is de gemeente te ondersteunen in haar gemeentelijke taken.’ De hulp van stadsregio Turnhout concentreerde zich in Prayon daarom op de heropbouw van de sporthal, de trouwzaal en een deel van het gemeentehuis en de heraanleg van het omliggende park en speelterrein: infrastructuur die ervoor zorgt dat het gemeenschapsleven weer op gang kan komen, en die bovendien kan worden gebruikt voor noodhuisvesting. Voor die opdracht konden de vier gemeentebesturen in onderling overleg een overzichtelijke takenlijst opstellen met bijbehorende timings, en afspraken op papier zetten over de inzet van mensen, middelen en werktijd, en de coördinatie op het terrein.

‘We brachten zo’n achttien werkdagen in Prayon door met gemiddeld zes medewerkers uit onze vier gemeenten,’ zegt Steven Struyven. ‘Machines, werktuigen, gereedschap en materiaal brachten we allemaal zelf mee, om volledig onafhankelijk te kunnen werken en de plaatselijke diensten zoveel mogelijk te ontlasten. Zo kregen we de sporthal, de trouwzaal en het park tegen eind oktober gebruiksklaar.’ Dan nog was de vrijwillige, onbaatzuchtige inbreng van particuliere firma's en vakmensen, installatiebedrijven en studiebureaus uit het netwerk van 1000 Handen van onschatbare waarde voor de voltooiing van het gemeentelijk project. ‘Zij zorgden voor de dieplader waarmee we de kraan van de gemeente Vosselaar konden vervoeren, leenden de zaaimachine uit die we zelf niet hadden om het park van Prayon in te zaaien, schonken verwarmingsketels, stopcontacten en keukenelementen voor de sporthal,’ weet Steven Struyven. ‘Zonder hen was het ons niet gelukt.’

Het vervolg?

In afwachting van verdere gemeentelijke actie volgen de besturen van stadsregio Turnhout de werking van 1000 Handen mee op via de vergaderingen van het burgerinitiatief. Ondertussen blijven vrijwilligers op het terrein werken. —

PIETER PLAS

hoofdredacteur Lokaal

Het opzet, het relaas en de voortgang van de solidariteitsacties van 1000 Handen zijn te lezen en te bekijken via www.1000handen.be en www.facebook.com/1000handen.be. Steven Struyven hield op de Facebookpagina ook een dagboek bij van de gemeentelijke werkzaamheden.

Weten waar goed gelegen bouwgronden liggen

Gemeenten willen partner zijn in het bewerkstelligen van de bouwshift. Ze hebben er uiteraard ook een belangrijke rol in te spelen. Maar wat moeten of kunnen ze allemaal ondernemen om de bouwshift mee te realiseren? Weten hoe de ruimte-inname in Vlaanderen vandaag plaatsgrijpt, is een eerste noodzakelijke voorwaarde om beleidskeuzes te maken. De VVSG-Woondag van 26 oktober lichtte in dat kader betekenisvolle gegevens en cijfers uit met betrekking tot de woongebieden en woonreservegebieden in Vlaamse gemeenten.

Met z'n allen minder bijkomende ruimte innemen voor onze menselijke activiteiten, zuinig omspringen met de beschikbare ruimte en het ruimtelijke rendement verhogen door meer te doen in de bestaande bebouwde omgeving, nederzettingen slim doen groeien op de goede locaties: dat zijn in een notendop de doelstellingen en implicaties van wat we de bouwshift noemen. Die bouwshift moet ons volgens de strategische visie van de Vlaamse regering in Vlaanderen tegen 2040 naar nul hectare bijkomend ruimtebeslag brengen. Dat wil zeggen dat er vanaf dan netto geen gronden die nu in gebruik zijn voor landbouw of natuur meer mogen worden omgezet voor het gebruik voor de mens (bebouwing of verharding, wegen, tuinen, parken, sportvelden...). Hoe kunnen gemeenten in dat kader omgaan met de woongebieden die ze vandaag beschikbaar hebben? Als niet meer alle gebieden bebouwd kunnen worden, op welke verstandige manieren kan er dan in dat aanbod schaarste worden gecreëerd?

Knooppunten en kansen

Recent onderzoek biedt wegwijzers op dat vlak. Zo analyseerde de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) de ligging van gronden in Vlaanderen: die ligging is gunstiger naarmate de knooppuntwaarde groter is (bereikbaarheid met het openbaar vervoer) en naarmate er meer nabijheid is van allerhande voorzieningen zoals winkels en scholen. Als je die factoren kruist en combineert, kun je de concentraties in kaart brengen van locaties die goed of minder goed scoren op een van beide criteria of op beide tegelijk, en de verschillende locaties in Vlaanderen inkleuren op basis van hun liggingsscore. In de VITO-analyse is paars de kleur

voor locaties die hoog scoren op zowel knooppuntwaarde als nabijheid van voorzieningen. Een hoge knooppuntwaarde geeft blauw, vooral veel nabijheid van voorzieningen geeft rood. Geel duidt dan weer op beperkte bereikbaarheid en eerder schaarse voorzieningen.

Met de bevindingen uit dat onderzoek ging het Departement Omgeving van de Vlaamse overheid vervolgens kijken naar de niet-ontwikkelde bouwgronden in woongebieden en woonreservegebieden in Vlaanderen, om een inschatting te maken van hun verdere ontwikkelingskansen. 'Op basis van de VITO-criteria zou je kunnen beoordelen welke onbebouwde woongebieden of woonreservegebieden nog het meest in aanmerking komen voor ruimte-inname,' zegt Isabelle Loris van het Vlaams Planbureau voor Omgeving, die de resultaten van de onderzoeken ook kwam voorstellen op de VVSG-Woondag. 'De nog niet ontwikkelde woon- en woonreservegebieden die de VITO-kaart paars inkleurde, zijn gebieden die logischerwijze het eerst in

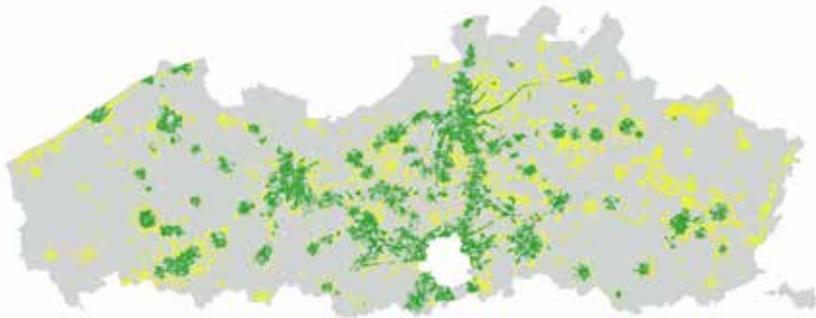
aanmerking komen, indien er geen mogelijkheden meer zijn binnen het bestaande ruimtebeslag. Aan de analyse voegen we nog elementen toe als open ruimte, landbouw, bos, natuur, watergevoeligheid, kernversterking, verwevingsmogelijkheden en bodemgesteldheid. Combineer je al die factoren, dan kun je een vrij genuanceerde kanskaart maken. Die kaart toont met andere woorden de gebieden met de beste kansen voor ruimtelijke ontwikkeling.'

Op de kanskaart voor ruimtelijke uitbreiding vallen gebieden dan onder drie categorieën: positief (groen), negatief (grijs) en neutraal (geel). De grijze gebieden scoren slecht op bereikbaarheid en voorzieningen maar ook op natuur-, bos-, water-, landbouw- en andere factoren. Gele gebieden leveren nog geen definitieve uitspraak op: mits er ingrepen ter verbetering van voorzieningen en/of knooppuntwaarde gebeuren, zouden ze nog tot de positieve categorie kunnen gaan behoren. Isabelle Loris: 'Dit geeft een beeld op basis waarvan een lokaal bestuur zijn aanbod kan afwegen: hoeveel hebben we nu

nog beschikbaar dat goed gelegen is, waar blijven we beter af, en welke gebieden verwijderen we het best uit het aanbod?' Ze benadrukt wel dat het een discussiekaart is als basis voor verder overleg, geen definitief instrument om bouwen op bepaalde plekken te gaan verbieden.

Het beeld dat de kanskaart van de nog beschikbare woongebieden schetst, is in een aantal opzichten ontvullend. Slechts twintig procent (zo'n 4700 hectare) scoort uitgesproken positief, de helft negatief.

Gebiedsdekkende kanskaart Ruimtelijk uitbreiden

- geen uitspraak
- negatief
- positief

Kansen voor bebouwing: de cijfers

Het beeld dat de kanskaart van de nog beschikbare woongebieden schetst – het totale aanbod van nog onbebouwde percelen, zeg maar –, is in een aantal opzichten ontvullend. Zo'n 50% van de overgebleven woongebieden – ruim 25.000 hectare onbebouwde grond – scoort negatief op de aangehaalde criteria. Twintig procent (zo'n 4700 hectare) scoort uitgesproken positief, de overige 30% (ca. 7500 hectare) blijft voorlopig neutraal.

Maar wat betekent dit voor individuele lokale besturen? Deze percentages zijn immers niet evenredig verdeeld over de Vlaamse gemeenten. Achttien gemeenten in landelijk gebied zien zich geconfronteerd met enkel negatief gequoteerde percelen. Met andere woorden, meer grond bebouwen zou daar volgens de kanskaart hoegenaamd niet meer aan de orde zijn. Isabelle Loris duidt en nuanceert: 'Het bestaande ruimtebeslag omvat bestaande bebouwing en verharding, maar ook tuinen, parkings, braakliggende gronden, parken en dies meer. Pas als daarbinnen geen mogelijkheden zijn, ga je naar uitbreiding kijken, naar bijkomende ruimte-inname dus. Voor die situaties zijn er volgens de analyse van de kanskaart geen mogelijkheden voor sommige gemeenten: omdat ze heel weinig aanbod hebben buiten hun ruimtebeslag, of omdat ze ongunstig gelegen zijn.' Negatief beoordeelde grond kan overigens nog altijd worden herbestemd, maar de geldende planschaderegeling maakt dat dit voor de meeste lokale besturen financieel niet haalbaar is.

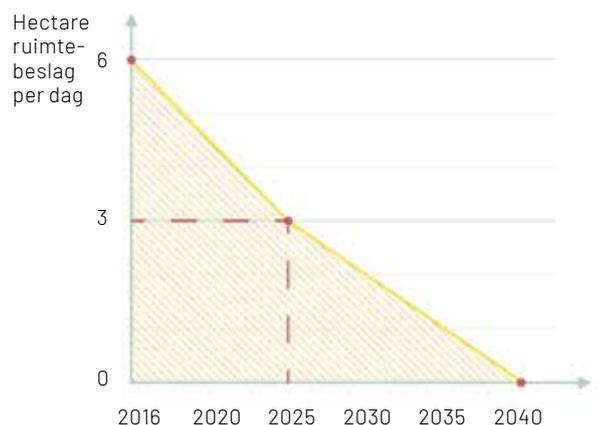
Voor 111 gemeenten zijn de beschikbare woongebieden hetzij negatief, hetzij zonder uitspraak (neutraal). 171 of 57% van de Vlaamse gemeenten beschikken nog over een mix van positieve, negatieve en neutrale percelen. De analyse kan verder worden verfijnd op gemeentelijk niveau, om daar te bekijken welke percelen het best (niet) worden ontwikkeld volgens de logica van de kanskaart.

Welke kant uit met onbeslist woongebied?

De 'neutrale' woongebieden waarover in het onderzoek geen uitspraak wordt gedaan, zijn grosso modo gebieden waar ofwel het voorzieningenniveau ondermaats is, ofwel de bereikbaarheid per openbaar vervoer te wensen overlaat. Wat die bouwgronden betreft staan lokale besturen voor een keuze: ze schrappen uit het aanbod van woonpercelen, of ze behouden en bijkomend investeren in voorzieningen of openbaar vervoer op en rondom die plekken. Een snelle poll onder de deelnemers van de VVSG-Woondag leerde dat een minderheid van de gemeenten gewonnen zou zijn voor de laatste optie. Ruim driekwart geeft aan bij het lokale bestuur te willen bepleiten dat het merendeel van die bouwgronden geschrapt zou worden, ongeacht de kosten. 'Dat betekent dat men vooral wil blijven investeren in de bestaande woonkernen,' zegt Isabelle Loris. 'Dat gemeenten in die richting lijken te denken, is voor ons Planbureau eigenlijk goed nieuws.'

De 30% twijfelpercelen waarvan sprake vormen samen ongeveer 7500 hectare woongebied waarover nog discussie mogelijk is. 'Daarbinnen zou je nog onderscheid kunnen maken tussen wat gelegen is aan een uitgeruste weg en wat gelegen is in binnengebied, om te beoordelen of percelen al dan niet verder in aanmerking komen voor bebouwing,' aldus Isabelle Loris. Linten en woonparken zijn nog omgevingen die zich lenen tot het doorhakken van knopen. 'Percelen in linten scoren heel slecht op de criteria van de kanskaart. Dat 50% van de woongebieden in Vlaanderen uitgesproken negatief scoort, heeft trouwens grotendeels te maken met lintbebouwing. In het overblijvende aanbod van gronden scoort slechts één procent van de percelen aan linten onverdeeld positief. Voor de lintpercelen

Streefdoel voor de afname van het ruimtebeslag

waarover discussie mogelijk blijft, zou je bijvoorbeeld het onderscheid kunnen maken tussen brede percelen die deel uitmaken van een open ruimte en waarmee je aan beide kanten van een straat een mooi openruimtezicht of een corridor in het landschap kunt creëren, en klaarliggende bouwkavels van maximaal vijftien meter straatbreedte waarvan het minder evident is ze uit het aanbod te halen.' In *woonparken* is de biologische waarde van de grond dan weer een belangrijk criterium. De keuze voor bebouwing zou daar vooral kunnen vallen op dat kleine aandeel van percelen met beperkte biologische waarde. Samengevat valt in linten en woonparken de grootste winst te halen op het vlak van biodiversiteit en landschappelijke impact.

Voor de zogenaamde woonreservegebieden is een soortgelijke analyse mogelijk. Het gaat hier voor het grootste deel over de woonuitbreidingsgebieden waarop het gewestplan van toepassing is en die geen deel uitmaken van een ruimtelijk uitvoeringsplan. Van die woonreservegebieden kan nog dik 12.000 hectare ontwikkeld worden. 'Pas je de kanskaart toe op die gebieden, dan scoort twee derde ervan negatief,' stelt Isabelle Loris vast. 'Slechts twee procent scoort onverdeeld positief op de kernversterkingscriteria van voorzieningen en bereikbaarheid. Over ruwweg een derde kan nog worden gediscussieerd.'

Naar de bouwshift met de ruimtebeslagcurve

Van de woongebieden en woonreservegebieden samen blijft reëel gezien nog 16.520 hectare te ontwikkelen voor woningbouw. Dat zijn dan gronden die niet slecht gelegen zijn of goed scoren op de criteria van de kanskaart. Dat volume is op zijn beurt een deel van de in totaal 23.000 hectare die tussen 2016 en 2040 nog mag worden bebouwd volgens de zogenaamde ruimtebeslagcurve. Die curve beschrijft hoe we van zes hectare bijkomende ruimte-inname

De 'neutrale' woongebieden waarover in het onderzoek geen uitspraak wordt gedaan, zijn grosso modo gebieden waar ofwel het voorzieningenniveau ondermaats is, ofwel de bereikbaarheid per openbaar vervoer te wensen overlaat.

per dag in 2016 evolueren naar nul hectare ruimtebeslag per dag in 2040. 'Dat ruimtebeslag betreft woningbouw, maar ook industrie, wegenis, recreatie en dergelijke meer,' waarschuwt Isabelle Loris nog. 'Woningbouw en de andere invullingen hangen wel samen: hoe meer je besteedt voor woningbouw, hoe minder er overblijft voor de andere functies, en vice versa.' —

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

De rapporten met gedetailleerde cijfers en kaarten zijn te vinden op het FRIS-onderzoeksportaal www.researchportal.be. Gebruik er bij zoekopdrachten volgende termen: 'ontwikkelingskansen knooppuntwaarde', 'analyse woongebieden Vlaams niveau', 'analyse woonreservegebieden Vlaams niveau' en 'landgebruik en ruimtebeslag 2019'

Strategische visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen: zie omgeving.vlaanderen.be/beleidsplan-ruimte-vlaanderen
Kaarten om in te zoomen, zie www.ruimtemonitor.be

Mee in de shift naar circulaire economie

Intekenen op de Green Deal Anders Verpakt

In 2021 werd de Green Deal Anders Verpakt gelanceerd om op korte termijn acties te stimuleren die leiden tot minder gebruik van wegwerpverpakkingen en meer hergebruik. Zo kunnen producenten de shift naar de circulaire economie versnellen. Verschillende steden en gemeenten zijn dan ook van plan om de Green Deal in februari 2022 mee te ondertekenen, want ze zijn het beu om te dweilen met de kraan open. Mechelen, Hasselt en afvalintercommunale IVAGO vertellen waarom lokale besturen zich moeten inschrijven voor de Green Deal.

Julie Poppe is programmamanager circulaire stad bij de stad Mechelen. Daar staan ze volledig achter de Green Deal Anders Verpakt: 'Wij kunnen een belangrijke rol spelen door herbruikbare of minder verpakkingen te promoten en de transitie naar andere consumptie- en distributiemodellen te faciliteren.' Zo opende Mechelen vorig jaar het circulair ondernemersloket waar ze zoveel mogelijk ondernemers in contact brengen met het netwerk binnen de Green Deal, om gericht te zoeken naar oplossingen op maat van hun bedrijfsvoering. Ook via inspirerende actiedagen, communicatieacties en subsidies proberen ze nu al ondernemers te ondersteunen in de overgang naar meer duurzaamheid. 'In april 2020 organiseerden we in samenwerking met de OVAM een gesmaakt inspiratie-event zero waste horeca voor alle horecaondernemers in Mechelen,'

vertelt Julie Poppe. 'Via ondernemersverhalen inspireren we op die manier andere ondernemers en laten we ook andere relevante spelers zoals Euro Pool System (bekend van de blauwe klappkatten) aan bod komen. Maar ondernemers kunnen ook rekenen op financiële steun. Zo heeft de stad recent ook een subsidie uitgereikt aan horecaondernemers met het Billie-cup-systeem te werken, of met het Red-use-systeem van herbruikbare verpakkingen voor takeaway dat gelanceerd werd door Durafest. Ook bij de burger proberen we hergebruik en preventie te stimuleren. Vanuit Mechelen Klimaatneutraal communiceren we regelmatig over hoe je verpakkingsvrij kunt leven.'

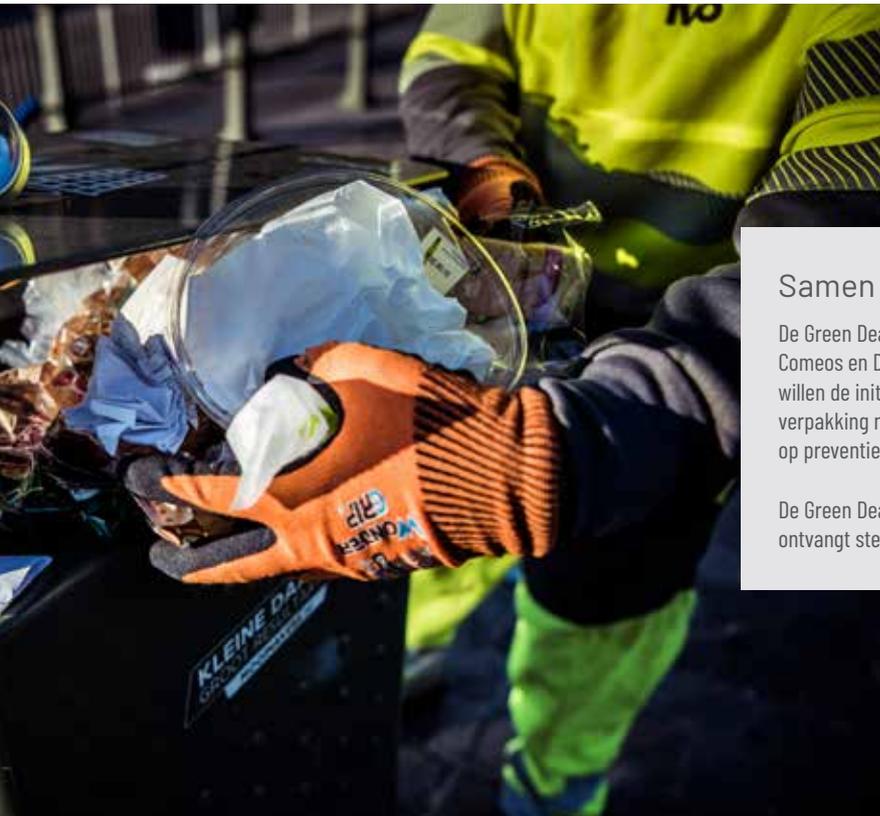
Naast Mechelen is ook Hasselt een van de lokale besturen die zich ingeschreven hebben voor de Green Deal. Laurence Libert, Hasseltse schepen voor

Heb je de ambitie om in jouw stad of gemeente je burgers in contact te brengen met echt vernieuwende verpakkingssystemen? Misschien krijg je wel de vraag van burgers of het niet allemaal een beetje milieuvriendelijker kan, maar weet je niet waar je moet beginnen? Inschrijven kan nog steeds via de website van de Green Deal www.greendealandersverpakt.be.

Julie Poppe:
'Via ondernemersverhalen inspireren we andere ondernemers en laten we ook andere relevante spelers aan bod komen. Maar ondernemers kunnen ook rekenen op financiële steun.'

JERGEN VAN LOOY

IVAGO - AN VAN BUSENEN

Samen werken aan minder verpakkingsafval

De Green Deal Anders Verpakt is een initiatief van de OVAM, VIL, Fevia Vlaanderen, Comes en Detic om samen duurzame acties te ondernemen. Met deze Green Deal willen de initiatiefnemers de aandacht verleggen van inzameling en recyclage van verpakking naar andere distributie- en consumptiemodellen. Ze zetten daarvoor in op preventie en meer bepaald op het weglaten van de verpakking en op hergebruik.

De Green Deal Anders verpakt kadert binnen het C-MARTLIFE project. C-MARTLIFE ontvangt steun van het LIFE Programma van de Europese Unie.

Proper Stad, is tevreden met het engagement van Hasselt: 'In de transitie naar een duurzame en afvalvrije(re) samenleving vinden we het een belangrijke stap om ons te engageren voor de Green Deal Anders Verpakt. Sinds de start van de huidige legislatuur zetten we in op een proper stad. Zwerfvuil en sluikestort bestrijden is een van onze prioriteiten. Maar alles start bij het verkleinen van de afvalberg. Met dit engagement voelen we ons als stadsbestuur gesterkt in onze motivatie om ook ondernemers en inwoners zoveel mogelijk te ondersteunen en aan te moedigen om hun producten slim te verdelen en verpakkingsarm aan te kopen en te verkopen. We willen op termijn ook op grote evenementen milieuvriendelijke en duurzame alternatieven aanmoedigen, om afval tot een minimum te beperken. De Green Deal en de OVAM zijn dan belangrijke steunpilaren.'

Ook de Vlaamse afvalintercommunes vinden de Green Deal Anders Verpakt een stap in de goede richting. Binnen de circulaire economie nemen zij hun verantwoordelijkheid door de nadruk te leggen op afvalpreventie, de afvalstromen op te halen, inspanningen voor correcte sortering te doen, en de kwantiteit en de kwaliteit van de materiaalstromen te garanderen.

IVAGO aarzelde niet om deelnemend partner te worden in de Green Deal Anders Verpakt. 'Minder afval' is de eerste

of

Laurence Libert:

'We willen op termijn ook op grote evenementen milieuvriendelijke en duurzame alternatieven aanmoedigen, om afval tot een minimum te beperken. De Green Deal en de OVAM zijn dan belangrijke steunpilaren.'

strategische doelstelling in hun beleidsplan 2020-2025. Tom Claeys is manager strategie, ontwikkeling en stroombeheer bij IVAGO: 'Het restafvalcijfer moet omlaag én ook de totale hoeveelheid afval per inwoner. Onze intercommunale doet daarvoor al heel veel inspanningen, van sensibilisering tot het aanbieden van vele mogelijkheden om afval selectief aan te bieden en het zoeken naar de beste verwerkingstechnieken. Maar we willen nog verder gaan.' Volgens Tom Claeys vormen verpakkingen nog altijd een belangrijk onderdeel van zowel restafval als PMD. 'We scharen ons achter het uitgangspunt van de Green Deal: minder eenmalige verpakkingen door enerzijds verpakkingen te vermijden en anderzijds herbruikbare verpakkingen in te zetten. We zijn van mening dat ook intercommunales hieraan kunnen bijdragen, in eerste instantie door de boodschap uit te dragen onder de bedrijven en burgers die ze mogen bedienen. We

willen hen "bewust" maken en vervolgens alternatieven aanbieden. Burgers kunnen door hun koopgedrag producenten naar andere oplossingen leiden. Bedrijven van hun kant, ook lokaal, kunnen oplossingen zoeken voor die zaken die ze zelf produceren.' Binnen de Green Deal engageert IVAGO zich niet alleen voor bewustmaking, ze wil ook samen met bedrijven en burgers ingrepen testen in een proefproject. 'Zo leren we al doende en vooral toetsen we ideeën af op het terrein. Dit kan dan weer inspirerend werken voor collega-intercommunes, steden, gemeenten, burgers en bedrijven om zelf aan de slag te gaan. We stappen dus in dit traject om mee een beweging in gang te krijgen van beneden uit. Tegen andere intercommunes zeggen we: doe mee!'

LOES WEEMAELS

projectmedewerker verpakkingsafval bij de VVSG

Michael Vanderhoydonk De olie in het raderwerk

De beschikbare ruimte optimaal inzetten is een vraagstuk waarmee alle lokale besturen van groot tot klein in aanraking komen. Daarbij kunnen ze terugvallen op een resem inhoudelijke experts en een sterke administratie. Het afdelingshoofd Ruimte houdt alles bijeen: 'Ik zie mezelf als de olie in het raderwerk. Ik moet ervoor zorgen dat iedereen binnen mijn afdeling zijn of haar taken naar behoren kan uitvoeren, met de nodige middelen en ondersteuning.'

Michael had net zo goed weerman kunnen worden. Van opleiding is hij immers geograaf, met een specialisatie weerkunde. Als vrijwillige waarnemer voor het KMI werkt hij trouwens mee aan de lokale metingen van de temperatuur en vochtigheid, maar professioneel koos hij gaandeweg om een andere weg in te slaan. Eerst als diensthoofd GIS en Ontwikkelingen bij de provincie Limburg, vervolgens als afdelingshoofd Ruimte bij het gemeentebestuur van Zonhoven. Daar stuurt hij vijf diensten aan met in totaal dertien werknemers, en nog twee lopende sollicitatieprocedures. Een belangrijk onderdeel van zijn takenpakket bestaat uit het bijwonen van overlegmomenten over diverse topics, met al even diverse noden en uitdagingen: 'Het ene moment zit je samen over een risicovol

STEFAN DEWICKERE

- Michael Vanderhoydonk
- Afdelingshoofd Ruimte
- Als afdelingshoofd coördineert Michael de inspanningen van vijf diensten: vergunningen en handhaving (ruimtelijke ordening), mobiliteit, milieubeleid, duurzaamheid en wonen. Dat komt neer op frequente overlegmomenten, zowel intern als extern, plus de dagelijkse ondersteuning van zijn diensten.
- Ondertussen is Michael al drie jaar aan de slag bij het gemeentebestuur van Zonhoven, na werk met IT en GIS bij de provincie.

verkeersknooppunt, dan weer overleg je met een projectontwikkelaar over een nieuwe woon- en handelontwikkeling in het centrum van de gemeente, om vervolgens nog even samen te zitten met de milieuambtenaar over de plaatsing van een nieuwe ondergrondse glascontainer en af te sluiten met enkele personeelsaanlegenheden. Daarnaast zijn er natuurlijk ook vaste overlegmomenten met mijn diensten om de planning van de week te overlopen. Dat is nodig, aangezien vele dossiers vaste doorlooptermijnen volgen. Het college heeft wekelijks een zitting, wat inhoudt dat wij onze dossiers tijdig netjes afgewerkt moeten inleveren. Ik probeer ook altijd om mijn steentje bij te dragen aan het administratieve luik. De afgelopen week heb ik bijvoorbeeld tijd vrijgemaakt om ons advies voor het

beleidsplan ruimte Limburg neer te pennen. Ik weet dus altijd wat te doen.'

Dialogoog en wederzijds respect zijn belangrijke kernwaarden binnen de werkzaamheden van het afdelingshoofd. Meer zelfs, ze vormen een integraal onderdeel van zijn takenpakket: 'Ik heb wel een mening en een visie, maar ik voel niet de behoefte die aan anderen op te dringen. Ik verwacht van de medewerkers binnen mijn afdeling wel dat het werk correct gebeurt en zie daar mee op toe, maar ik zal me daarbij nooit autoritair of verwijtend opstellen. Ik geloof niet zo in de top-downbenadering en probeer altijd om met beide voeten in het werkveld te staan. Je merkt dat dit gewaardeerd wordt door collega's en tot het best mogelijke resultaat leidt,' klinkt het. Michael tracht ook steeds het gesprek te voeren met inwoners en het bestuurlijke niveau. Wanneer inwoners te horen krijgen dat ze hun percelen niet volledig kunnen verharderen gezien de huidige wetgeving, tracht hij bijvoorbeeld steeds daar een glasheldere motivering aan vast te knopen, gepaard met een flinke dosis empathie. Door een goede verstandhouding op te bouwen en aan te houden met de lokale mandatarissen kon het voorstel van zijn afdeling voor een extra bouwlaag in het centrum dan weer rekenen op bijval van het college. 'Ik woon zelf in Zonhoven en stoorde me al langer aan het feit dat er niet hoger gebouwd kon worden in het centrum. Ik ben dan ook met het beleid gaan praten en heb een voorstel uitgewerkt om hier verandering te brengen. Het voorstel raakte uiteindelijk ook goedgekeurd, dus je ziet dat proactief meedenken wel degelijk loont,' vertelt het afdelingshoofd.

Vanuit zijn functie kan Michael zich vastbijten in diverse boeiende vraagstukken en projecten. Zo wordt Zonhoven net als vele andere gemeenten geconfronteerd met een trend van verstedelijking. 'We zijn ons ervan bewust

dat je die niet kunt tegenhouden, maar tegelijkertijd willen we ook de identiteit van onze gemeente niet verloochenen. We bekijken dus hoe we het centrum kunnen verdichten met aandacht voor woonkwaliteit, bijvoorbeeld via die extra bouwlaag in het centrum en bijkomende projecten voor meergezinswoningen, maar tegelijk de open ruimte kunnen behouden en optimaal benutten. Dat zijn moeilijke discussies, maar natuurlijk ook heel interessant,' merkt hij op. Een van de lopende projecten waar Michael momenteel veel energie uithaalt, is het openleggen van de Roosterbeek in de zone tussen het gemeentehuis en de kerk. In de jaren zestig stroomde de beek al eens zichtbaar door het centrum, maar ze werd dichtgelegd, omdat water niet altijd een even positieve connotatie had. Nu wil het gemeentebestuur het water opnieuw een plaats geven, met ruimte voor vergroening, waterbuffering en beleving. 'We zetten hiermee sterk in op ontharding van de dorpskern, maar zorgen er ook voor dat historische elementen zoals de kerkhofmuur behouden blijven en dat de zone verrijkt wordt met bestaande monumenten en spelelementen. Gedurende dit project gingen we ook meermaals in gesprek met de inwoners, via online participatiekanalen, maar ook op de wekelijkse markt. Wanneer je dan de vele positieve reacties hoort, weet je meteen ook weer waarom je het doet.' Dat Michael nu mee kan bouwen aan de ruimtelijke toekomst van de gemeente Zonhoven is een kinderdroom die werkelijkheid werd: 'Als kind ging ik met de fiets vaak op verkenning in de gemeente, om foto's te nemen van locaties die ik anders zou inrichten en de nieuwe invulling te schetsen. Dat ik nu samen met het bestuur deze oefening voor echt kan doen, maakt de cirkel rond,' besluit hij. —

TOMAS COPPENS
redacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

januari - februari

VVSG-vormingen zoveel mogelijk digitaal tot eind januari 2022

In het kader van de geldende coronamaatregelen proberen we zoveel mogelijk activiteiten digitaal aan te bieden. Sommige evenementen of gebeurtenissen worden uitgesteld, afgelast, of in fysieke vorm toch toegestaan met invoering van CST en mondmaskerplicht. Je kunt nog steeds inschrijven voor onze opleidingen. We hopen je ondanks alles te blijven inspireren!

Ons huidige aanbod vind je terug via vvsg.be/opleidingen.

Online vanaf 13 januari

Expeditie data: Training Power BI

Het strategisch belang van informatie is de laatste decennia enorm toegenomen. Informatie is nodig om op alle niveaus gefundeerde beslissingen te nemen. Zogenaamde business intelligence tools zoals Power BI zijn een handig hulpmiddel om data te analyseren en te visualiseren. De online training Power BI is zeer praktijkgericht en toegankelijk voor iedereen. Je hebt er geen IT-kennis voor nodig.
vvsg.be/opleidingen

INSPIRATIEWEBINAR _ De adviesraden klaarstomen voor de 21ste eeuw

Online 13 januari

Redelijk wat lokale besturen lijken te worstelen met hun adviesraden. Ze worden dan ook geconfronteerd met verschillende uitdagingen zoals rolverwarring en onduidelijkheid over taken. Anderzijds geloven veel lokale besturen nog heel hard in het belang van adviesraden. Omdat ze dus wel wat inspiratie kunnen gebruiken, gingen enkele lokale besturen al aan de slag met vernieuwende hervormingen. Tijdens dit webinar komen zij aan het woord.
vvsg.be/opleidingen

Wat kan het datanutsbedrijf betekenen voor de lokale besturen?

Online 18 januari

Het Vlaams datanutsbedrijf, dat

in het voorjaar van 2022 wordt opgericht, wil beschikbare data vlotter laten doorstromen ten voordele van de samenleving en economie. Aan de hand van bestaande projecten en potentiële toekomstige projecten komen we in dit webinar te weten op welk niveau het Vlaams datanutsbedrijf ondersteuning kan bieden voor de lokale besturen.
vvsg.be/opleidingen

HR-webinars met Ann Moreels Online vanaf 21 januari

Het zijn speciale tijden, met ups en downs, met hoop en soms tegenslagen, met boeiende uitdagingen en soms 'onmogelijkheden'. Samen met Ann Moreels hebben we daarom zeven interactieve boostwebinars uitgewerkt om samen met jou

een impactrijk en actueel thema te exploreren. Een greep uit het aanbod: leidinggeven op afstand, zelfzorg, aantrekkelijk werkgeverschap, coachen van peers.
vvsg.be/opleidingen

Startersdag beginnende centrumleiders

Online 24 januari

Ga je aan de slag als centrumleider? Tijdens de startersdag bestuderen we het woonzorgdecreet met specifieke aandacht voor het lokaal dienstencentrum en informeren we je over regelgeving en uitdagingen. Aan de hand van praktische handvatten, instrumenten en uitwisseling krijg je een goede basis om te starten als centrumleider.
vvsg.be/opleidingen

Lerende netwerken:

Werkbaar werk voor dienstenchequemedewerkers Brussel vanaf 31 januari

De VVSG organiseert vier lerende netwerken over verschillende thema's: leeftijdsbewust personeelsbeleid, aanwezigheidsbeleid, coachend leidinggeven en verbindend communiceren. Tijdens drie bijeenkomsten gaan leidinggevendenden van de dienstenchequeafdelingen samen met een expert op zoek naar oplossingen en mogelijkheden om het werk van dienstenchequemedewerkers werkbaarder te maken.
vvsg.be/opleidingen

Mentoropleiding zorgberoepen Hasselt start 3 februari (meer datums en locaties online)

Lokale besturen zijn door hun veelheid aan functies interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt inzicht in je coachende rol als hun mentor en versterkt de competenties die je nodig hebt voor een goede begeleiding: communiceren, duidelijke feedback geven, evalueren enzovoort.
vvsg.be/opleidingen

inspiratiedag samenleven

Iedereen inbegrepen!

17.01.22
ONLINE

VVSG
Vlaanderen
verbeelding werkt

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

Opleiding beginnende interne taalcoaches

Online 7, 10 en 17 februari
(meer datums online)

Is kennis van de Nederlandse taal een knelpunt voor sommige van je medewerkers? Dan is taalcoaching op de werkvloer een goede optie. Taalcoaching richt zich tot werknemers die het Nederlands niet als moedertaal hebben en het onvoldoende beheersen. Met deze interactieve opleiding kunnen interne taalcoaches hun competenties versterken.
vvsg.be/opleidingen

Regionale Ondersteuningspunten Lokale Dienstencentra

8 februari
(verschillende locaties)

De Regionale Ondersteuningspunten voor Lokale Dienstencentra zijn een onmisbaar netwerk- en vormingsmoment voor centrumleiders. Je krijgt er telkens een toelichting bij de regelgeving en actualiteit betreffende lokale dienstencentra en thuiszorg in het algemeen. Daarnaast krijg je de kans collega's te ontmoeten en ervaringen te delen.
vvsg.be/opleidingen

Regionale Ondersteuningspunten Assistentiewoningen

Online vanaf 8 februari

Op de Regionale Ondersteuningspunten voor Assistentiewoningen krijgen woonassistenten de kans om collega's te ontmoeten, praktijkervaringen te delen en nieuwe inzichten te verwerven om nog sterker in hun schoenen te staan. Het jaarprogramma van drie sessies wordt voor elke provincie participatief en cocreatief ingevuld. Beginnende of doorgewinterde woonassistent? Iedereen is welkom!
vvsg.be/opleidingen

04 januari 2022

LEIEDAL

- Projectmanager publieke projectontwikkeling
- Projectcoördinator BeterWonen
- Technisch administratief medewerker BeterWonen

STAD AALST

Jurist

05 januari 2022

VVSG VZW

Pedagogische coach
gezinsopvang

GEMEENTE MACHELEN

Beleidsmedewerker
volwassenenwelzijn

VENECO

- Bedrijventerreinmanager
- Stafmedewerker energie en klimaat

07 januari 2022

GEMEENTE WILLEBROEK

Beleidsmedewerker HRM

08 januari 2022

IDEA CONSULT

- Consultant Sterk Lokaal Bestuur
- Coach duurzame ontwikkeling en SDG's
- Senior expert strategie en organisatie

09 januari 2022

STAD BERINGEN

Deskundige ontwerp publieke ruimte

IVAGO

Operationeel personeelsplanner
Afdelingshoofd facilitair beheer
Medewerker business support
Stafmedewerker circulaire economie
Preventieadviseur

WVI

- Intergemeentelijk beleidsmedewerker informatieveiligheid / DPO
- Intergemeentelijk handhaver ruimtelijke ordening en milieu

WVI

- Intergemeentelijk omgevingsambtenaar

STAD EN OCMW LIER

Consulent stedenbouw

GEMEENTE WINGENE

Diensthooft communicatie

GEMEENTE EN OCMW LAAKDAL

Directeur interne zaken

Diensthooft personeel

STAD MECHELEN

HR-manager

10 januari 2022

PROVINCIE LIMBURG

- Diensthooft ruimtelijke ordening - omgevingsvergunning
- Twee ruimtelijk planners
- Diensthooft personeel

LOKAAL BESTUUR OLEN

- Adviseur ruimtelijke ordening
- Beleidsmedewerker milieu en lokale economie
- Beleidsmedewerker mobiliteit

STAD EN OCMW GEEL

- Beleidsadviseur patrimonium
- Deskundige jeugdwerkzaken
- Diensthooft werkplaats
- Diensthooft personeelszaken
- Deskundige gebouwbeheer energie
- Beleidsadviseur communicatie
- Deskundige opvoedingsondersteuning

GEMEENTE ZANDHOVEN

Ambtenaar mobiliteit

11 januari 2022

STAD BERINGEN

Deskundige mobiliteit

12 januari 2022

GEMEENTE ZAVENTEM

Afdelingshoofd personeel

STAD SINT-NIKLAAS

Servicedesk coördinator ICT

13 januari 2022

GEMEENTE MACHELEN

Deskundige handhaving-huisvesting

14 januari 2022

GEMEENTE LONDERZEEL

Deskundige mobiliteit

STAD DEINZE

Preventieadviseur

STAD BERINGEN

Diensthooft jeugd en sport

16 januari 2022

LEEFMILIEU BRUSSEL

Inspecteur

GEMEENTE BRASSCHAAT

Afdelingshoofd bibliotheek

SOCIALE

HUISVESTINGSMAATSCHAPPIJ

DE NOORDERKEMPEN

Algemeen directeur

17 januari 2022

POOLSTOK

Junior accountmanager human resources

20 januari 2022

GEMEENTE BEKKEVOORT

- Halftijds deskundige cultuur en bibliotheek
- Halftijds deskundige burgerzaken

21 januari 2022

LOKAAL BESTUUR NIEL

ICT-coördinator

23 januari 2022

LOKAAL BESTUUR OLEN

HR business partner

30 januari 2022

WVI

Intergemeentelijk preventieadviseur niveau 1

31 januari 2022

LEIEDAL

Energiemakelaar

27 februari 2022

STAD ROESELARE

Projectleider openbaar domein

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 2 (februari) - 7 januari

Lokaal 3 (maart) - 5 februari

Lokaal 4 (april) - 11 maart

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE
vacatures@vvsg.be

In zijn maandelijks column geeft prof. dr. Filip De Rynck zijn persoonlijke mening.

De taxshift

Dit tijdschrift heeft, zoals iedereen blijkbaar, recht op een ESP, een Emotional Selling Proposition (p. 24). Waar blijven die marketeers het toch halen? Bij het voor-lezen van dit nummer had ik mijn emoties alvast weer niet meer onder controle. Spontaan riep ik uit: Verander de titel van dit tijdschrift dan in 'Niet Lokaal!' Niet meteen goede marketing, dat besef ik, maar ongeveer de helft van dit nummer gaat dan ook over de impact van Vlaams of federaal beleid op de lokale besturen. Over de goede ouwe bouwshift, vanzelfsprekend (op p. 8, p. 35 en p. 52), waarmee de lay-outster heel treffend de verspreide bebouwing illustreert; over de vurige klachten van de brandweer over de federale overheid (p. 12); over de lokale integratie van de federale opvangcentra voor asielzoekers, zodra de sociale media iemand anders aan het beledigen zijn (p. 6); over de sluipende impact van inflatie op de lokale kas (p. 18).

En op p. 22 lees ik het traditionele artikel dat jaarlijks trouw de Vlaamse begroting vanuit een lokale bril analyseert. Het artikel schetst de financiële afhankelijkheid van de lokale besturen voor hun generieke middelen. Over de sectorale middelen hebben we het nu even niet. Ook dit jaar moet ik nog columns schrijven. Het artikel over de Vlaamse begroting moet zowat het saaiste van Lokaal zijn, maar net de gortdroge opsomming illustreert pijnlijk hoe we van de generieke financiering van onze lokale besturen in Vlaanderen een onwaarschijnlijk zootje hebben gemaakt. Het Gemeentefonds en zijn aanvullende dotaties; de responsabiliseringsbijdrage; de Gesco-regeling; extra's voor open ruimte; compensatie voor energie, voor VIA-6; nog iets raars voor duurzame en creatieve steden; nog iets voor de Brusselse gemeenten Dilbeek - Halle - Vilvoorde; en we mogen vooral de Dendergemeenten van minister Diependaele niet vergeten; het investeringsfonds (met zelf weer drie delen: de middelen van het federaal grotestedenbeleid, stadsvernieuwingsprojecten, plattelandsfonds)... Er is nog lekkers, maar ik heb maar 450 woorden meer. In de onderhandelingen voor deze Vlaamse regering heeft iedereen zich te elfder ure goed uitgeleefd met de lokale financiën als politieke pasmunt. Doorheen al die opportunistische fragmentaire politieke beslissingen van de laatste jaren ziet de financiering van de Vlaamse lokale besturen er nu ook zo rommelig uit als ons ruimtelijk patroon. De pijngrens is ruim overschreden.

Sedert 2019 volgen onderzoeken en adviezen over de hervorming van het Nederlandse Gemeentefonds elkaar in snel tempo op. Rutte IV zal daar de handen vol mee hebben. Volgende criteria sturen de discussies: de verdeling moet kostengericht zijn; niet te specifiek, stabiel, uitlegbaar zijn; vereenvoudigend werken; on-

dersteunend zijn voor de gewenste maatschappelijke toekomst. Op al deze criteria is de Vlaamse financiering meteen gebuisd.

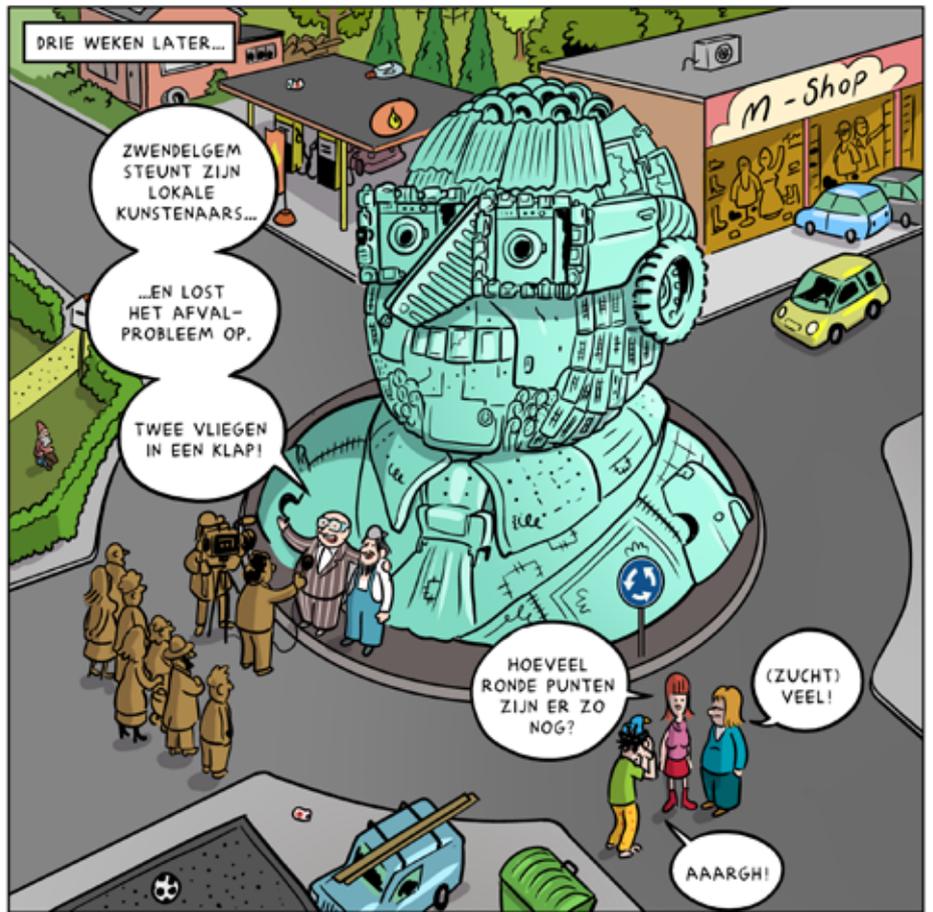
Elke ad-hoc-keuze uit het verleden is bovendien een extra hindernis voor de hervorming. Lokale besturen herleiden elke discussie over de lange termijn tot afwegingen over het eigen belang op korte termijn. Elke pragmatische keuze betonnet individueel verworven middelen die vervolgens het statuut van absolute rechten aannemen en het verdeelt gemeenten onderling nog meer. Elke bijkomende verkaveling kost ook steeds meer geld, omdat ze bij de hervorming naar een nieuw stelsel aanleiding geeft tot ingewikkelde en duurdere overgangsregelingen.

Blijven inzoomen op deze ratjetoe maakt elke hervorming van de lokale financiering onmogelijk. Aanmodderen binnen de logica van het huidige imbroglio is heilloos, wegens totaal gebrek aan logica. We zullen niet het kikkerperspectief van de individuele gemeenten maar het helikopterperspectief van het belang van lokaal bestuur als bestuurslaag nodig hebben. Bij dat uitzoomen zie ik drie toekomst oefeningen samenvallen: de noodzakelijke fusies, waardoor een hervorming van de financiering op een nieuwe lokale kaart steunt met veel minder en gelijkere lokale besturen; een inhoudelijke visie op de gewenste transformatie van lokaal beleid op de langere termijn (inclusief meer decentralisatie) en, als derde lijn en daarvan afgeleid, de hervorming van de lokale financiën. De integratie van deze drie-eenheid zal het kader moeten zijn voor een hervorming die minstens een generatie stabiel zou moeten zijn.

Het Nederlandse Gemeentefonds bundelt jaarlijks 30 miljard euro voor 352 gemeenten. Het Vlaamse Gemeentefonds 3 miljard voor 300 gemeenten. Hier houden we een minuut stilte. Zelfs met alle fragmenten erbij zijn de Vlaamse middelen daarmee vergeleken kleingeld. De Nederlandse gemeenten halen echter in verhouding tot de Vlaamse collega's veel minder middelen uit de lokale fiscaliteit. De nieuwe Nederlandse regering wil, niet voor het eerst, het lokale belastinggebied verruimen. Om uit de Vlaamse impasse te geraken zullen we voor de noodzakelijke hervorming ook over deze verhouding breed moeten denken. Moeten we niet nog veel meer inzetten op lokale fiscaliteit voor (grotere) gemeenten, een taxshift dus van het centrale naar het lokale niveau? Dan zijn de lokale besturen meer echt zelf verantwoordelijk en mag het lobby van lokale besturen bij Vlaamse ministers voor weer een aanbouwregeling stoppen.

Een pleidooi voor meer zuurstof in dit debat, en minder stikstof.—

FILIP DE RYNCK
columnist van Lokaal

**Ook in 2022
steken we graag de
koppen bij elkaar**

Onze medewerkers kiezen voor een hechte samenwerking op het vlak van energiebeleid en nutsvoorzieningen. Voor elke stad en elke gemeente, ook die van jou. Wat wil jouw bestuur en wat willen de burgers? Daar maken we graag werk van.

Samen gaan we voor een duurzamer 2022!

fluvius.
Tot bij u